

MONUMENTEN

BELEIDSPLAN

Weert 2014

Monumentenbeleidsplan Weert 2014

(laatstelijk aangepast onder toevoeging van paragraaf 4.3.4.4 bij raadsbesluit van 17 april 2019)

Monumenten zijn ijkpunten van de geschiedenis

Behoud gaat voor vernieuwing
(Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Behoud door gebruik

Op de fundamenteën van het verleden
met de inzichten van het heden
verantwoord verder bouwen voor de toekomst

Verandering is niet een noodzakelijk kwaad, maar de uiting van een tijdsgeslacht
(Fons Asselbergs, oud-directeur RCE)

Deel je passie, zo creëer je draagvlak
(Camille Oostwegel)

Zonder geschiedenis geen toekomst

Status	bespreking/ beslissing door	datum	besluit
voorontwerp	B&W	17-9-2013	Akkoord
info	Cie WZ en RO	3-10-2013	Akkoord met uitwerking, inclusief aanpassen Erfgoedverordening
ontwerp	Commissie WZ	28-1-2014	Akkoord
ontwerp	Gemeenteraad	12-2-2014	Akkoord
vastgesteld		12-2-2014	

Inhoud

1	Voorwoord	6
2	Samenvatting	7
3	Inleiding.....	8
3.1	Algemeen belang.....	8
3.2	Definities.....	8
3.3	Doelstelling.....	9
3.4	Leeswijzer	9
4	Gemeentelijk beleid	10
4.1	Profielschets Weert	10
4.2	Uitgangspunten gemeentelijk beleid.....	11
4.3	Instrumenten.....	12
4.3.1	Beleving van erfgoed.....	13
4.3.2	Monumentenbeleidsplan	15
4.3.3	Erfgoedverordening.....	17
4.3.4	Subsidies	25
4.4	Raakvlakken andere beleidsterreinen	28
4.4.1	Ruimtelijke ordening	28
4.4.2	Structuurvisie.....	28
4.4.3	Bestemmingsplannen	29
4.4.4	Welstandsnota en Beheervisie	30
4.4.5	Archeologie.....	30
4.4.6	Landschap (groen en blauw)	32
4.5	Nieuwe ontwikkelingen.....	34
4.5.1	Herbestemmen.....	34
4.5.2	De gemeente als eigenaar.....	36
4.5.3	Duurzaamheid	36
5	Uitvoeringsprogramma 2014 - 2020.....	38
6	Personele en financiële onderbouwing	40
7	Colofon.....	41
8	Literatuurlijst.....	42
8.1	Publicaties	42
8.2	Websites	42
9	Bijlagen	43
9.1	Tijdljn van Weert	44
9.2	Beleidsinstrumenten Rijk	45
9.2.1	Monumentenwet	45
9.2.2	Rijkssubsidies.....	45
9.2.3	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	46
9.2.4	Modernisering Monumentenzorg	46
9.2.5	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.....	47
9.2.6	Wet ruimtelijke ordening	48
9.3	Beleidsinstrumenten Provincie Limburg	49
9.3.1	Beleid provincie Limburg.....	49
9.3.2	Provinciale subsidies	49
9.4	Erfgoedverordening 2014	50
9.5	Criteria gemeentelijk monument.....	66
9.6	Criteria gemeentelijk stads- of dorpsgezicht.....	67
9.7	Lijst van aangewezen rijksmonumenten Weert.....	68
9.8	Rijksbeschermd dorpsgezicht Budel Dorplein.....	71

9.9	Gemeentelijke Erfgoedlijst, monumenten Weert	72
9.10	Gemeentelijke Erfgoedlijst, stads- en dorpsgezichten Weert.....	76
9.11	Overzichtskaart monumenten	77
9.12	Panden buiten gezichten waarvan de aanduiding als beeldbepalend pand is vervallen ..	78
9.13	Lijst van wegkruizen en kapellen	83
9.14	Lijst van schansen in Weert	85
9.15	Verleende subsidies WeVIM	86

1 Voorwoord

Weert viert in 2014 haar 600-jarig jubileum. We zijn trots op onze gemeente en haar geschiedenis. Mooie prijzen heeft Weert gewonnen, zoals Groenste stad van Nederland in 2012 en het gouden certificaat van de Europese Entente Florale in 2013. Hierbij had de jury veel aandacht voor het cultureel erfgoed.

Ons cultureel erfgoed bepaalt immers onze identiteit. Het vertelt ons waar we thuis zijn. De monumenten trekken toeristen en recreanten aan. Een omgeving met een hoge belevingswaarde is een vestigingsfactor voor nieuwe inwoners en bedrijven.

Weert heeft dit te danken aan de landschappelijke ligging en aan de inzet en betrokkenheid van Weertenaren door de eeuwen heen. Nu zijn dat de monumenteneigenaren en vele organisaties en vrijwilligers op het gebied van het cultureel erfgoed. Zij zorgen met veel passie en plezier dat de monumenten worden gebruikt, onderhouden en beleefd. Daarmee wordt dit erfgoed behouden voor volgende generaties.

Via het voorliggende beleidsplan geven we als gemeente een krachtige impuls aan de beleving van monumenten. Dit is gericht op zowel de inwoners als op de bezoekers, met speciale aandacht voor de jeugd en educatie. Tevens verankeren we het erfgoed in het integraal ruimtelijk beleid.

Geniet en leer van de monumenten en het cultureel erfgoed. Met ons, in Weert!

H.W.J. Coolen,
Wethouder van o.a. cultuur en monumentenbeleid

2 Samenvatting

Monumenten dienen een groot maatschappelijk belang. Ze vertellen onze geschiedenis, bepalen mede onze identiteit en de kwaliteit van de woon-, leef- en werkomgeving. Dit heeft rechtstreeks invloed op menselijk welbevinden en economie. Iedereen dient zich hiervan bewust te kunnen zijn.

Om verantwoord met de monumenten om te gaan actualiseert de gemeente Weert het monumentenbeleid. Als speerpunten van het gemeentelijke monumentenbeleid voor de komende jaren zijn benoemd:

- A. Het vergroten van het maatschappelijk draagvlak via een actieplan voor de beleving van cultuurhistorie met:
 - a. Een actieve communicatieparagraaf en pr,
 - b. Zichtbaar en beleefbaar maken van bestaande kwaliteiten,
 - c. Ontsluiten van informatie,
 - d. Aandacht voor educatie en jeugd,
 - e. Relatie met recreatie en toerisme,
- B. Verankeren van cultuurhistorie in bestemmingsplannen
- C. Verminderen van regeldruk en versnellen van de afhandeling van een omgevingsvergunning voor monumenten door bepaalde voorwaarden ambtelijk af te doen,
- D. Samenstellen van een evenwichtige en representatieve lijst van gemeentelijke monumenten en gezichten door het uitvoeren van onderzoek, dat leidt tot het aanwijzen van nieuwe monumenten en/of intrekken van bestaande aanwijzing,
- E. Behoud van historische massa en karakteristiek aanzien door het invoeren van:
 - a. Maatregelen bij het nalaten van onderhoud aan monumenten,
 - b. Een omgevingsvergunning voor de activiteit sloop in gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten,
- F. Stimuleren van sober en doelmatig onderhoud door subsidiëring en zelf als eigenaar afdoende onderhoud plegen,
- G. Stimuleren van herbestemming door het verlenen van medewerking en faciliteren,
- H. Voorbereiden op wijzigende wet- en regelgeving door kennis te vergaren en alle betrokken disciplines samen te brengen,
- I. Adequate handhaving bij monumenten en gezichten door cultuurhistorie hierbij zwaar mee te wegen.

3 Inleiding

3.1 Algemeen belang

Voor mensen zijn hun persoonlijke gezondheid en geluk van primair belang. Direct daaraan raken cultuur en economie als secundaire factoren. De gebouwde omgeving heeft dus grote invloed op de mens en zijn welbevinden.

Mensen wonen al vanaf circa 1600 voor Christus in Weert en omgeving. In de loop van de tijd hebben deze bewoners hun sporen nagelaten, zoals wegenpatronen en gebouwen. Bijzondere gebouwen zijn aangewezen als monument. Deze vormen zo de zichtbare en tastbare getuigen van ons verleden. Ze dragen in hoge mate bij aan onze identiteit en die van onze woon-, werk- en leefomgeving.

Wat zou Weert zijn zonder de St. Martinuskerk of de Oude Munt? Zowel de oude monumenten, zoals het klooster en het kasteel op de Biest, als de jongere, zoals de molens of complex de Lichtenberg, dragen daaraan bij. Het zijn de ijkpunten van onze geschiedenis. Hieraan lees je de geschiedenis van die plek af. En die geschiedenis staat niet stil. Hoe wij omgaan met de gebouwde omgeving is evengoed onderdeel van de geschiedenis.

De monumenten zijn als 'sfeermakers' belangrijke onderdelen van onze belevingswereld. Mede hierdoor zijn de stad, de dorpen en het buitengebied aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers. Dit toeristisch belang is meteen ook een economisch belang. In een sfeervolle stad verblijven mensen langer en besteden meer. En een attractief buitengebied met monumenten in het groen trekt recreanten.

Karaktervol onroerend goed is meer waard en ligt beter in de markt. Dit heeft ook uitstraling op de omgeving. De aanwezigheid van cultuur en cultureel erfgoed is bovendien een vestigingsfactor voor bedrijven en hun werknemers.

Daarbij zijn monumenten alleen al vanwege de hoge ouderdom zeer duurzaam. Normaal is de afschrijvingstermijn van een woning 50 jaar. Sommige monumenten zijn meer dan 500 jaar oud en nog steeds functioneel.

En dan is er natuurlijk een educatieve component. Tastbare objecten uit de eigen omgeving zeggen meer, en blijven beter hangen, dan plaatjes in geschiedenisboeken. Vooral als er een goed verhaal bij wordt verteld. Dit geldt niet alleen voor de jeugd op de basisschool of het voortgezet onderwijs, maar eigenlijk voor iedereen.

Vanwege deze belangen en functies beschermen en subsidiëren Rijk, provincie en gemeente elk op hun eigen niveau de monumenten. In deze nota wordt de stand van zaken opgemaakt van het Monumentenbeleidsplan 2001 en een nieuwe koers uitgezet voor het gemeentelijke monumentenbeleid. Hierbij worden uiteraard landelijke en provinciale ontwikkelingen betrokken.

De belangrijkste ontwikkeling daarbij betreft de zogenaamde modernisering van de monumentenzorg (MoMo), waarbij een verbreding van het werkterrein plaatsvindt. De zorg voor op zichzelf staande bouwwerken verschuift naar de zorg voor de historisch gegroeide omgeving en daarmee voor het cultureel erfgoed als geheel. Deze verbreding heeft niet alleen gevolgen voor de monumentenzorg maar ook voor de ruimtelijke planvorming. Het cultureel erfgoed in brede zin gaat steeds meer integraal onderdeel uitmaken van de ruimtelijke ordening en bouwprocessen. Op grond van de gewijzigde ruimtelijke wetgeving moeten bestaande cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen worden opgenomen en beschermd. De integratie en benutting van cultuurhistorie in ruimtelijke processen draagt in belangrijke mate bij aan het behoud en de versterking van de identiteit van de gemeente.

3.2 Definities

Het begrip cultureel erfgoed is breder dan alleen de gebouwde monumenten. Monumentenzorg vormt samen met archeologie en historische geografie de cultuurhistorie. Deze disciplines zijn als volgt gedefinieerd:

- Archeologie gaat om sporen en vondsten die door mensen(werk) in het verleden in de grond zijn achtergebleven. Dit zijn bijvoorbeeld potscherven, resten van voedselbereiding, graven, maar ook verkleuringen in de grond die duiden op bewoning of infrastructuur. Het gemeentelijk beleid daarover is vastgelegd in de beleidsnota Archeologische Monumentenzorg (2010).

- Historische geografie of cultuurlandschap betreft alle landschappelijke elementen die het gevolg zijn van menselijk handelen in het verleden, bijvoorbeeld verkavelingspatronen, landgoederenzones of ontginningsassen. Het merendeel hiervan is vastgelegd in de nota Aanwijzing stads- en dorpsgezichten (2008) en het Bomenbeleidsplan Weert (2012).
- Monumentenzorg is de historische (steden)bouwkunde en bovengrondse gebouwde cultuurhistorie, zoals kastelen, kerken, oude boerderijen of landhuizen. Beleid voor Weert hierover is vastgelegd in de nota Gemeentelijk Monumentenbeleid uit 2001. Hoog tijd dus voor een actualisatie. Ook stedenbouwkundige elementen zoals beschermde stads- of dorpsgezichten vallen onder dit begrip. Het beleid hiervoor is beschreven in de nota Aanwijzing stads- en dorpsgezichten (2008).

De voorliggende nota is een vervolg op een actualisatie van de nota uit 2001. Het behandelt gemeentelijk beleid alleen op het gebied van (gebouwde) monumenten in Weert, hoewel er natuurlijk altijd raakvlakken en overlappen zijn met cultuurlandschap en archeologie.

3.3 Doelstelling

De gemeente Weert wil een prettige en verrijkende leefomgeving vormen voor de inwoners en aantrekkelijk zijn voor toeristen en zakelijke vestiging. Vanuit het beleidsterrein monumentenzorg draagt de gemeente Weert hieraan bij door representanten van de nationale en Weerter geschiedenis te behouden voor de toekomst en zinvol (her)gebruik te stimuleren.

De nota verwoordt het nieuwe beleid gebaseerd op de actuele wet- en regelgeving en de ervaringen in Weert. Bijkomend praktisch nut is dat de nota met de beschrijving van de huidige stand van zaken een naslagwerk vormt.

3.4 Leeswijzer

Na de samenvatting en de inleiding vindt u in deze nota de volgende inhoudelijke hoofdstukken. Hoofdstuk 5 schetst het belang van het erfgoed voor het hedendaagse Weert. Vervolgens worden conclusies getrokken uit het tot nu toe gevoerde beleid en voorstellen gedaan voor vernieuwing.

Belangrijke uitgangspunten en beleidskeuzes zijn in een kader gezet.
--

In hoofdstuk 6 zijn in het uitvoeringsprogramma alle conclusies voorzien van acties en een tijdpad. Hoofdstuk 7 bevat de personele en financiële consequenties.

Vervolgens zijn het colofon en de literatuurlijst opgenomen.

In de bijlagen vindt u alle relevante verordeningen, erfgoedlijsten, maar ook het Rijksbeleid en beleid van de provincie Limburg.

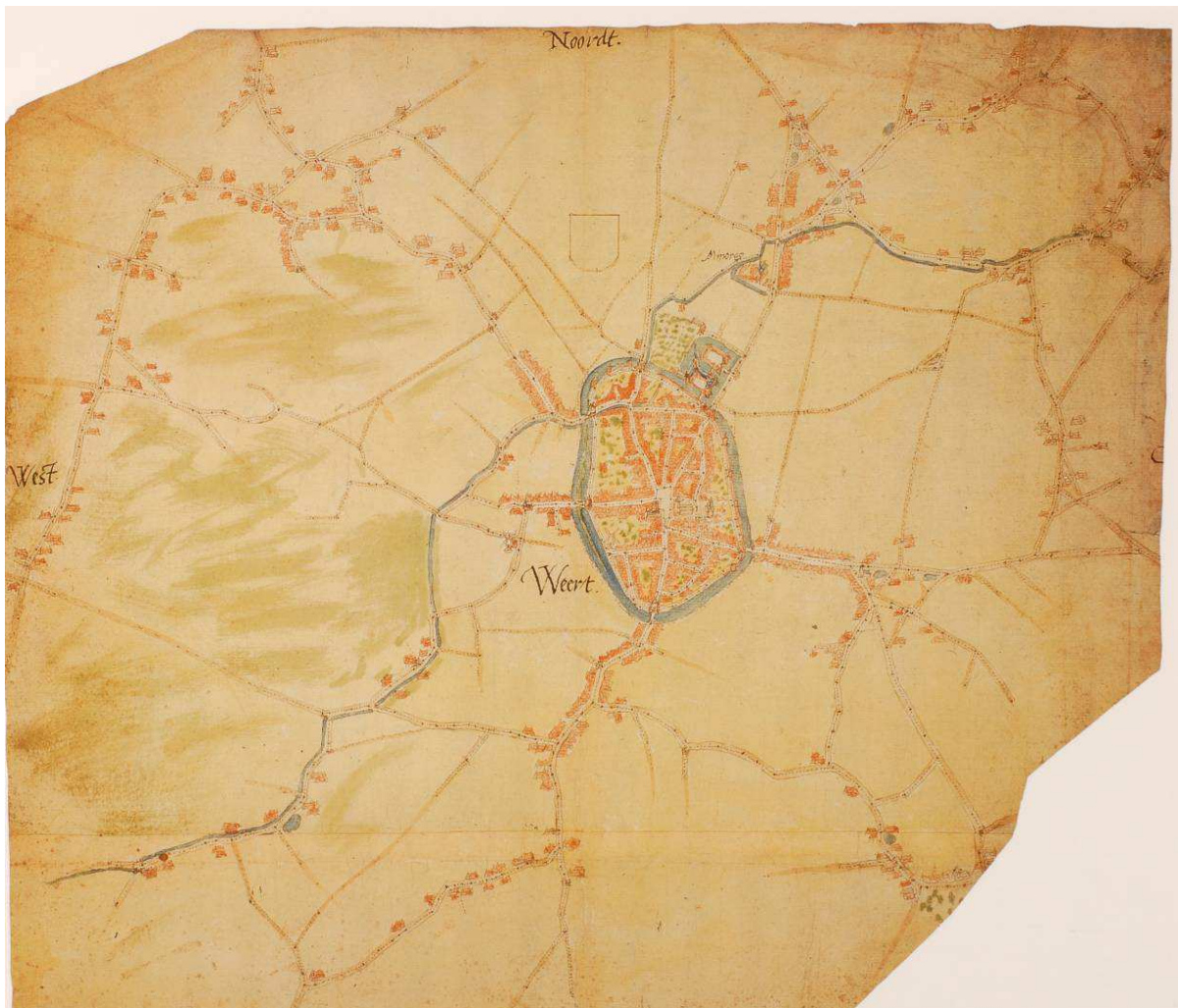
4 Gemeentelijk beleid

4.1 Profielschets Weert

Om de gunst van bewoners, investeerders en toeristen te verwerven accentueert de gemeente Weert haar Unique Selling Points. Veel van die punten liggen voor het oprapen in de geschiedenis. In 2014 viert Weert 600 jaar stad omdat graaf Willem van Horne in 1414 Weert marktrechten verleende. Daar zijn de Weertenaren trots op en dit wordt met veel activiteiten gevierd. Die marktrechten waren van groot belang voor de economie en groei van Weert.

Maar al veel eerder was Weert als vestigingsplaats in trek. Al in de prehistorie waren hier rondtrekkende jagers-verzamelaars. Sporen van hun kampen zijn teruggevonden op verschillende plekken in Weert. Rond 1600 voor Christus vestigden zich hier de eerste vaste bewoners, landbouwers op de vruchtbare gronden. Uit die tijd, de Bronstijd, stamt het urnenveld van de Boshoverheide. Hier werden van vele generaties de crematieresten in urnen begraven. Dit is niet alleen het grootste grafheuvelveld van West-Europa, maar ook een prachtig natuurgebied.

De bewoning en het gebruik van gronden leidden tot het wegenpatroon. Dit patroon is nu nog goed herkenbaar in buitengebied en kernen. Langs die wegen bouwden mensen huizen, boerderijen en schuren, maar ook kerken, molens en andere bedrijfsgebouwen. De bebouwing van stad en buitengebied is te lezen als een catalogus van onze geschiedenis; veel mensen en belangrijke gebeurtenissen hebben hun sporen daarin nagelaten. De tijdlijn in bijlage 1 geeft een chronologisch overzicht.

Kaart van Weert door Jacob van Deventer ca 1565

Het agrarisch verleden speelt door de hele geschiedenis. Rond 1500 was Weert bekend om de lakenindustrie. Deze lakense stof werd gemaakt van de wol van schapen die in het buitengebied

graasden. Ook waren er diverse landbouwproducten en fruit, waaruit de traditie van de Weerter vlaai is ontstaan.

De bedrijvigheid speelde zich af in de groeiende stad. De graven van Horne, tevens heren van Weert, lieten hun sporen achter: de Aldenborgh, de Weerterbeek, de Nijenborgh, het stadhuis aan de Markt en de St. Martinuskerk. Midden 13^e eeuw betrekken de heren van Horne een versterkt huis. Ze laten eind 13^e eeuw een waterloop – de Weerterbeek – graven om de stadsgracht en de gracht rond hun huis van water te voorzien. Deze locatie is nu de Aldenborgh, het klooster op de Biest. In 1455 wordt de Nijenborgh gebouwd, dicht bij de stad. Dat kasteel was van het klassieke type met hoektorens, binnenplaats, kapel en voorburcht. In dezelfde tijd wordt de St. Martinuskerk aanzienlijk vergroot en krijgt de kerk zijn huidige omvang. Tegenover de kerk staat traditiegetrouw het stadhuis. Het middeleeuws karakter daarvan is nu nog af te lezen aan de linker zijgevel en de kelders. De middeleeuwse structuur van de stad met het stratenpatroon en de singels is nagenoeg ongeschonden bewaard gebleven. Karakteristiek hierbij zijn de vele kloosters en stadsboerderijen met grote achtererven.

Maquette van de Nijenborgh rond 1500

Weert speelt zelfs een belangrijke rol in de Vaderlandse geschiedenis. Philips de Montmorency, graaf van Horne en heer van Weert, werd in 1568 door Alva onthoofd vanwege zijn trouw aan Willem van Oranje. Dit was de vonk in het kruitvat die leidde tot de Tachtigjarige Oorlog en een zelfstandig Nederland.

Deze geschiedenis en de gebouwen vormen het Weert zoals we dat vandaag de dag zien. De plek waar we ons thuis voelen, waar we winkelen of een terrasje pakken. Waar de toren van de St. Martinuskerk een baken is in het landschap, ook voor toeristen en recreanten die Weert bezoeken. Het belang van de cultuurhistorie en de monumenten werd ook door de jury van de Europese Entente Florale benadrukt. De jury complimenteert Weert met het rijke erfgoed en het (her)gebruik van deze structuren en elementen, dat zo'n belangrijke rol speelt in de beleving van stad en land.

4.2 Uitgangspunten gemeentelijk beleid

Om die eigenheid van Weert in onze leefomgeving te behouden is beleid nodig. Cultuurhistorie is een van de fundamenteën voor elk instrument voor ruimtelijk beleid, zoals de Structuurvisie en bestemmingsplannen. Daarnaast stelt de gemeente regels voor het omgaan met monumenten die het waard zijn om te behouden. Beschikbare middelen moeten zo effectief mogelijk worden ingezet. De monumenten moeten goed (her)gebruikt worden. Bovenal moeten monumenten beleefd worden, zodat ze hun verhaal kunnen blijven vertellen.

Die verhalen van Weert kunnen nog steeds worden verteld en zichtbaar gemaakt. De hoofdthema's zijn (en er zijn er meer):

- Prehistorie
- Heren van Weert
- Tachtigjarige oorlog
- Agrarisch verleden
- Gastvrijheid
- Transport

Deze thema's worden zichtbaar en beleefbaar gemaakt in:

- Boshoverheide, archeologische vondsten (o.a. Gemeentemuseum de Tiendschuur)
- Aldenborgh, Nijenborgh, St. Martinuskerk, stadhuis aan de Markt
- Nijenborgh, martelaren van Gorcum (Gemeentemuseum Jacob van Horne), schansen
- Kransakkers, ontginningen, boerderijen, molens, bakhuizen
- Kloosters, kazerne, Antje van de Statie, Lichtenberg
- Station, kanaal, sluis 16

Dit zijn Unique Selling Points van Weert, stuk voor stuk monumenten die het waard zijn te koesteren. Het zijn de ijkpunten van de geschiedenis van Weert. Vanuit dit bewustzijn voert de gemeente Weert monumentenbeleid met de daarbij behorende instrumenten zoals een gemeentelijke erfgoedlijst, vergunningen en subsidies. Aan de hand van de missie en visie van de gemeente op dit gebied worden de route uitgestippeld en de methoden om het beoogde doel te bereiken.

1. Missie

Een gemeente is het lokale publieke bestuurslichaam dat dienstbaar is aan haar burgers. De gemeente Weert wil een prettige en verrijkende leefomgeving vormen voor de inwoners en aantrekkelijk zijn voor toeristen en zakelijke vestiging. Vanuit het beleidsterrein monumentenzorg draagt de gemeente hieraan bij door representanten van de nationale en Weerter geschiedenis te behouden voor de huidige en toekomstige generaties. Waar dat door wet- of regelgeving is bepaald, verleent de gemeente vergunningen en/of subsidies.

2. Visie

Het gemeentelijk monumentenbeleid beoogt monumenten een betekenisvolle rol te geven voor de samenleving en een breed draagvlak. Monumenten en cultureel erfgoed zijn immers ons historisch kapitaal en letterlijk de erfenis van voorgaande generaties. Ze bepalen wie wij als inwoners van Weert zijn en waar we ons thuis voelen. Daar wil de gemeente zuinig op zijn in het belang van haar burgers. Instandhouding (onderhoud en restauratie) van de beschermde cultuurhistorische waarden en duurzaam (her)gebruik zijn daarvan onderdeel.

3. Strategie

In dit Monumentenbeleidsplan wordt de stand van zaken anno 2013 opgemaakt, lering getrokken uit het verleden en de koers bepaald voor de komende periode. In het hieraan gekoppelde uitvoeringsplan worden de acties concreet SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Kernbegrippen daarbij zijn:

- Trots ons erfgoed uitdragen
- Informeren van de burgers van Weert, zowel algemeen als de monumenteneigenaren,
- Service bij het behandelen van vergunnings- en subsidieaanvragen,
- Anticiperen op veranderende wet- en regelgeving van hogere overheden.

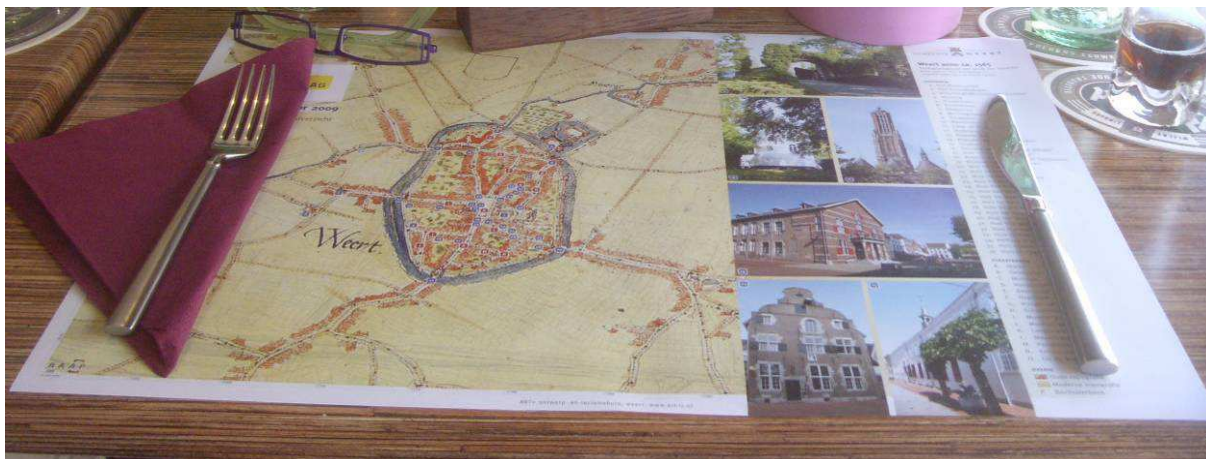
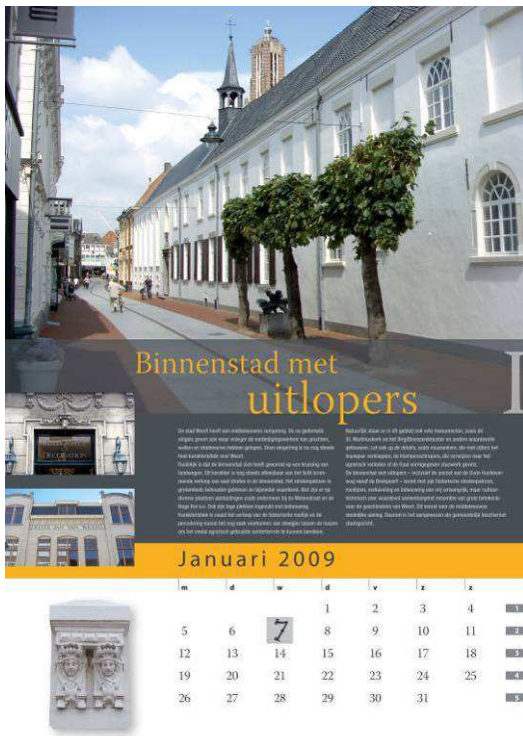
4.3 Instrumenten

De beleving van monumenten staat voorop in dit monumentenbeleid, en daarmee het bewust maken van de burger van het belang van cultuurhistorie. Als iedereen dit belang erkent, is het 'waarom' van de regels makkelijker te begrijpen. De regels zijn er niet omwille van de regels, maar om iets te behouden wat we allemaal belangrijk vinden. Als eerste is daarom hierna de paragraaf Publieksacties opgenomen. Via deze acties wordt het maatschappelijk draagvlak vergroot. Vervolgens worden de andere instrumenten zoals verordeningen en subsidieregelingen beschreven die de gemeente heeft om de gestelde doelen te bereiken.

4.3.1 Beleving van erfgoed

De maatschappelijke waardering voor monumenten is de afgelopen decennia gegroeid. In 1987 werd voor het eerst in Nederland de Open Monumentendag georganiseerd om de publieke belangstelling en het maatschappelijk draagvlak voor monumenten te vergroten. Deze landelijke open dag groeide uit van 350.000 bezoekers in 1987 tot 950.000 bij de 25ste viering. Het streven is mensen monumenten te laten zien en beleven, waar ze normaal niet komen. In Nederland zijn het tweede weekend van september ruim 3.000 monumenten open. Weert doet hieraan graag mee en haalde vorig jaar daarmee zelfs de landelijke pers (en Wikipedia). En ook in 2013 hadden we landelijke promotie met de Lichtenberg in de serie Markante Monumenten op Nederland 2. De Open Monumentendag is de gelegenheid bij uitstek om bewoners en bezoekers bewust te maken van monumenten.

In verband met bezuinigingen in 2011 is de organiserende taak van de gemeente omgebogen tot een coördinerende taak. Dit is gerealiseerd, zonder verlies aan bezoekers of activiteiten. Tot het programma behoren gratis openstelling van monumenten, rondleidingen, stadswandelingen, fietstochten, exposities, concerten en demonstraties van oude ambachten. Voor bijzondere gelegenheden zijn een kalender, ansichtkaarten, placemats en bouwplaten gemaakt. Dergelijke producten en activiteiten zijn laagdrempelig en hebben groot rendement. Vanwege het succes van de Open Monumentendag in Weert en het bereiken van een grote doelgroep wordt deze activiteit voortgezet.

Kalender, bouwplaat en placemat van Weert

Naast de coördinatie van de Open Monumentendag is de afgelopen jaren waar mogelijk meegewerkt aan initiatieven op gebied van het erfgoed. Er zijn op verzoek diverse rondleidingen gegeven, een speurtocht voor de basisscholen en een opdracht voor het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming voor 4 HAVO en 5 VWO gemaakt.

In 2007, bij het thema van de Open Monumentendag Monumenten van de 20^e eeuw, is in Weert architect Pierre Weegels (o.a. Lichtenberg en Fatimakerk) uitgelicht. Een succesvolle overzichtstentoonstelling van zijn oeuvre is gehouden in de Tiendschuur, een publicatie is uitgebracht en de jaarlijkse Architectuurprijs haakte hier op in. Het internationale tijdschrift The Architect Journal wijdde op 17 mei 2007 het hoofdartikel aan Weegels en de Lichtenberg.

In oktober 2007 verscheen een heel katern over Weert bij het landelijke blad Monumenten. Hierin is aandacht besteed aan de actuele thema's schansen, molens, St. Martinuskerk, Weegels, Fatimakerk, Lichtenberg en verplaatsing van de kazemat aan de Noordkade. Deze verplaatsing heeft ook het NOS-journaal gehaald.

Diverse keren is ondersteuning gegeven aan de landelijke vrijwilligersactie NL Doet. De St. Annamolen van Keent kreeg extra publiciteit via de landelijke wervingsactie met TV-spotjes. De opschoonacties van de Lichtenberg kregen ruim aandacht in de lokale en provinciale media.

Publieksactiviteit bij de St. Annamolen Keent

In de huidige praktijk is deze media-aandacht en publieksinformatie, met uitzondering van de jaarlijkse coördinatie van de Open Monumentendag, steeds vraaggericht. Effectiever is het hier zelf sturing aan te geven zodat een meerwaarde voor gemeentelijke projecten en beleid wordt bereikt. Ook kan gewenst gedrag hiermee worden gestimuleerd.

4. Maatschappelijk draagvlak

Om mensen bewust te maken van het belang van monumenten en daarmee het draagvlak voor monumenten(zorg) te vergroten, steunt de gemeente initiatieven op dit gebied. Dit betreft vooral de landelijke Open Monumentendag en educatieve projecten voor de jeugd. Om dit instrument effectiever in te kunnen zetten wordt aanvullend een communicatieplan opgesteld en uitgevoerd.

De schat aan informatie over de monumenten en andere cultuurhistorisch waardevolle elementen kan bijdragen aan het toeristische en recreatieve aanbod. Denk aan (stads)wandelingen en

fietsroutes langs de mooiste karakteristieke plekjes. Via moderne media (zoals mobiele telefoons met GPS-toepassingen, Layar en QR-codes) wordt de beleving nog vergroot. De mobiele telefoon geeft informatie over de plek waar je staat. Dat kan een tekstje zijn, maar ook een oude foto, of zelfs een (historisch) filmpje! Zo wordt de tijd van toen opnieuw tot leven gebracht in woord en beeld. Op deze wijze wordt het erfgoed interessant voor het grotere publiek. Met gebruikmaking van moderne technieken kan informatie op een laagdrempelige en aantrekkelijke manier aan het publiek worden aangeboden. De cultuurhistorische waarden worden zo als het ware beter vermarkt.

5. Cultuurhistorie als economische factor

Cultureel erfgoed wordt erkend als een belangrijke economische factor. Cultuurhistorie biedt grote mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Ook de gemeente Weert is zich bewust van de vele kansen die deze sector biedt voor de gemeente. Gegevens over het cultureel erfgoed worden hiervoor beschikbaar gemaakt.

Uiteraard wordt het nieuwe monumentenbeleid via de gebruikelijke wegen bekend gemaakt. Het nieuwe beleid wordt van kracht in een bijzonder jaar, het jaar dat Weert 600 jaar stad viert. Om dit te markeren en een groot publiek te bereiken wordt voorgesteld een Facebook-pagina aan te maken over de Weerter monumenten en voor het eerst de Erfgoedprijs Weert uit te reiken. Terugkijkend op 600 jaar geschiedenis is het een goed moment om het mooiste monument van Weert te kiezen. Dit kan worden uitgebouwd tot een jaarlijkse uitreiking, parallel aan de Architectuurprijs. Vanaf 2015 kan de prijs worden gewijd aan een thema, voor bijvoorbeeld het best onderhouden, gerestaureerde of herbestemde monument.

6. Markeren nieuw monumentenbeleid

Om het nieuwe monumentenbeleid bij een breed publiek bekend te maken wordt in 2014 voor het eerst de Erfgoedprijs Weert uitgereikt en een pagina over de Weerter monumenten aangemaakt op Facebook.

4.3.2 Monumentenbeleidsplan

De vorige nota 'Gemeentelijk monumentenbeleid' is vastgesteld door de gemeenteraad op 13 september 2001. Daarvoor had de raad in 1986 al beleid vastgesteld voor aanwijzing en bescherming van gemeentelijke monumenten. Belangrijkste drijfveer van die nota is het behouden en inzichtelijk maken van de Weerter historie. In 2001 was de jongere bouwkunst (1850-1940) erg actueel. Ook was er de wens om de bescherming te verbreden tot grotere eenheden. Samenwerking met gerelateerde beleidsterreinen en inbedding in ruimtelijke ontwikkelingen werd voorgestaan.

De concrete beleidsvoornemens waren:

- Uitbreiden van de gemeentelijke monumentenlijst (vooral jongere bouwkunst, na selectie door het Rijk).
- Uitbreiden van het instrumentarium door het aanwijzen van gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten en beeldbepalende panden.
- Onderbrengen van de gemeentelijke molens bij een daarvoor op te richten stichting.
- Gemeentelijke subsidieverordening aanpassen zodat deze aansluit op beleid van hogere overheden.
- Onderzoeken of een voorbeeldenboek zinvol en haalbaar is.

Gemeentelijk beschermd dorpsgezicht Laarakker

De actuele stand van zaken is als volgt:

- De gemeentelijke monumentenlijst is in 2008 uitgebreid met de jongere bouwkunst (o.a. panden aan de Biest en op Fatima) en telt nu in totaal 179 monumenten. Voor enkele panden (Keenter Hart, bunkers kazerne, Doolhof) moet de procedure nog worden doorlopen.
- In 2008 zijn 12 gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten aangewezen. Van elk gezicht is een redengevende omschrijving vastgesteld. Per gezicht zijn de beeldbepalende panden op kaart aangegeven. De beschreven karakteristiek en de beeldbepalende panden dienen als referentie voor de gewenste kwaliteit. De markering als beeldbepalend pand heeft geen rechtsgevolgen. De in 2001 gesuggereerde subsidieregeling (25% van de kosten uitstijgend boven het normale onderhoud) is vanwege de omvang van de gezichten en de beperkte beschikbare middelen niet uitgevoerd.
- De vier gemeentelijke molens zijn met aanzienlijke subsidies van Rijk en provincie gerestaureerd in de jaren 2008 - 2011. Dankbaar is gebruik gemaakt van de extra subsidies die in het kader van 2007 Jaar van de molen beschikbaar zijn gesteld. Per 1 januari 2010 zijn de vier molens in beheer gegeven bij Molenstichting Weerterland. Deze stichting zorgt voor het dagelijks toezicht en onderhoud en spant zich in de molens te laten draaien en malen. Daarnaast worden activiteiten georganiseerd en aanvullende fondsen geworven. Voorts is in 2008 het Molenconvenant gesloten waarmee onder meer de molenbiotoop wordt beschermd en zijn afspraken gemaakt voor het duurzaam behoud van de molens. De molenbiotoop is nu in alle betreffende bestemmingsplannen opgenomen.
- Sinds 2008 geldt voor de gemeentelijke subsidiëring van monumenten de Weerter Verordening Instandhouding Monumenten (WeVIM). De systematiek (stelselmatig onderhoud stimuleren om grote restauraties te voorkomen) sloot geheel aan op de regelingen van het Rijk. Jaarlijks worden vijf tot acht projecten financieel gesteund.
- Restauraties zijn zodanig maatwerk dat een voorbeeldenboek op Weerter schaal niet zinvol werd geacht. Er is daarom nog niet tot uitvoering overgegaan. In het kader van de recente versoepeling van het welstandsbeleid is er echter wel behoefte aan goede publieksinformatie en het stimuleren van goede ontwerp oplossingen. De actie is daarom opgenomen in hoofdstuk 6 (punt 23).

Molenbiotoop Swartbroek

Conclusie anno 2013 is dat alle actiepunten van het Monumentenbeleidsplan 2001 zijn uitgevoerd of in gang gezet. Deze resultaten zijn samen met actuele ervaringen in de monumentenzorg de basis voor een nieuwe periode. De hiervoor te maken beleidskeuzes op de verschillende onderdelen vindt u in de kaders.

4.3.3 Erfgoedverordening

Het gemeentelijke monumentenbeleid werd eerder vastgelegd in de monumentenverordening. Sinds 2010 is de naamgeving verbreed tot erfgoedverordening. De vigerende Erfgoedverordening 2012 is vastgesteld door de raad op 8 februari 2012 en van kracht geworden per 16 februari 2012. De erfgoedverordening regelt gemeentelijke procedures op gebied van monumenten, stads- en dorpsgezichten en archeologische gebieden.

Op het gebied van monumenten regelt de verordening:

- het aanwijzen van gemeentelijke monumenten,
- het aanwijzen van gemeentelijke beschermde stads- en dorpsgezichten en
- de instandhouding van gemeentelijke monumenten.

Hieronder wordt op de onderdelen ingegaan.

4.3.3.1 Gemeentelijke monumenten

Op grond van de verordening kunnen burgemeester en wethouders, al dan niet op verzoek van belanghebbenden, panden aanwijzen als gemeentelijk monument. In deze procedure wordt het advies van de commissie Cultuurhistorie ingewonnen.

In 1987 zijn de eerste panden aangewezen als gemeentelijk monument. Dit waren panden aan de Maasstraat en de Oelemarkt. De laatste panden zijn in 2008 toegevoegd. Dit zijn voornamelijk panden van jongere bouwkunst aan de Biest en in Fatima.

Bij de aanwijzing van gemeentelijke monumenten is gebruik gemaakt van een lijst van interessante en karakteristieke panden, opgesteld door kring de Aldenborgh. Deze panden werden nader onderzocht en gedocumenteerd, waarna de commissie Cultuurhistorie adviseerde over aanwijzing. Van de mogelijkheid van belanghebbenden om aanwijzing te vragen, wordt nauwelijks gebruik gemaakt.

Jong gemeentelijk monument de Fatimakerk

In 2013 zijn er 179 gemeentelijke monumenten in Weert. Aanwijzing is gebeurd op basis van individuele kwaliteiten. Alle panden zijn aangewezen op basis van dezelfde set van objectieve criteria. Deze criteria zijn opgenomen in de bijlagen.

De omschrijvingen en documentatie zijn echter niet gestandaardiseerd, situatie of foto's ontbreken, noch zijn de beschrijvingen overzichtelijk samengebracht. De monumenten zijn voor de Structuurvisie en de welstandsnota op een overzichtskaart aangegeven. De rijksmonumenten zijn in de centrale databank c.q. landelijke voorziening van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb), opgenomen. Samenhang en overzicht over de aangewezen panden ontbreken. Daarmee is er onvoldoende inzicht of de juiste en voldoende (te weinig of wellicht te veel) panden zijn aangewezen. Juist in deze tijd van economische tegenwind moeten zorgvuldige keuzes worden gemaakt. Het is beter enkele goede voorbeelden geheel te beschermen en subsidiëren, dan vele gedeeltelijk. Deze geselecteerde objecten hebben bij voorkeur een markante ligging of grote uitstraling. Daarnaast zijn zeldzaamheid en gaafheid belangrijke criteria. De huidige toestand dient te worden geïnventariseerd: bevindt het monument zich nog tenminste in de staat waarin het is aangewezen, of zijn cultuurhistorische waarden zodanig verloren gegaan dat het pand moet worden afgevoerd van de lijst? Het is dus wenselijk om de omschrijvingen en documentatie van gemeentelijke monumenten op een lijn te brengen en de gegevens beter te ontsluiten. Dit is ook noodzakelijk voor de registratie van gemeentelijke monumenten in de centrale databank c.q. landelijke voorziening van de Wkpb.

7. Inventarisatie monumenten

Om een verantwoord monumentenbeleid te kunnen voeren is overzicht over en screening van de aangewezen gemeentelijke monumenten nodig, evenals goede documentatie. Helder moet zijn welke panden (of onderdelen) bescherming genieten en of ze die bescherming (nog) waard zijn. Deze gegevens dienen als onderlegger voor de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke bepalingen (Wkpb).

Vanaf 2010 is de bestemmingsplansystematiek gewijzigd. Sinds die tijd wordt de aanduiding 'karakteristiek' in Weert gebruikt voor aangewezen monumenten. Tot die tijd werden beeldbepalende panden zo in het bestemmingsplan aangeduid. Hieraan was een aanlegvergunning

gekoppeld, waar een zekere bescherming aan verbonden was. Met het vervallen van deze aanlegvergunning is ook de bescherming van deze beeldbepalende panden komen te vervallen. Het is wenselijk na te gaan of er panden bij zijn die op andere wijze het beschermen waard zijn. De lijst van alle voormalige beeldbepalende panden is opgenomen als bijlage 10.12. Overigens zijn er mogelijkheden om cultuurhistorische waarden als dubbelbestemming aan te duiden in het bestemmingsplan (zoals de waarde archeologie), maar daar maakt Weert nog geen gebruik van. De mogelijkheden dienen nader te worden onderzocht. Er dient optimaal gebruik te worden gemaakt van het beschikbaar instrumentarium.

Voorts is per 18 april 2013 het nieuwe welstandsbeleid van kracht geworden. Dit houdt in dat Weert welstandsvrij is, met uitzondering van aangewezen monumenten, de stads- en dorpsgezichten en gebieden met een beeldkwaliteitsplan plus Centrum Noord. Dit gewijzigde beleid kan gevolgen hebben voor cultuurhistorisch waardevolle panden en ensembles, die niet zijn aangewezen als beschermd monument. Vanuit deze optiek dient te worden nagegaan of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Nadat op basis van de inventarisatie inzicht is verkregen in de samenstelling van de huidige erfgoedlijst kan worden bezien of wijzigingen nodig zijn. Bij de herziening van de erfgoedlijst uitgaan van het volgende uitgangspunt.

8. Samenstelling erfgoedlijst

De gemeentelijke erfgoedlijst dient een goede weergave of dwarsdoorsnede te zijn van de Weerter geschiedenis. Er moeten representanten uit de verschillende belangrijke tijdvakken (vanaf de oudste bebouwing tot de meer recente bouwkunst, inclusief wederopbouw) en categorieën (denk aan woonhuizen, boerderijen, kapellen, bakhuizen, speciale gebouwen) vertegenwoordigd zijn. Het geheel moet recht doen aan de eigenheid van Weert.

De huidige lijst van gemeentelijke monumenten is opgenomen bij de bijlagen.

4.3.3.2 Gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten

Zoals besloten in het Monumentenbeleidsplan 2001 zijn gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten aangewezen. Hiertoe werd eerst de verordening aangepast, zodat de procedure voor aanwijzing werd vastgelegd. Ook zijn door de raad de criteria vastgesteld waaraan de gebieden moeten voldoen om te worden aangewezen. Na gedegen onderzoek zijn op 1 juli 2008 twaalf stads- en dorpsgezichten aangewezen conform de Nota aanwijzing gemeentelijke stads- en dorpsgezichten.

Hiermee beoogt de gemeente Weert een aantal karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle ensembles te behouden, zowel voor de huidige als voor de toekomstige generaties. Deze ensembles bevatten naast de gebouwde omgeving ook de wegenpatronen, waterlopen en groenaanleg. Er is gekozen voor een dwarsdoorsnede door de geschiedenis van Weert met representanten uit zoveel mogelijk voor Weert belangrijke tijdvakken. De aangewezen gezichten met de datering van de belangrijkste periode en de bijbehorende kenmerken zijn opgenomen in de bijlagen.

Daarnaast is in de aanwijzingsnota vastgelegd dat het oude stratenpatroon ook buiten de aangewezen gezichten grote cultuurhistorische waarde heeft:

- De gemeente Weert onderkent het belang van het historische wegenpatroon, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, en zal daarin geen wijzigingen aanbrengen of tenminste de cultuurhistorische waarde ervan zeer zwaar meewegen. Als het wegenpatroon al verstoord is, verdient herstel, als zich de kans voordoet, de voorkeur.

Ook de vrije ligging van de kerkdorpen heeft grote waarde:

- De gemeente Weert onderkent het belang van de vrije ligging van de landelijke dorpskernen en zal daarin geen wijzigingen aanbrengen of tenminste de cultuurhistorische waarde ervan zeer zwaar meewegen.

De beschermde gezichten zijn in de betreffende bestemmingsplannen opgenomen via een algemene aanduiding. Het college van B&W kan in deze gebieden nadere eisen stellen bij vergunningen in het belang van de cultuurhistorie.

Rechtsgevolg van de aanwijzing van deze gezichten was vanaf 2008 dat voor wijzigingen, die gevolgen hebben voor het aanzien van het ensemble, een monumentenvergunning nodig was. Bij

die aanvragen werd het advies van de Monumenten-welstandscommissie ingewonnen. Per 16 februari 2012 is dit versoepeld vanuit de wens van regeldrukvermindering voor burger en ambtelijk apparaat. Aanvragen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, worden nu door de Welstandscommissie beoordeeld aan de voor dat gebied geldende criteria. Essentieel verschil is dat voor sloop van een karakteristiek pand binnen een gezicht, dat geen beschermd monument is, geen vergunning meer nodig is. Wel kunnen eisen worden gesteld aan de eventuele vervangende nieuwbouw. Daar komt bij dat door gewijzigde wetgeving ten aanzien van sloop sinds 1 april 2012 enkel nog een melding hoeft te worden gedaan. Hiertegen is geen beroep of bezwaar mogelijk. De aanwijzing van een beschermd gezicht beoogt zoveel mogelijk behoud van karakteristieke bebouwing. Deze kan nu zonder een vergunning of (cultuur)historische afweging verdwijnen. Op deze wijze kunnen cultuurhistorische waarden verloren gaan, zonder op zijn minst te zijn onderzocht of gedocumenteerd. Via het omgevingsplan wordt het mogelijk een sloopvergunning voor beschermde gezichten in te voeren. Via de erfgoedverordening wordt hierop geanticipeerd.

9. Sloop binnen beschermd gezicht

Sloop van karakteristieke panden in een beschermd gezicht kan nu niet worden voorkomen, tenzij het een aangewezen monument betreft. Om aantasting van het gezicht te voorkomen en onevenredig verlies van cultuurhistorische waarden, of deze tenminste te kunnen documenteren, wordt een omgevingsvergunning (voor de activiteit monument) voor sloop van panden gelegen in een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht ingevoerd.

Afwijkend kleurgebruik en blinding in de Maastraat

Bij andere activiteiten, waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is, zoals schilderen of blinderen met plakfolies, is geen sturing meer mogelijk. Alleen bij excessen, zoals vastgelegd in de Welstandsnota 2013, kan handhavend worden opgetreden. Dergelijke aantastingen van individuele panden hebben effect op het hele stadsgezicht, zeker bij opeenstapeling van excessen. Door het afschaffen van de monumentenvergunning voor stads- en dorpsgezichten is lasten- en regeldrukvermindering gerealiseerd. Er zijn voldoende instrumenten om excessen tegen te gaan. Adequate handhaving is een vereiste om precedentwerking en wildgroei te voorkomen. Ook is dit van belang bij eventuele juridische procedures.

10. Handhaving bij welstandsexcessen in beschermd gezicht

Bij besluitvorming over handhaving de belangen van cultuurhistorie zwaar meewegen.

Voor panden in een beschermd gezicht zijn er geen bijkomende voordelen, zoals subsidie-mogelijkheden. Een enkele keer werd daar naar gevraagd. Sinds de afschaffing van de

monumentenvergunning voor de beschermde gezichten is er geen vraag meer naar. De beperkingen als gevolg van het predicaat beschermd gezicht zijn ook niet zodanig dat dit een subsidieregeling rechtvaardigt. Het opstellen van een subsidieregeling is daarom niet zinvol.

11. Geen subsidieregeling voor beschermde gezichten

Gezien de beperkte rechtsgevolgen voor panden in een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht is het opstellen van een subsidieregeling hiervoor niet opportuun.

Buiten de aangewezen beschermde gezichten heeft Weert nog andere karakteristieke gebieden. Om het totaal goed in beeld te brengen is een gemeentedeekkende cultuurhistorische waardekaart nodig. Deze begint met een goede inventarisatie en daarna selectie. Daarbij gaat het niet alleen om gebouwen, maar ook om ander cultuurhistorische elementen zoals historische nederzettingen, wegenstructuur, monumentale en beeldbepalende bomen, groen- en landschapselementen. Bij het opstellen van het archeologiebeleid is al een eerste inventarisatiekaart gemaakt vanuit een archeologische invalshoek. Er staan bijvoorbeeld lang verdwenen watermolens op. Deze zijn uit het oogpunt van archeologie nog steeds relevant. Voor de Welstandsnota zijn de monumenten en gezichten op kaart gezet. Bij het aanwijzen van de gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten zijn ook beeldbepalende en beeldondersteunende panden geïnventariseerd. De cultuurhistorische waardekaart is een belangrijke onderlegger bij de invoering van de Omgevingswet en ruimtelijk beleid van de gemeente zoals de Structuurvisie. Daarnaast biedt de kaart belangrijke informatie voor toeristische en recreatieve initiatieven, zoals een vrijetijdkaart.

12. Cultuurhistorische waardekaart

Om een gemeentedekkend inzicht te krijgen in de cultuurhistorische waarden die voor het monumentenbeleid en vervolgens omgevingsbeleid van belang zijn, dienen de relevante gegevens op één kaart samen te worden gebracht. Vervolgens dient verdere selectie, waardering en bescherming plaats te vinden. De kaart kan ook worden ingezet als onderlegger voor toeristisch recreatief gebruik.

Ook is er voortschrijdend inzicht bij waardering van gebieden. Denk hierbij aan de Oude Laarderweg, winkelstrips, de Julianalaan of de St. Jozefslaan. Bezien moet worden of nog aanvullingen op de aangewezen gezichten wenselijk zijn. Daarbij kan ook gedacht worden aan waardevolle landschappen. Gevolg van die aanwijzing is, naast erkenning van de cultuurhistorische kwaliteiten, dat de welstandstoets daar van toepassing is.

13. Aantal beschermde gezichten

De gemeente hecht belang aan een, voor de geschiedenis van Weert qua aard en omvang representatief aantal gemeentelijk beschermde stads- en dorpsgezichten.

4.3.3.3 Instandhouding van gemeentelijke monumenten

Volgens de Erfgoedverordening 2012 is het verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of vernielen. Ook mag zo'n monument niet worden gewijzigd zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning. Herstellen of gebruiken waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht is evenmin toegestaan. Bij het verlenen van de bedoelde vergunning, wordt deskundig advies ingewonnen. Bij ingrijpende verbouwingen is vooraf bouwhistorisch onderzoek nodig. Hierbij worden de aanwezige waarden geïnventariseerd en gewaardeerd. Dit geeft de randvoorwaarden voor de gewenste ingreep. Dit bouwhistorisch onderzoek is niet alleen nodig bij het beoordelen van de aangevraagde wijziging. Het is vooral nodig als leidraad voor de architect om te weten welke onderdelen hij moet respecteren en waar hij vrijheid heeft voor ingrepen. Dergelijk onderzoek is ook nodig bij ingrijpende restauratie. De kosten van dit onderzoek zijn subsidiabel. Voorts is het aan te bevelen richtlijnen op te stellen voor restauratie en wijziging van monumenten. Dit geeft de initiatiefnemer en zijn architect een steun in de rug. Daarnaast is het wenselijk, parallel aan de criteria die de welstandscommissie toepast bij toetsing, criteria voor de beoordeling van monumentenplannen op te stellen.

14. Richtlijnen bij restauratie en wijziging van een monument

Richtlijnen opstellen voor restauratie en wijziging van monumenten voor de aanvrager en

beoordelingscriteria voor de toetsers. Voor het uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek de richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed toepassen.

Ook los van verbouwingen en restauraties heeft bouwhistorisch onderzoek zijn nut. Op grond daarvan kan een bouwhistorische verwachtingskaart worden opgesteld, parallel aan die voor de archeologische gebieden is gemaakt. Gebouwen zijn goed te vergelijken met archeologie: achter de voor iedereen zichtbare – al dan niet – monumentale gevels zit een gebouw met een geschiedenis. Het komt voor dat de voorgevel is vernieuwd, maar dat daarachter nog een historisch pand schuil gaat. Voorbeeld daarvan is Langstraat 6: de voorgevel is van een 20^e-eeuwse baksteen. Gelukkig is in de zijgevel, via de poort, zichtbaar dat het hier gaat om een 17^e-eeuws pand met bijzonder vakwerk.

Zijgevel rijksbeschermd monument Langstraat 6

Via een bouwhistorische verwachtingskaart is van te voren helder waar extra voorzichtigheid of aanvullend onderzoek nodig is en waar die kans klein is. Het is altijd beter dit te weten voordat verbouwingsplannen worden gemaakt dan daarmee tijdens de uitvoering te worden geconfronteerd. Gevolg kan zijn dat de bouw moet worden stilgelegd en dure aanpassingen nodig zijn, precies als dat bij archeologie het geval kan zijn.

15. Bouwhistorische verwachtingskaart

Parallel aan de archeologische verwachtingskaarten een bouwhistorische verwachtingskaart laten maken, zodat vóór het maken van plannen bekend is waar bouwhistorische waarden te verwachten zijn.

In de Erfgoedverordening 2012 zijn heldere regels opgenomen voor de instandhouding van monumenten. Zo is het verboden een monument te beschadigen of vernielen. Ook mag een monument niet zonder of in afwijking van een vergunning worden gewijzigd. De verbodsbepaling van de Erfgoedverordening dient echter te worden gecorrigeerd. Het gaat er immers om dat een vergunning nodig is voor het wijzigen van een monument en niet voor het ontsieren of in gevaar brengen. De tekst 'zonder vergunning' hiertoe op de juiste plek in de bepaling opnemen.

Lang was niet duidelijk of de verbodsbepaling alleen geldt voor actieve handelingen of ook voor verwaarlozing ofwel het passief nalaten van afdoende onderhoud. Pas in het stadium dat gevaar

voor mensen ontstaat kunnen op grond van de Woningwet maatregelen worden getroffen. Recente jurisprudentie over rijksmonumenten stelt dat ook nalaten onder de verboden valt. Het is in het belang van het behoud van het monument dat tijdig maatregelen tegen bijvoorbeeld lekkage worden getroffen. Dit is nu expliciet in de toelichting opgenomen, zodat hierover geen misverstand kan bestaan.

16. Maatregelen bij verwaarlozing

De Erfgoedverordening tekstueel aanpassen zodat verwaarlozing en passief nalaten van onderhoud aan een monument niet via een vergunning gelegaliseerd kan worden. In de toelichting op de Erfgoedverordening opnemen dat verwaarlozing en passief nalaten van onderhoud aan monumenten onder de verbodsbepaling wordt begrepen.

Voor het uitvoeren van normaal onderhoud, waarbij kleuren, materialen en detaillering hetzelfde blijven, is geen vergunning nodig.

4.3.3.4 Monumenten-welstandscommissie

Voor alle monumenten, zowel de rijksbeschermden als de gemeentelijke, is de Monumenten-welstandscommissie de adviserende instantie. De Monumenten-welstandscommissie is een adviescommissie van het college van B&W. Het college van B&W betreft dit advies bij de vergunningverlening. Advisering over rijksmonumenten is een wettelijke taak. De gemeentelijke monumenten zijn een autonome gemeentelijke bevoegdheid.

De Monumenten-welstandscommissie bestaat uit de reguliere Welstandscommissie waaraan een lid, deskundig op het gebied van restauratie en monumenten, is toegevoegd. Dit lid is tevens lid van de commissie Cultuurhistorie. De commissie geeft advies over alle aanvragen voor het fysiek wijzigen van een monument. Momenteel worden de plannen in algemene zin getoetst aan de redengevende omschrijving van het gemeentelijke monument en de Erfgoedverordening. Zoals er criteria gelden bij de welstandstoets, dienen er richtlijnen voor de toetsing van monumenten te worden opgesteld. Dit geeft bovendien duidelijkheid voor initiatiefnemers. Bij een vroegtijdige raadpleging van de commissie kan de vergunningaanvraag sneller worden doorlopen. Niet alleen vergunningplichtige activiteiten kunnen effect hebben op de cultuurhistorische waarden en de uitstraling van een monument. Ook wijziging van bestemming kan effect hebben.

17. Richtlijnen voor toetsing Monumenten-welstandscommissie

Omwille van een transparante advisering richtlijnen ontwikkelen voor de beoordeling van monumentenplannen. De Monumenten-welstandscommissie (en de commissie Cultuurhistorie) bij initiatieven, zowel op gebied van fysieke wijzigingen als herbesteding, in een vroeg stadium raadplegen.

Aanvragers worden geadviseerd een plan eerst als vooroverleg voor te leggen. Alle plannen voor vooroverleg, maar ook alle formele aanvragen voor een omgevingsvergunning voor de activiteit monument worden in de commissie behandeld. De monumentendeskundige van de Monumenten-welstandscommissie kan als specifiek plaatselijke kennis nodig is de commissie Cultuurhistorie raadplegen.

De Monumenten-welstandscommissie bestaat uit vier leden, waarvan een de voorzitter is. De Monumentenwet eist dat enkele leden deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg en commissieleden geen lid zijn van het college van B&W. De Weertse commissie voldoet hier aan. Het secretariaat wordt gevoerd door de beleidsadviseur monumenten. Deze commissie vergadert elke vier weken, zo ver er voldoende agendapunten zijn. Aangesloten wordt bij de tweewekelijkse vergaderingen van de Welstandscommissie.

Sinds 1 maart 2013 is voor het welstandsadvies de zogenoemde 'kan'-bepaling van kracht. Dit betekent dat het college van B&W bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwen het advies van de welstandscommissie kan inwinnen of dit ambtelijk afwikkelt. In Weert is gekozen voor een ambtelijke afwikkeling als de kaders helder en eenduidig zijn. Het college van B&W is voorgesteld dit ook toe te passen op monumentenplannen. Dit betekent dat in de volgende gevallen een ambtelijk monumentenadvies wordt gegeven. De secretaris van de Monumenten-welstandscommissie of diens plaatsvervanger handelt dit af. Het betreft de volgende aanvragen:

Monumenten-welstandscommissie

- Indien de aanvraag omgevingsvergunning geheel volgens het door de Monumenten-welstandscommissie goedgekeurde vooroverleg omgevingsvergunning is uitgewerkt en
- Bij aanvragen waarbij de Monumenten-welstandscommissie een voorwaarde heeft verbonden aan de goedkeuring, aan welke voorwaarde bij de indiening van de gewijzigde aanvraag omgevingsvergunning volledig is voldaan.

4.3.3.5 Commissie Cultuurhistorie

De adviezen van de Monumenten-welstandscommissie worden ter kennis gebracht aan de commissie Cultuurhistorie. Als specifieke lokale kennis nodig is, adviseren de leden van de commissie Cultuurhistorie de monumentendeskundige van de Monumenten-welstandscommissie. De commissie Cultuurhistorie is een adviescommissie van het college van B&W. In die hoedanigheid adviseert zij gevraagd en ongevraagd over monumentenbeleid, ruimtelijke plannen, aanwijzen van gemeentelijke monumenten (en intrekkingen), maar ook over archeologie.

18. Advies bij bestemmingswijziging

In het belang van behoud van het karakter van monumenten bij herbestemming (de Monumenten-welstandscommissie en) de commissie Cultuurhistorie in een vroeg stadium raadplegen.

De commissie Cultuurhistorie bestaat uit vertegenwoordigers van lokale cultuurhistorische organisaties en een monumentendeskundige. De wethouder Cultuur is technisch voorzitter. Het secretariaat wordt gevoerd door de beleidsadviseur monumenten. De beleidsadviseur archeologie is 2^e secretaris. De commissie vergadert elke vier weken, aansluitend aan de vergadering van de Monumenten-welstandscommissie, tenzij er geen agendapunten zijn.

Commissie Cultuurhistorie

Over de jaren 2003 tot en met 2008 is jaarlijks een monumentenverslag opgesteld. Hierin werd verslag gedaan van de activiteiten van de Monumenten-welstandscommissie en de commissie Cultuurhistorie in dat jaar. Vanwege personele wisselingen en prioriteitstelling is dit de laatste jaren achterwege gebleven. Het jaarverslag is echter bij uitstek het middel om voortgang op langere termijn te tonen, publiek verantwoording af te leggen en te evalueren. In het kader van de integratie van de cultuurhistorische disciplines tevens bezien of samenvoeging met de verslagen van de welstandscommissie, over archeologie en van het erfgoedcluster haalbaar en wenselijk is.

19. Jaarverslag cultureel erfgoed

Gezien het belang van een jaarverslag prioriteit geven aan het opstellen daarvan jaarlijks voor 1 mei, zo mogelijk in een breder kader.

4.3.4 Subsidies

4.3.4.1 WeVIM 2008

In Weert is er sinds 1 januari 2008 weer een subsidieregeling voor monumenten. Dit is de Weerter Verordening Instandhouding Monumenten (WeVIM). Deze regeling is bedoeld om eigenaren tegemoet te komen in de kosten voor instandhouding van hun monument, die het normale onderhoud te boven gaan en die samenhangen met het monumentaal karakter. Dit om eigenaren te stimuleren tot regelmatig en tijdig onderhoud, waardoor dure restauraties worden vermeden.

In de regeling wordt onderscheid gemaakt tussen eenmalige en meerjarige subsidies en fiscaal relevante eigenaren en niet-fiscaal relevante eigenaren. De regeling is vooral bedoeld voor gemeentelijke monumenten, maar ook rijksmonumenten in bezit bij een niet-fiscaal relevante eigenaar, zoals een stichting of moleneigenaar, kunnen subsidie krijgen. Voor die laatste categorie is de subsidie 30% met een maximum van € 7.000,-. De overige subsidies zijn alleen voor gemeentelijke monumenten.

Werkzaamheden met subsidiabele kosten tussen de € 1.000,- en € 10.000,- komen in aanmerking voor een eenmalige subsidie van 30%. Deze subsidie kan jaarlijks worden aangevraagd. Voor deze subsidie stelt de raad jaarlijks € 16.000,- beschikbaar.

Werkzaamheden met subsidiabele kosten tussen de € 10.000,- en € 50.000,- komen in aanmerking voor een meerjarige subsidie. Dan wordt de subsidie, die is gebaseerd op 3% van de subsidiabele kosten, aflopend over 10 jaar uitgekeerd. Nadeel is dat tijdens de looptijd geen nieuwe aanvraag kan worden ingediend.

Alle subsidies die volgens deze regeling zijn verleend, vindt u in bijlage 10.15. In 2008 is door de raad extra budget toegekend om het stuwmeer aan aanvragen weg te werken.

Er is aanzienlijke behoefte aan ondersteuning van onderhoud aan monumenten. Via de subsidieregeling houdt de gemeente vinger aan de pols bij de technische staat van de monumenten. Ook schept dit een contactmoment tussen eigenaar en beleidsadviseur monumenten. Aanwijzen van monumenten schept ook verplichtingen. Als de gemeente belang hecht aan behoud, moet daar ook iets tegenover staan voor de eigenaar. En gemeentelijke eigenaren hebben niet zoals de eigenaren van rijksmonumenten recht op fiscale aftrek. Elke mogelijkheid op tegemoetkoming schept goodwill en er gaat een grote stimulans van uit. Een budget van € 16.000,- aan eenmalige subsidies is echter zeer beperkt, afgezet tegen het aantal monumenten. Het komt neer op een (theoretische) gemiddelde bijdrage per monument van ongeveer € 100,- per jaar.

Het budget voor eenmalige subsidies wordt overvraagd. Het budget voor meerjarige subsidies wordt niet ten volle benut. Er is wel behoefte aan de meerjarige subsidies, waardoor deze post niet in zijn geheel kan vervallen. De vraag betreft 1 a 2 aanvragen per jaar, maar niet tot het maximum van de regeling.

20. Overhevelen subsidiebudget

Om budgetten zo optimaal mogelijk in te zetten, wordt tweederde van het budget overgeheveld van de meerjarige subsidies naar dat voor de eenmalige subsidies.

Jaarlijks kunnen vijf tot acht monumenten ondersteund worden met een eenmalige subsidie; met overheveling van budget een paar meer. Dat betekent dat de rest niet wordt gesteund. Toch verdienen ook die monumenten aandacht en stimulans voor een goede staat van onderhoud. Soms is met een kleine reparatie aan bijvoorbeeld een dakgoot grote vervolgschade te voorkomen. Additioneel op de subsidieregeling wordt, naar analogie met de structurele inspectie van monumentale bomen, onderzocht of inspectie van monumenten haalbaar is.

Goed onderhoud voorkomt verval door onder andere waterschade

21. Onderhoudsstaat monumenten

Zicht op de technische staat van de gemeentelijke monumenten is essentieel voor een goed beleid voor de instandhouding van monumenten.

4.3.4.2 Structurele subsidies

Stichting Martinus Monument is een stichting die sinds 1975 naast het kerkbestuur van de St. Martinuskerk het bouwkundig behoud regelt. Hiertoe werft zij fondsen en subsidies. Vele Weerter burgers en bedrijven steunen dit doel met gemiddeld circa € 30.000,- per jaar. De gemeente draagt haar steentje bij via een jaarlijkse bijdrage van ruim € 7.000,- (geïndexeerd vanaf 2002). Jaarlijks wordt ongeveer € 45.000,- aan onderhoud uitgegeven. Vanaf 2007 ontvangt ook Stichting Heyerkapel een bijdrage voor het uitvoeren van onderhoud aan de kruizen en kapellen in Stramproy die bij de stichting in eigendom zijn. Gestart is met een bijdrage van € 2.550,-. Sinds 2012 wordt hierop een korting van 10% toegepast. Deel van de tegenprestatie is het beschikbaar stellen van verworven kennis (onder andere van het maken van kopie corpussen).

22. Belang structurele subsidies

Stichting Martinus Monument en Stichting Heyerkapel vervullen een belangrijke taak in het behoud van Weerter monumenten. De gemeente onderkent dit en steunt de doelen structureel.

4.3.4.3 Eenmalige subsidies voor kleine cultuurhistorische objecten

In de gemeentebegroting is een budget opgenomen voor onderhoud aan kleine cultuurhistorische objecten (voor 2013 € 5.228,-). Dit zijn bijvoorbeeld kapellen, bakhuizen en veldkruizen. Ook als het geen monumenten zijn, kan hiervoor een subsidie van 50% worden verleend. Het gaat vaak om kleinere bijdragen, die een groot verschil kunnen maken.

Dergelijke kleine objecten zijn van groot belang voor de lokale identiteit en sociale cohesie. Vaak zorgen mensen jarenlang voor bijvoorbeeld een kapelletje en het omringende groen. Er is echter geen inzicht in het beheer en de kosten van deze objecten. Er zijn twee inventarisaties uitgevoerd. In 2002 heeft Stichting Heyerkapel alle kapellen, kruizen en beelden, in totaal 68 stuks, in Weert geïnventariseerd. In 2008 heeft de Monumentenwacht Limburg alle kruizen en kapellen, in totaal

Mariakapel Princenweg hersteld met gemeentelijke subsidie

57 stuks, in beeld gebracht. Hierbij zijn de exacte plaatscoördinaten vastgelegd en is de technische staat in kaart gebracht.

Met de beschikbare middelen wil de gemeente Weert zo effectief en breed mogelijk het behoud van deze kleine elementen stimuleren. Daarvoor is het nodig inzicht te krijgen in de particulieren, die de zorg van deze elementen, soms namens een parochie, op zich nemen. Overwogen kan worden de middelen te verdelen onder deze verzorgers.

23. Zorg voor kruizen en kapellen

De zorg voor kruizen en kapellen is belangrijk voor het behoud van deze karakteristieke elementen en sociale cohesie, vooral in kleine kernen en buurtschappen. De gemeente steunt behoud hiervan met advies en subsidies.

Ten aanzien van subsidies dient te worden opgemerkt dat er momenteel diverse provinciale subsidieregelingen voor monumenten zijn. Deze subsidies zijn maatwerk en arbeidsintensief, maar kansrijk en substantieel. Voorwaarde daarbij is dat de gemeente ook bijdraagt. Zie ook bijlage 10.3.

4.3.4.4 Eenmalige subsidies voor restauratie van rijksmonumenten

Aanvragen voor grotere restauraties van rijksmonumenten, die niet kunnen worden gehonoreerd vanuit de WeVIM (zie paragraaf 4.3.4.1), worden aan de raad voorgelegd. Het gebruikelijke subsidiepercentage van 10% wordt gecontinueerd. Deze subsidies worden ten laste gebracht van de algemene reserve.

4.4 Raakvlakken andere beleidsterreinen

4.4.1 Ruimtelijke ordening

Monumenten zijn geen geïsoleerde museumstukken, maar onderdeel van het weefsel van stad en land. Ze zijn verbonden met de historie van de plek (de 'genius loci' letterlijk: de geest van de plek) en zijn ingebed in hun omgeving. Geheel volgens de richtlijnen van de modernisering van de monumentenzorg (MoMo, zie de bijlagen) is de zorg voor het cultureel erfgoed onderdeel van de gemeentelijke ruimtelijke plannen. De Structuurvisie geeft de ambities voor de komende periode tot 2025 aan. De concrete bestemmingsmogelijkheden liggen vast in de individuele bestemmingsplannen.

Per 1 oktober 2010 is de omgevingsvergunning op grond van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) van kracht geworden. Deze maatregel bracht vele verschillende aanvragen voor de burger samen in een aanvraag. De bedoeling daarvan was dat ook achter het loket wordt samengewerkt en de burger niet met tegenstrijdige voorwaarden werd opgezadeld. Volgende stap in dit proces is de Omgevingswet. Daarbij worden alle bestemmingsplannen en andere beleidsinstrumenten met ruimtelijk impact (waaronder het archeologiebeleid, het welstandsbeleid en het monumentenbeleid) samengebracht in het omgevingsplan. Invoering van de wet wordt verwacht in 2018. Cultuurhistorie is uitdrukkelijk in de Omgevingswet opgenomen als onderdeel van de fysieke leefomgeving die een speerpunt van het beleid is. Doel van de wet is immers een goede omgevingskwaliteit voor de burger.

24. Integraal erfgoedbeleid

In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het omgevingsplan samenwerking van de verschillende beleidsterreinen en disciplines intensiveren.

4.4.2 Structuurvisie

De gemeenteraad heeft op 11 december 2013 de Structuurvisie vastgesteld. De Structuurvisie geeft de gewenste ruimtelijke koers aan voor de periode tot 2025. De Structuurvisie gaat over thema's als wonen, bedrijvigheid, recreatie, detailhandel, groen en voorzieningen. Zij schetst een ambitiekader en maakt keuzes ten aanzien van ontwikkelingsgebieden en programma's. Doel van de visie is het definiëren van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Weert voor de middellange en lange termijn (tot 2025). Ook is het een inspiratiebron voor het in gang zetten van initiatieven van burgers, organisaties en instellingen.

De cultuurhistorische waarden van Weert zijn een randvoorwaarde en een onderlegger voor de Structuurvisie. Deze waarden betreffen zowel de individuele monumenten als de ruimtelijke structuren. Al deze waarden maken integraal onderdeel uit van het beleidsstuk en worden zo verankerd in de ruimtelijke ontwikkeling van Weert. Leidend principe bij elke ruimtelijke afweging is zorgvuldig ruimtegebruik (gebruik bestaande bebouwing). Landschap, cultuurhistorie en bodem zijn de basis.

Het opstellen van de structuurvisie en het monumentenbeleidsplan is deels parallel verlopen.

25. Verankeren van cultuurhistorie

Cultuurhistorie is een van de belangrijke fundamenten van de Structuurvisie. Waar nodig de actiepunten van Structuurvisie en het monumentenbeleidsplan op elkaar afstemmen en cultuurhistorie verankeren in concrete ruimtelijke plannen.

4.4.3 Bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen geven de concrete gebruiksmogelijkheden van gebouwen en percelen aan. Van bouwwerken zijn de maximale afmetingen en stedenbouwkundig relevante verschijningsvorm vastgelegd. Het bestemmingsplan heeft op dit moment een signaleringsfunctie voor bijzondere waarden. Alle monumenten en gezichten zijn opgenomen in de vigerende bestemmingsplannen, maar ook andere relevante parameters, zoals de molenbiotoop of stads- en dorpsgezichten.

In 2006 besloot het college van B&W al dat elk ruimtelijk plan, dus ook alle bestemmingsplannen, een paragraaf cultuurhistorie moet hebben. Voor archeologie is dat de laatste jaren, na het Verdrag van Valletta (Malta) en de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wmaz), gemeengoed. Voor bovengrondse cultuurhistorische waarden is het nog steeds nodig toe te zien dat zo'n paragraaf wordt opgenomen.

Vanaf 1 januari 2012 is dat nog niet voldoende: cultuurhistorie moet niet een paragraaf zijn, maar het fundament. Zoals de Structuurvisie is doordrongen van cultuurhistorie, zou ook elk bestemmingsplan dat moeten zijn. Bij elk bestemmingsplan dienen alle cultuurhistorische waarden te worden geïnventariseerd en gewaardeerd. Op grond daarvan kunnen gefundeerde keuzes worden gemaakt. De geselecteerde waarden dienen via het bestemmingsplan te worden beschermd. Dit is in lijn met de ontwikkeling richting het omgevingsplan.

Renovatie van de Laarderschans geïnspireerd op de geschiedenis

26. Implementatie van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen

Monumenten en cultuurhistorische waarden zijn geen hindernis maar een inspiratiebron en voedingsbodem voor nieuwe ontwikkelingen. Ze zijn een van de fundamenteën voor alle ruimtelijke plannen. Dit dient herkenbaar te zijn in alle ruimtelijke plannen van de gemeente Weert. Op basis van een pilotplan een standaard ontwikkelen voor implementatie van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan. Bij implementatie van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen voorrang geven aan kwetsbare gebieden.

4.4.4 Welstandsnota en Beheervisie

Op 10 april 2013 stelde de raad de Welstandsnota 2013 vast. Hierin ligt vast dat een groot deel van Weert is aangewezen als welstandvrij gebied. Dit is ingegeven door de wens van lasten- en regeldrukvermindering voor burgers, bedrijven en ambtelijk apparaat. Uitzonderingen zijn gemaakt voor kwetsbare objecten en gebieden. Dit zijn de beschermde monumenten en gezichten, evenals de gebieden met een beeldkwaliteitplan en Centrum Noord. In de Welstandsnota zijn de lijsten en een kaart met de beschermde monumenten en gezichten opgenomen.

De welstandscommissie toetst een plan altijd zowel op zichzelf als in relatie tot zijn omgeving. Monumenten blijven onder de toets vallen, de omgeving in een welstandvrij gebied echter niet. Dit kan effect hebben op de waarde of uitstraling van het monument. Behalve de aangewezen monumenten zijn er natuurlijk nog andere karakteristieke panden (misschien zelfs potentiële monumenten) die buiten de beschermde stads- en dorpsgezichten liggen. Ook hierop vervalt het toezicht.

27. Gevolgen welstandvrije gebieden voor monumenten

Het is niet de intentie dat de aanwijzing van welstandvrije gebieden gevolgen heeft voor beschermde monumenten. Voorkomende gevallen inventariseren en betrekken bij de evaluatie van het welstandsbeleid.

Onderdeel van de Welstandsnota is het reclamebeleid. Dit beleid is alleen van kracht in de binnenstad. De regels voor reclames zijn versoepeld, waarbij de welstandscommissie alleen nog advies geeft over de plaats en maat van de reclames. Op advies van de commissie kan van de vastgestelde regels worden afgeweken. Bij reclames aan monumenten blijft de Monumenten-welstandscommissie advies geven.

De Beheervisie voor de binnenstad is een handig document waarin alle regels zijn samengebracht waar ondernemers en bewoners in dit gebied mee te maken kunnen krijgen. De Beheervisie is geen zelfstandige beleidsnota, maar geeft een overzicht over de relevante informatie. Regels voor monumenten en beschermde gezichten zijn hierin opgenomen.

4.4.5 Archeologie

De Nota archeologiebeleid voor de gemeenten Weert en Nederweert is vastgesteld op 22 september 2010. Deze nota bevat het beleidskader voor archeologie, een archeologische- en cultuurhistorische waardekaart en de archeologische beleidskaart. Op de cultuurhistorische waardekaart zijn alle bekende objecten uit de (pre)historische en hedendaagse geschiedenis van Weert aangegeven. De nota en kaarten geven de archeologische (verwachtings)waarde van gebieden aan. Hieraan is gekoppeld of en welk onderzoek nodig is bij grondverstoringen.

Ons grootste archeologische monument is het urnen- en grafheuvelveld van de Boshoverheide. Dit is het grootste in West-Europa en is door het Rijk beschermd. Het is als zodanig opgenomen in de lijst van beschermde rijksmonumenten. Via moderne multimediatechnieken kan veel zichtbaar en beleefbaar worden gemaakt van wat nu verscholen ligt.

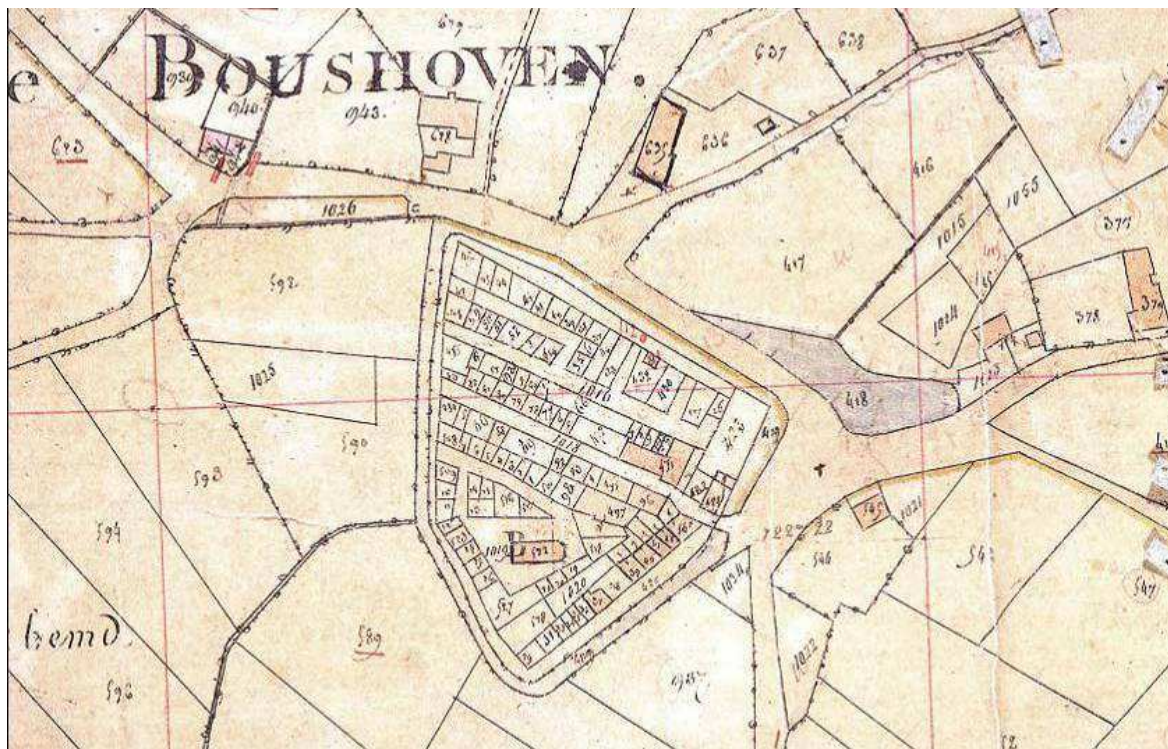
28. Vermarkten erfgoed

Het Weerter cultureel erfgoed, waaronder archeologisch monument de Boshoverheide, is uniek en vertegenwoordigt een grote waarde. Deze waarde dient optimaal te worden ingezet voor Weert en als Unique Selling Point te worden vermarkt.

29. Cultuurhistorische waarde van kelders

Oude kelders vertegenwoordigen een grote cultuurhistorische waarde. Het verzamelen van gegevens hiervan biedt inzicht in de wordingsgeschiedenis van de stad.

Een ander fenomeen op het raakvlak tussen monumenten en archeologie zijn de schansen. Weert heeft de meeste schansen, niet alleen in Midden-Limburg, maar in heel Nederland. De meeste schansen zijn aangelegd in de tijd van de Tachtigjarige Oorlog. Het zijn aarden verdedigingswerken met een gracht er om heen. De bevolking van het buitengebied kon zich daar verschanseren en verdedigen tegen oorlogsgeweld en rondtrekkende plunders. De Boshoverschans is nog goed herkenbaar. Elke kern in het buitengebied had een schans. Weert heeft in totaal minstens tien schansen uit deze periode. De schansen zijn nauw verbonden met de geschiedenis van Weert en karakteristiek voor dit gebied. Verbeteringen aan schansen zijn als mogelijke tegenprestatie opgenomen in het Gemeentelijk Kwaliteitsmenu.

De verkaveling van de Boshoverschans

Deze schansen zijn niet altijd meer goed herkenbaar. Via het archeologiebeleid zijn de schansen zelf beschermd. Verstoring van de ondergrond is daardoor aan vergunning en toezicht gebonden. Door het storten van grond kan echter de herkenbaarheid en beleefbaarheid verloren gaan. Nagegaan moet worden of bescherming via de gemeentelijke erfgoedlijst soulaas biedt. Een lijst van de schansen in Weert is opgenomen in de bijlagen.

30. Schansen beschermen

Om de herkenbaarheid en beleefbaarheid van schansen in het landschap te behouden dienen afdoende beschermende maatregelen te worden getroffen.

4.4.6 Landschap (groen en blauw)

Weert is in 2012 uitgeroepen als Groenste stad van Nederland en is in 2013 zelfs bekroond met een gouden certificaat op Europees niveau. De geschiedenis van Weert is zeer nauw verbonden met de geomorfologie, de vorm van het aardoppervlak. Dit landschap werd bepaald door grondsoorten, waterlopen en vegetatie. Belangrijke vestigingsfactor voor de eerste bewoners was de hoge zandrug tussen de natte Peelgronden. Dit zogenaamde Eiland van Weert is nu het grootste aaneengesloten archeologisch waardevolle gebied in Limburg. Daaraan ontstonden de kransackers

waarop vanaf de 8^e eeuw stelselmatig landbouw werd beoefend. In de 19de eeuw werd begonnen met de ontginning van de woeste gronden. Dit gebeurde aanvankelijk vanuit een aantal parallelle wegen. Pas toen de moerassen/pelen werden ontwaterd, kwam ook de rest van de lagere gronden beschikbaar voor productie. Hier ontstonden grootschalige landbouwgebieden: het landschap van de jonge ontginningen. Op de drogere plekken zijn typische bolle akkers ontstaan: kransakkers, kampen en velden. Op natte plekken ontstond een kronkelig patroon van hooilanden. Met de ontginningen zijn veel van deze historische plekken verdwenen en niet meer zichtbaar in het huidige, open en strakke cultuurlandschap. Alleen de aller natste en aller droogste gebieden zijn ontzien. Dit zijn de huidige natuurgebieden.

Overall waar de mens ingreep in het landschap, werd dit (agraris) cultuurlandschap. Het agrarisch cultuurlandschap wordt tot het cultureel erfgoed gerekend en opgenomen in de Omgevingswet en het omgevingsplan.

In dit landschap ontstonden ook de kernen en werden in de 17^e eeuw de schansen aangelegd. Weert kenmerkt zich ook vandaag de dag nog als een gemeente met een groot agrarisch buitengebied.

Op 27 september 2012 stelde de raad het Bomenbeleidsplan vast. Dit beleidsstuk spitst zich toe op het belang van bomen in het beeld van stad en land, evenals op het duurzaam behoud daarvan. In deze nota zijn alle relevante aspecten belicht waaronder ook het belang van groen rondom cultuurhistorische objecten. Vooral rondom cultuurhistorische objecten treffen we monumentaal groen aan. Deze symbiose van cultuurhistorische gebouwen en monumentaal groen liggen als unieke parels in het Weerter landschap. Momenteel wordt het Monumentale Bomenregister geactualiseerd op basis van de criteria die in het Bomenbeleidsplan geformuleerd zijn.

Momenteel zijn er veel plannen voor natuurontwikkeling, zoals rond Kempen~Broek. Dit kan op gespannen voet staan met de cultuurhistorische waarden in een gebied. Met het oog op een zorgvuldige belangenafweging, dienen deze waarden in kaart te worden gebracht, gewaardeerd en zo nodig beschermd.

31. Cultuurhistorische waarde van landschap

Het landschap van het Weerter buitengebied vertegenwoordigt een grote cultuurhistorische waarde. Deze waarden dienen afdoende en integraal te worden geïnventariseerd, gewaardeerd en beschermd.

De stedelijke kern van Weert maar ook de dorpen zijn van oudsher bomenarm. Een verklaring hiervoor is te vinden in het feit dat de mensen op de zandgronden vroeger arm waren en het hout nodig hadden voor de bouw en verwarming. Door de eeuwen heen is deze trend veranderd, in de binnenstad werden kloostertuinen aangelegd, ontstonden achttertuintjes. Ook nu is de binnenstad relatief bomenarm en vormen de steegjes en dwaalplekjes bijzondere en vaak zeer groene oases in de binnenstad. Succesvol voorbeeld is de inrichting van de Ursulinentuin.

In de visie op het stadshart zet de gemeente in op het vergroenen van de binnenstad en wordt gezocht naar meer maatschappelijk medegebruik van de vaak verscholen pareltjes, zoals de Kloostertuin van de Birgittinessen. De vergroening is gewenst in het belang van een groene leefomgeving, maar ook in het kader van duurzaamheid en het actuele thema van stadslandbouw.

Heidegebied

32. Vergroenen van de binnenstad

Bij het vergroenen van de binnenstad de historische karakteristiek zwaar meewegen. De locaties voor vergroening passend in deze karakteristiek kiezen, bijvoorbeeld ter plaatse van oude binnentuinen en open achterterreinen.

4.5 Nieuwe ontwikkelingen

In voorgaande paragrafen zijn alle gemeentelijke instrumenten en aanpalende beleidsvelden op een rij gezet. De ervaringen zijn geanalyseerd en conclusies getrokken. Er zijn echter nieuwe punten die ook in het beleid moeten worden opgenomen.

4.5.1 Herbestemmen

De economische omstandigheden zijn anno 2013 niet rooskleurig. In augustus 2007 was de aanzet tot de internationale kredietcrisis. Dit veranderde in 2010 in een bredere financiële crisis, waarvan herstel helaas op dit moment nog niet in zicht is.

Nadeel hiervan is dat weinig middelen beschikbaar zijn, ook voor onderhoud en restauratie van monumenten. Als voordeel kan worden gezien dat vernieuwing uitblijft en daarmee historische massa bewaard blijft. Hoe dan ook is het in dergelijke tijden verstandig om zuinig om te gaan met wat je hebt en dit te hergebruiken. Bij nieuwe initiatieven dient steeds de afweging te worden gemaakt: kan een monument worden (her)gebruikt? Is dit niet mogelijk: kan dit initiatief in bestaande bebouwing worden ondergebracht? Pas als dat niet mogelijk is kan nieuwbouw worden overwogen.

Bewezen is dat geld dat in cultuur wordt gestoken, zichzelf via vergrote belevingswaarde en toeristische aantrekkingskracht ruim terugverdient. Geld dat besteed wordt aan restauratie levert daar bovenop nog (lokale) werkgelegenheid. In deze tijd maakt identiteit een groot verschil.

33. Herbesteden

Herbestemming heeft bij vrijkomende gebouwen de voorkeur boven sloop. De gemeente Weert stimuleert herbesteden, verleent planologische medewerking en faciliteert.

De lastigste opgave bij herbesteden is die van grote, incurante gebouwen en complex. Een voorbeeld hiervan is de Van Horne Kazerne. De KMS vertrekt uit Weert en laat dan de gebouwen leeg achter (planning januari 2015). De kazerne is grotendeels rijksmonument. Hier ligt een grote herbestedingsopgave. De gemeente is weliswaar niet de eigenaar, maar is wel leidend in het stellen van randvoorwaarden van de gewenste ontwikkeling.

Al in 2008, het Jaar van het Religieus Erfgoed, werd aandacht gevraagd voor de problematiek van de leegkomende kerken en kloosters. Recent zijn in Weert drie kerken onttrokken aan de eredienst en een klooster verlaten. In deze gevallen is de gemeente geen directe partij, maar het algemeen belang vergt, zeker als sprake is van een monument, een actieve houding.

Complicerende factor is dat bij kerken een parochie, vertegenwoordigd door een kerkbestuur, eigenaar is. Deze eigenaar heeft voor grote transacties goedkeuring nodig van het bisdom. De parochies spannen zich, conform hun verantwoordelijkheid, primair in voor de zielzorg. Het beheer of onderhoud van gebouwen is daaraan ondergeschikt. Deze materie vereist extra aandacht.

Een aparte opgave is die van wederopbouwcomplex de Lichtenberg. Het complex bestaat uit een openluchttheater, tennisbanen, kapel, voormalig zwembad, brug, grachten, wallen en groenaanleg. Voor de volledigheid worden de Boostengymzalen van het voormalige Bisschoppelijk College tot dezelfde opgave gerekend.

De tennisbanen en het Kunstcentrum zijn steeds in gebruik gebleven. Dit heeft mensen in het complex gehouden en gezorgd voor tenminste minimaal onderhoud.

Het openluchttheater en de kapel waren decennia buiten gebruik. De ontwikkelingen in het onderwijs en het Bisschoppelijk College zijn samen met het klimaat debet aan het verval. Na de acties van Stichting Behoud de Lichtenberg is het complex in 2010 aangewezen als rijksmonument. Met medewerking van de gerechtigde van het theater is dit met hulp van vele vrijwilligers weer enigszins bruikbaar gemaakt. In september 2012 is het theater incidenteel in gebruik genomen. In 2013 zijn delen van het complex, waaronder de kapel, gerestaureerd.

De Lichtenberg tijdens de Open Monumentendag 2012

De Lichtenberg is een monument met grote potenties, dat in samenhang met andere grote ontwikkelingen nadere aandacht behoeft.

34. Bijzondere herbestemmingsopgaven

Naast de algemene problematiek van herbestemming verdienen enkele grote projecten, zoals de Lichtenberg, KMS en Fatimakerk bijzondere aandacht en inspanning van de Gemeente Weert.

4.5.2 De gemeente als eigenaar

De gemeente heeft als publiekrechtelijk lichaam de zorg voor monumenten vanuit het algemeen belang. Daarnaast kan zij privaatrechtelijk eigenaar zijn van monumenten. De gemeente Weert is inderdaad eigenaar van diverse monumenten. Dit zijn onder meer de rijksmonumenten Gemeentemuseum Jacob van Horne, de Rumolduskapel, de Theuniskapel, de vier gemeentelijke molens, de Mariakapel en het Kunstcentrum van de Lichtenberg en enkele kazematten van de Peel-Raamstelling. Ook zijn er gemeentelijke monumenten in bezit zoals de Tiendschuur, het pand van Punt Welzijn aan de Maasstraat 28 en de Boostengymzalen.

Soms zijn dit panden die al van oudsher in eigendom zijn, soms ook pas verworven. In alle gevallen heeft de gemeente een voorbeeldfunctie. Vanuit die positie dient tenminste een basisoniveau van onderhoud te zijn gewaarborgd. Momenteel verricht de afdeling Vastgoed onderzoek naar onder andere de technische staat van al het gemeentelijke vastgoed. Een aantal van deze rijksmonumenten wordt jaarlijks door de Monumentenwacht Limburg geïnspecteerd. De ervaring leert dat inspectie eens in de twee jaar ook verantwoord is.

35. Onderhoud van eigen monumenten

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie, ook bij het plegen van onderhoud aan eigen gebouwen. Alle gebouwen, inclusief de monumenten, dienen tenminste in een redelijke staat van onderhoud te zijn en regelmatig te worden geïnspecteerd.

4.5.3 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een noodzakelijk streven, gezien de eindigheid van vele grondstoffen. Dit kan bij monumenten op twee manieren worden toegepast. Enerzijds hebben monumenten een lange levensduur, waardoor die van nature al heel duurzaam zijn. Die levensduur kan nog verlengd worden door herbestemming. Hier geldt het adagium 'behoud door gebruik'. Het is beter een monument aan te passen aan zijn tijd en het daarmee te behouden (met behoud van de monumentale eigenschappen) dan het ongebruikt te laten vervallen.

Anderzijds is het heel goed mogelijk energiebesparende maatregelen en ook nieuwe technieken toe te passen. Uiteraard mag hierbij het monumentaal karakter niet uit het oog worden verloren. Maar in tegenstelling tot wat mensen vaak denken, is bij monumenten veel mogelijk, ook isolatie of dubbel glas en soms zelfs zonnepanelen.

36. Duurzame monumenten

De gemeente Weert hecht aan duurzaamheid, ook bij monumenten, en draagt dit actief uit.

5 Uitvoeringsprogramma 2014 - 2020

Hoewel er voldoende aandacht en kansen zijn voor het cultureel erfgoed, is er veelal sprake van afzonderlijke activiteiten en fragmentarisch beleid. Deze nota moet bijdragen aan het bundelen en coördineren van activiteiten. De strategische richting en beleidsvoornemens uit de vorige hoofdstukken, zijn hieronder verder uitgewerkt in een concrete planning. Aangegeven is met welke instrumenten de geformuleerde doelstellingen tot uitvoering worden gebracht en welke middelen (mensen en geld) hiermee gemoeid zijn.

Dit is samengebracht tot een integraal samenhangend geheel aan beleidsuitgangspunten en instrumenten, dat past bij het ambitieniveau en de financiële mogelijkheden van de gemeente.

De beleidsuitgangspunten uit de vorige hoofdstukken zijn verder gegroepeerd in de volgende thema's:

- kader,
- actief beheer,
- integratie van cultuurhistorie in ruimtelijk beleid en
- het uitdragen en beleefbaar maken van cultureel erfgoed.

Het kader bevat de basisvoorzieningen die nodig zijn voor het gemeentelijke erfgoedbeleid. Daartoe horen onder andere de implementatie van deze beleidsnota, het juridische instrumentarium alsmede inventarisatie en adequate bescherming van het cultureel erfgoed. Het actief beheer moet de kwaliteit van het cultureel erfgoed bevorderen. Hieronder verstaan wij onder andere het bevorderen van de instandhouding van monumenten door regelmatig onderhoud, maar ook door herbesteding van cultureel erfgoed. Het verbeteren van de kwaliteit van monumentenzorg en de dienstverlening aan monumenteneigenaren behoort eveneens tot dit thema.

De integratie van cultuurhistorie in ruimtelijk beleid komt voort uit de Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo). Dit thema heeft in hoofdzaak betrekking op het verankeren van cultuurhistorie in bestemmingsplannen en ontwikkelen van een standaard hiervoor.

Het uitdragen en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed richt zich vooral op toerisme, recreatie, vrije tijdsbesteding en erfgoededucatie.

In de volgende tabel is in een tijdsplanning aangegeven op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan de beleidsvoornemens. De planning voor 2014 en 2015 is "hard". Voor de jaren 2016 en volgende is de planning een indicatie van uit te voeren werkzaamheden, die al naar gelang prioriteiten, actualiteiten en wensen nog kunnen worden bijgesteld. De eventuele wijzigingen in de planning voor de jaren 2016 en volgende zullen wij middels de bestuursrapportages aan u voorleggen.

De tabel maakt onderscheid tussen eenmalige en structurele werkzaamheden welke in de betreffende jaren respectievelijk zijn aangegeven met "x" (eenmalig) en "s" (structureel). In verband met de leesbaarheid van de tabel is deze nog eens in de bijlagen van deze nota op A3-formaat toegevoegd. Ook zijn in de tabel de benodigde middelen ter uitvoering van het voorgestelde beleid opgenomen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen menskracht en benodigde financiële middelen. Dit is verder uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

De prioriteit (het nieuwe beleid) in deze nota ligt in hoofdzaak bij integratie van cultuurhistorie in ruimtelijke plannen, zoals dit ook nodig is als gevolg van landelijke wetgeving in het kader van de Modernisering van de Monumentenwet. Andere prioriteiten zijn het verbeteren van de dienstverlening en het uitdragen en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed, mede ten behoeve van toeristische doeleinden. 2014 is een scharnierjaar. Dat houdt verband met het feit dat voor dit jaar in elk geval geen aanvullende financiële middelen zijn voor nieuw beleid.

In de aanloop hierna zullen voorbereidingen worden getroffen en zullen de bestemmingsplannen die in 2014 nog moeten worden herzien worden gebruikt als pilotproject. Vanwege het ontbreken van middelen zullen we hiervoor mogelijk een klein deel van het budget voor herziening van bestemmingsplannen aanwenden. Ook zullen in 2014 afspraken worden gemaakt hoe in de overgangperiode met integratie van cultuurhistorie in ruimtelijke plannen zal worden omgegaan.

Daarnaast willen we het overgangsjaar vooral gebruiken om middels een aantal zogenaamde "quick-wins" de dienstverlening richting de burger en de beleving van erfgoed te verbeteren. Voor dat laatste zullen we aansluiten bij het thema "Weert 600", waarbij wij er van uitgaan dat door bundeling van krachten en communicatie met nieuwe laagdrempelige media (zoals facebook) snel winst te behalen valt.

Monumentenbeleidsplan 2014

onderwerp	opmerking	wie?	tijd- besteding eenmalig	kosten eenmalig	tijd- besteding structureel	kosten structureel	planning											
							2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020					
kader voor erfgoedbeleid																		
implementatie beleidsnota	communiceren en uitdragen beleidsnota	gemeente	40		8		x	s	s	s	s	s	s	s				
herziening erfgoedverordening	de erfgoedverordening wordt gelijktijdig met de vaststelling van de nota herzien.	gemeente			-	-	x											
inventarisatie kaart cultuurhistorische waarden	bij het maken van bestemmingsplannen is het op grond van de MoMo en het Bro sinds kort verplicht om cultuurhistorie hierin op te nemen. Het betreft: het bij elkaar brengen van alle bestaande gegevens in een digitale kaart, checken en aanvullen van deze gegevens (gebouwen, historische nederzettingstructuren, cultuurlandschap, landschapselementen, wederopbouw, bouwhistorische verwachtingen)	gemeente derden	56	20.000	-	-			x									
selectie van cultuurhistorisch erfgoed	aansluitend aan de inventarisatie dient een selectie plaats te vinden. Deze selectie zal uiteindelijk worden beschermd door aanwijzing tot gemeentelijk monument of verankering in het bestemmingsplan. De kaart kan zowel worden gebruikt als input voor bescherming alsmede voor ontsluiting van erfgoed: educatie en erfgoedtoerisme.	gemeente derden		5.000						x								
beschrijving (en aanwijzing) gemeentelijke monumentenlijst	registratie en bescherming van huidige gemeentelijke monumenten; De registratie om de gemeentelijke monumentenlijst vertoont gebreken. De lijst moet worden nagelopen en op een lijn worden gebracht; dit is eveneens nodig in het kader van de verplichte registratie in het kader van de Wkpb	gemeente derden	100	15.000				x										
	herijking van gemeentelijke monumentenlijst, aanvullen met niet aangewezen onderdelen kazemeterrein, niet beschermde kazematten en grenspalen, wederopbouw	gemeente derden	84	6.000							x							
beschrijving en motivatie bestemmingsplan	pilotproject implementatie cultuurhistorie in bestemmingsplannen voor de in 2014 te herziene bestemmingsplannen. ontwikkelen van standaardmethodiek,	gemeente derden	100	via budget BP			x	x										
	beschrijven en motiveren van de waarde van objecten, ten behoeve van de verankering in bestemmingsplan	gemeente derden	172	20.000							x							
stimulerende subsidies	herziening van subsidieverordening voor gemeentelijke monumenten en andere aan te wijzen cultuurhistorische objecten; subsidie voor gemeentelijke monumenten kan efficiënter door alleen bijzondere onderdelen te subsidiëren.	gemeente	80				x											
actief beheer																		
vergunningprocessen en kwaliteit monumentenplannen verbeteren (wettelijke taak)	formuleren richtlijnen, introductie bouwhistorische onderzoek en afstemmingsoverleg	gemeente	100		8		x	s	s	s	s	s	s	s				
	verbeteren dienstverlening en info website (incl duurzame monumentenzorg), prioriteit geven aan controle en handhaving monumenten	gemeente derden	60		16			x	s	s	s	s	s	s				
bevorderen van onderhoudstoestand monumenten	op dit moment neemt de gemeente een passieve rol in. Indien mogelijk is een actievere rol wenselijk in het belang van de instandhouding van monumenten, inventariseren van toestand monumenten (combinatie met inventarisatie), actief benaderen van eigenaren van slechte en leegstaande monumenten, actieve informatie (brochures en avonden); de gemeente heeft een voorbeeldfunctie wat betreft haar eigen monumenten	gemeente	32	500	82			x	s	s	s	s	s	s				
stimuleren restauratie en onderhoud met subsidie	herverdelen budgetten gemeentelijke monumenten; structurele subsidie continueren (bestaand budget)	gemeente			60	46.478	s	s	s	s	s	s	s	s				
	gebruik maken van Provinciale subsidies; incidenteel is hiervoor ook een financiële bijdrage van de gemeente bij nodig (pm)	gemeente			80	pm	s	s	s	s	s	s	s	s				
herbestemmingsopgave	herbestemming is een van de speerpunten van de MoMo en actueel in de gemeente: Lichtenberg, KMS, kerken etc. Daarbij aandacht voor duurzaam hergebruik.	gemeente			-	100	-	s	s	s	s	s	s	s				
integratie cultuurhistorie in ruimtelijk beleid																		
integratie cultuurhistorie in ruimtelijk beleid op korte termijn	integratie van cultuurhistorie in ruimtelijke processen: bij vrijstelling / herziening BP, overleg met monumentenzorg/archeologie; cultuurhistorie is inspiratie voor ruimtelijke plannen; ruime herbestemmingsmogelijkheden voor monumenten; in kwetsbare gebieden aandacht voor inrichting; grotere ingrepen vroegtijdig voorleggen aan commissie cultuurhistorie	gemeente	24		80			x	s	s	s	s	s	s				
integratie cultuurhistorie in ruimtelijk beleid nadat cultuurhistorische kaart is vastgesteld	bij herziening bestemmingsplan cultuurhistorische waarden integreren; bij ruimtelijke plannen, (incl herinrichting van gebieden) toetsen aan het bp	gemeente derden		10.000	56						x	x	s	s				
	voor implementatie van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan planning maken, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de cultuurhistorisch meest kwetsbare gebieden	gemeente	40									x						
evaluatie welstandsbeleid	monitoren en evalueren welstandsbeleid in relatie tot niet beschermde karakteristieke bebouwing en cultuurhistorische elementen	gemeente	16	-	4	-	x	s	s	s	s	x	s	s				
uitdragen en beleefbaar maken cultuurhistorisch erfgoed																		
draagvlakvergroting en bewustmaking	voor de draagvlakvergroting en bewustmaking een communicatieplan uitwerken; hiervoor éénmalig budget overhevelen uit subsidies monumenten	gemeente derden	24	budget subsidie				x										
	ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van erfgoedpromotie zoals open monumentendag (bestaand budget)	gemeente			40	3.600	s	s	s	s	s	s	s	s				
	laagdrempelig communicatiemedia (facebook) introduceren voor promotie en draagvlakvergroting van Weertse monumenten en erfgoed	gemeente	80		40			x	s	s	s	s	s	s				
	periodiek overleg met plaatselijke historische verenigingen via de commissie cultuurhistorie continueren	gemeente			150			s	s	s	s	s	s	s				
vermarkten van erfgoed als uniek "selling point"	promotie activiteiten in het kader van Weert 600, eerste uitreiking Erfgoedprijs	gemeente	40		16			x	s	s	s	s	s	s				
	de digitale cultuurhistorische kaart via moderne media (website, mobiele telefoon etc) ontsluiten en gebruiken voor toeristische en recreatieve doeleinden	gemeente derden	40	10.000									x	x				
erfgoed educatie	ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied erfgoededucatie (o.a. projecten voor scholen); samenwerking zoeken met heemkundige verenigingen.	gemeente derden			16			s	s	s	s	s	s	s				

Tabel met planning werkzaamheden (zie ook A3-bijlage)

6 Personele en financiële onderbouwing

In de tabel van hoofdstuk 6 zijn de benodigde middelen ter uitvoering van het voorgestelde beleid opgenomen. De tabel maakt onderscheid tussen menskracht en benodigde financiële middelen. Ook is onderscheid gemaakt tussen eenmalige (x) en structurele (s) werkzaamheden.

Omdat voor uitvoering van nieuwe beleidsinitiatieven in 2014 geen aanvullend budget beschikbaar is, beschouwen we dit als een scharnierjaar. De beperkte middelen die nodig zijn om het in 2014 gewenste beleid te realiseren, komen uit herschikking van middelen (budget bestemmingsplannen en monumenten).

In financiële zin zal voor het initiëren en uitvoeren van het monumentenbeleid vanaf 2015 t/m 2017 jaarlijks een bedrag van circa € 70.000,- benodigd zijn. Vanaf 2018 t/m 2020 is een budget van circa € 60.000,- geraamd. Het betreft een verhoging van het huidige budget met respectievelijk € 20.000,- (2015 t/m 2017) en € 10.000,- (2018 t/m 2020) voor uitvoering van de noodzakelijke wettelijke taken in het kader van de modernisering van de monumentenzorg.

Voor wat betreft de inzet van de ambtelijke organisatie voorziet het plan in een spreiding van werkzaamheden waardoor voor wat betreft de werkzaamheden van de beleidsadviseur monumenten en architectuur de huidige tijdsbesteding niet verder onder druk komt. Dat komt mede voort uit het feit dat voor additionele werkzaamheden, zoals inventarisatie en selectie van cultuurhistorische waarden voor implementatie in het bestemmingsplan, budget is gereserveerd voor uitbesteding van deze werkzaamheden.

De implementatie van de te verbeteren dienstverlening en wettelijke procedures bij de vergunningverlening en handhaving zal tijdelijke een piek opleveren. Omdat door de crisis op dit moment minder vergunningen worden afgegeven kan deze piek binnen het de huidige bezetting worden opgevangen. Door de te verwachten efficiëntie van de maatregelen kan daarna met de huidige personele capaciteit worden volstaan.

7 Colofon

© Gemeente Weert, januari 2014
Sector Ruimte
Afdeling Ruimtelijk beleid
Monumenten en architectuur
Ir. J.M.M. Jongeling-Rooth

8 Literatuurlijst

8.1 Publicaties

- Kiezen voor karakter, Visie Erfgoed en ruimte, Ministerie van O, C en W, 2011
- Beleidsbrief MoMo, Ministerie O, C en W, november 2009
- Beleidskader Cultuur 2013-2016, provincie Limburg, augustus 2012
- Erfgoed in goede handen? Erfgoedinspectie, februari 2013
- Provinciaal blad van Limburg 2012/114, Nadere subsidieregels MonuLisa 2013
- Nota Aanwijzing gemeentelijke stads- en dorpsgezichten, Gemeente Weert, juli 2008
- Inventarisatie kruizen, kapellen en beelden, Stichting Heyerkapel, 2002
- Inventarisatie kruizen en kapellen, Monumentenwacht Limburg, 2008
- Verhoeven, M., G.R. Ellenkamp, M. Janssens, 2009 Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeenten Weert en Nederweert, RAAP rapportnr 1877
- Hiddink, H. 2009 Wetenschappelijk kader van het provinciaal aandachtsgebied micro-regio Eiland van Weert ACVU-HBS rapport s.n.
- Kortlang, F.P., 2010 Nota archeologiebeleid gemeenten Weert en Nederweert, ArchAeO rapportnr 0915
- Gaauw, P. van der, 2008 Provinciale archeologische aandachtsgebieden. Archeologisch selectiedocument Provincie Limburg.

8.2 Websites

www.cultureelerfgoed.nl
www.openmonumentendag.nl
www.belvedere.nu/belvederebox
www.boei.nl
www.monumenten.nl
www.bngerfgoedprijs.nl
www.herbestemming.nu
www.cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/u10/beleidsbrief-momo.pdf
www.kfproductions.nl/diensten/communicatie_advies.html
www.stichtingerm.nl
www.monumententoezicht.nl
<http://bagviewer.pdok.nl/>

9 Bijlagen

Bijlage 1 - Tijdlijn van Weert

Bijlage 2 – Beleidsinstrumenten Rijk

Bijlage 3 – Beleidsinstrumenten Provincie

Bijlage 4 - Erfgoedverordening 2014

Bijlage 5 - Criteria gemeentelijke monumenten

Bijlage 6 - Criteria gemeentelijke stads- en dorpsgezichten

Bijlage 7 – Lijst van Rijksmonumenten

Bijlage 8 - Rijksbeschermd dorpsgezicht

Bijlage 9 – Lijst van gemeentelijke monumenten

Bijlage 10 - Gemeentelijke beschermde stads- en dorpsgezichten

Bijlage 11- Overzichtsk kaart monumenten

Bijlage 12 - Panden buiten gezichten waarvan de aanduiding 'karakteristiek' is vervallen

Bijlage 13 - Lijst van wegekruizen en kapellen

Bijlage 14 - Verleende subsidies WeVIM

9.1 Tijdenlijn van Weert

Tot 10.000 v Chr.	Afzetting dekzandlaag
8000-4000 v Chr.	Kampen van rondtrekkende jagers middensteentijd
1600 v Chr.	Sporen van landbouw duiden op permanente bewoning
1700-700 v Chr.	Grafveld Boshoverheide en kleine nederzettingen rondom Boshoverheide
250 v Chr. - 0	Grafvelden en nederzettingen Molenakker en Kampershoek
2 ^e v Chr.	Unieke vroege vluchtburcht Laarderweg
50 v Chr. - 250	Romeinse periode met kleine nederzettingen van circa 5 boerderijen Laarderweg, Kampershoek en Klein Leuken, plus grafvelden
8 ^e - 10 ^e eeuw	Karolingische scherven onder bouwlanddek Dijkerakker, Tungelroy, bewoningsclusters Laarderweg, Kampershoek en Klein Leuken
10 ^e eeuw	Altweert vlg Weert verleden van een stad, ook Boshoven
1000 - 1300	Grote ontginningsperiode
1000	Akkergebieden met plaggenbouw b.v. Valenakker
1050-1100	Bootvormige huisplattegronden Laarderweg
1062	Eerste vermelding Weert (falsificatie)
1125-1225	Twee erven nabij Biesterbrug, mogelijk bestond Laarderweg al
13 ^e eeuw	Ontwikkeling gehucht Biest
1244	Vermelding Swartbroek en Rode (Stramproy)
Ca. 1250	Heren van Horn betrekken De Aldenborgh (al bestaande bouw?)
1264-1304	Aanleg grachten en wallen door Willem III van Horn ¹
1294	Vermelding Tungelroy
1296	Bocholterbeek gegraven t.b.v. stadsgracht en gracht om het huis van de heren van Horn (Aldenborgh)
1299	Eerste vermelding van Stramprode
1306	Heer van Horn erkend als heer van Weert
1414	Marktrecht Weert
15 ^e eeuw	Eerste vermelding Altweert
1455	Jacob I bouwt Nijenborgh ² , Weert wordt centrum van het graafschap (Horn - Woensel)
1456	Gereedmelding van het nieuwe koor aan de al bestaande St. Martinuskerk
1461	Oprichting Minderbroedersklooster in Aldenborgh
16 ^e eeuw	Boerenschansen (tot de 19 ^e eeuw onderhouden) als bescherming tegen plunderende soldaten
Ca. 1565	Kaart J. van Deventer
1568	Filips de Montmorency onthoofd. Weert valt toe aan Overkwartier van Gelre, jarenlange strijd om stad en kasteel (plunderingen in 1486, 1501, bezettingen in 1568, 1572, 1578, 1593, 1601, 1633, 1701-1713)
1611	Marktrechten Stramproy
1702	Kasteel geslecht tot 12 voet, einde van positie van Weert als versterkte stad. De hoofdburcht bleef daarna wel bewoonbaar.
1713	Weert behoort tot Zuidelijke Nederlanden, op dat moment Oostenrijk
1795	Annexatie door Frankrijk
1815	Weert behoort tot provincie Limburg
1817	Gemeenteraad laat resterende vestingwerken afbreken, grachten worden gedempt tot halve breedte (wallen > wandelpaden, ½ gracht > bleekveld)
1823-1826	Aanleg kanaal (doorsnijding bestaande structuren)
1841	Louis Beerenbroek bouwt herenhuis op fundamenten kasteel
1879	Aanleg spoor (Antwerpen - Weert - Roermond - Duitsland)
1910	Trambaan Maaseik - Weert aangelegd
1912-1952	M. Bauwens leidt diverse projecten voor stadsvernieuwing, waaronder riolering, waterzuivering, verharding doorgaande wegen en stadsuitbreiding
1913	Spoorverbinding Eindhoven
1933/34	Huidige verharding singels aangelegd
1940-1944	Duitse bezetting
Ca. 1950	Verharding doorgaande wegen
1982	Ringbaan voltooid

¹ Stadsmuur tussen Maaspoort en Hoogpoort is origineel, in 1703 wordt geconstateerd dat de muren slechts 1½ tot 2 voet dik en 10 a 12 voet hoog waren. Momenteel zijn nog funderingen onder het maaiveld aanwezig.

² Nu resteren nog de versmalde buitengrachten, onderstukken van muren en torens en torens (< 12 voet), de poort van de voorburcht en de put op de binnenplaats. De rest is van 1841 of later.

2014 Weert 600 jaar stad

9.2 Beleidsinstrumenten Rijk

9.2.1 Monumentenwet

Monumenten worden op nationaal niveau beschermd sinds 1940 (Besluit op de Wederopbouw). Vanaf 1961 is dit wettelijk geregeld in de Monumentenwet. De vigerende Monumentenwet is van 1988. Deze geeft het wettelijke kader voor de bescherming en instandhouding van monumenten in de zin van historisch erfgoed. Het vernieuwende aspect van deze versie was het betrekken van lagere overheden bij het behoud van monumenten.

De wet bevat regelingen op de volgende drie terreinen:

- bescherming van onroerende monumenten (aanwijzing en behoud van rijksmonumenten),
- bescherming van stads- en dorpsgezichten en
- regeling over archeologische monumentenzorg.

De Monumentenwet 1988 is diverse malen gewijzigd. Een belangrijke wijziging is op 1 januari 2009 ingegaan. Alle gemeenten moeten een monumentenverordening hebben en een onafhankelijke en deskundige monumentencommissie. De gemeente Weert voldeed en voldoet daar aan. Voorts werd de noodzaak gevoeld het aantal monumenten evenals de bestuurlijke en administratieve lasten te beperken. Aanwijzingsverzoeken voor rijksmonumenten zijn niet meer mogelijk. Eigenaren van rijksmonumenten hebben mogelijkheden voor fiscale aftrek, wat gevolgen heeft voor de schatkist. Wel kunnen suggesties om aanwijzing worden gericht aan de Rijksdienst. Dan moet het gaan om bijzondere ontdekkingen, zoals een middeleeuws huis achter een recente gevel of een gaaf interieur.

De laatste aanpassing dateert van 1 januari 2012. Hierbij verminderde het aantal vergunningplichtige ingrepen en verviel de eis dat een gebouw 50 jaar oud moet zijn om rijksmonument te kunnen worden.

Op grond van de Monumentenwet vindt aanwijzing van monumenten van nationale betekenis plaats. Weert heeft 63 rijksbeschermd monumenten. Dit correspondeert met 106 inschrijvingen in het register. Reden hiervoor is dat complexen, zoals de kazerne en de Peel-Raamstelling tellen als één monument, terwijl de onderdelen aparte monumentnummers hebben. In 2003 en 2004 zijn de monumenten uit de periode 1850 – 1940 aan het register toegevoegd. In Weert betrof dat onder meer de Van Horne kazerne, de Sint Josephkerk van Keent, sluis 16 en woonhuizen zoals Biest 10. Laatste toevoeging is het complex de Lichtenberg, dat in 2010 is aangewezen als een van de 100 belangrijkste monumenten uit de wederopbouwperiode 1940 – 1958. De laatste monumenten die nog worden aangewezen zijn uit de wederopbouwperiode 1959 – 1965. Het is niet de verwachting dat daarbij Weerter monumenten worden aangewezen. Deze lijst wordt eind 2013 bekend.

Weert heeft sinds 21 april 2011 een rijksbeschermd dorpsgezicht. Op die datum is het dorpsgezicht Budel-Dorplein gelegen in de gemeenten Cranendonck (NB) en Weert (L) aangewezen. Een klein gedeelte, namelijk de haven, ligt op grondgebied van de gemeente Weert.

De lijst van rijksbeschermd monumenten en het rijksbeschermd dorpsgezicht zijn opgenomen in de bijlagen.

9.2.2 Rijkssubsidies

Voor de instandhouding van rijksmonumenten zijn er rijkssubsidies. Deze regelingen zijn gevoelig voor (economische) invloeden en veranderen jaarlijks.

Naast de fiscale aftrek voor onderhouds- en restauratiekosten aan rijksmonumenten, zijn er in 2013 de volgende twee rijksregelingen:

- Besluit rijkssubsidiering instandhouding monumenten (Brim)
Eigenaren van monumenten, die niet als woonhuis zijn geklasseerd, kunnen op grond van een 6-jarig onderhoudsplan subsidie krijgen voor sober en doelmatig onderhoud. Eigenaren kunnen 50% subsidie krijgen en moeten de andere helft zelf financieren. De subsidiabele kosten worden vanaf 2013 gebaseerd op de herbouwwaarde van het monument. Uitgegaan wordt van de vuistregel dat jaarlijks onderhoud voor een bedrag van 0,5% van de herbouwwaarde

voldoende moet zijn. Alleen voor molens, met grotere kosten vanwege de draaiende onderdelen, is een uitzondering gemaakt. Bij kerken is een aanvullend criterium dat het gebouw gedurende die 6 jaar goed gebruikt wordt, voor de eredienst of op een andere manier. Omdat er niet voldoende budget is om alle aanvragen te honoreren is een voorrangregeling ingesteld. Werelderfgoed krijgt de hoogste prioriteit, daarna de professionele organisaties voor monumentenbehoud. Van het restantbudget is 25% voor grote monumenten (herbouwwaarde boven de € 8,3 miljoen) en 75% voor de kleinere. Binnen de groepen worden de plannen met de laagste begroting het eerst gehonoreerd.

Aanvragen voor het Brim kunnen worden ingediend vanaf 1 februari tot en met 31 maart. Eigenaren van woonhuismonumenten kunnen een laagrentende lening aanvragen bij het Nationaal Restauratiefonds.

- Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten
Op basis van deze regeling geeft het Rijk 70% subsidie in de kosten van onderzoek voor herbestemming en om het gebouw intussen wind- en waterdicht te maken. Aanvragen voor deze regeling kunnen worden ingediend vanaf 1 oktober tot en met 30 november.

De overige regelingen, zoals de Restauratieregeling monumenten 2010 en 2011 zijn gesloten voor nieuwe aanvragen en worden afgebouwd.

Voor monumenten in Weert, zowel de particuliere als die van de gemeente, zijn de laatste jaren diverse rijkssubsidies toegekend. Voorbeelden zijn de St.-Barbarakerk in Tungelroy, de Wilhelmus-Hubertusmolen aan de Oude Hushoverweg, de vier gemeentelijke molens (St. Annamolen Keent, St. Annamolen Tungelroy, St. Jan en de Nijverheid Stramproy) en onderdelen van de Lichtenberg.

9.2.3 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zorgt voor de uitvoering van de Monumentenwet en beheert het register van rijksmonumenten. Deze benaming geldt sinds 2009. Eerder was deze rijksdienst bekend onder de naam Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RdMz). In 2006 vond fusie plaats met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) tot Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

De Rijksdienst heeft vier sectoren, te weten Kennis Erfgoed, Kennis Uitwisseling, Regioservice & Beleid en Bedrijfsvoering. Meest gebruikte hoedanigheid van de dienst is die van kenniscentrum. De Rijksdienst geeft deskundige, specialistische adviezen. Recent won de gemeente dergelijke adviezen onder andere in bij de kraan van het Landbouwbelang, betonrot bij de Lichtenberg en de verzakkingen van het station. Daarnaast bepaalt de Rijksdienst de subsidiabele kosten en subsidies van rijksmonumenten.

9.2.4 Modernisering Monumentenzorg

De term Modernisering van de Monumentenzorg, kortweg MoMo, is in 2009 voor het eerst gebruikt. Het betrof een beleidsbrief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap waarmee de Tweede Kamer instemde. Het doel is het stimuleren van gebiedsgericht werken, het betrekken van cultuurhistorie bij ruimtelijke plannen, het ontwikkelen van een visie op erfgoed en het verminderen van de administratieve lastendruk.

De drie pijlers van MoMo zijn:

- het meewegen van cultuurhistorische belangen in de ruimtelijke ordening. De nadruk ligt hierbij niet langer op het object-, maar vooral het gebiedsniveau,
- het vereenvoudigen en krachtiger maken van regelgeving,
- zorgen dat herbestemmingen (ook transformaties) eenvoudiger kunnen plaatsvinden.

Het Besluit ruimtelijke ordening en de Monumentenwet zijn op 1 januari 2012 aangepast op de MoMo. Belangrijke gevolgen voor gemeenten zijn de plicht om bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met aanwezige cultuurhistorische waarden en monumenteneigenaren meer vrijstellingen te geven van de vergunningplicht.

De gemeente Weert betreft sinds 2006 cultuurhistorie bij alle ruimtelijke plannen. Er wordt op toegezien dat in bestemmingsplannen de paragraaf cultuurhistorie niet alleen archeologie behandelt, maar ook het bovengrondse erfgoed. De discipline cultuurhistorie is vertegenwoordigd

in het in 2010 ingestelde Intaketeam voor nieuwe initiatieven. Zo wordt cultuurhistorie vanaf de initiatieffase meegenomen in het ruimtelijk planproces.

Bij herbestemmen is de gemeente vaak geen direct betrokkene. Vanwege het algemeen belang, dat zeker bij beschermde monumenten geldt, is er dan desondanks een rol voor de gemeente weggelegd. Deze rol wordt ingevuld door planologisch meer mogelijk te maken, maar ook door partijen bij elkaar te brengen, te stimuleren en te informeren.

Recent zijn bijvoorbeeld de bestemmingsmogelijkheden voor molens verruimd en hebben de bestemming 'maatschappelijk' gekregen. Bij molens zijn nu bijvoorbeeld maatschappelijke, educatieve, culturele en sociale doeleinden mogelijk met, ondergeschikte horeca en detailhandel. Hierdoor zijn bijvoorbeeld tentoonstellingen en activiteiten gericht op recreatie en toerisme mogelijk. Alles onder de voorwaarde dat de cultuurhistorische waarde en het functioneren van de molen niet worden belemmerd. De beste garantie voor behoud van een monument is immers een structureel gebruik. Hiermee kan de ruimte in en rond de molens breder worden ingezet, kunnen meer mensen de molen bezoeken en kunnen middelen worden gegenereerd voor behoud. Aan de andere kant wordt de windvang van de molens beschermd door het opnemen van de molenbiotoop in het bestemmingsplan. Binnen deze biotoop met een straal van 500 meter gelden maxima voor de hoogte van bouwwerken en volgroeide bomen / hoog opgaand groen volgens de biotoopformule.

Kern van de MoMo is de cultuurhistorie in het begin van het plan- en ontwerpproces als leidraad te nemen, in plaats van als sluitpost. Cultuurhistorie is het fundament van een ontwikkeling, een verrijkende inspiratiebron, geen last.

Wat betreft de vermindering van administratieve lastendruk is de gemeente soepel bij de beoordeling van werkzaamheden. Zolang de werkzaamheden tot het normale onderhoud kunnen worden gerekend, wordt hiervoor geen omgevingsvergunning meer gevraagd. Daarnaast is de vergunningplicht voor wijzigingen in een beschermd stads- of dorpsgezicht per 16 februari 2012 afgeschaft. Dit betreft echter een gemeentelijke bevoegdheid, zie hiervoor paragraaf 2.A.II.b en verder van deze nota.

Veel gemeenten voegen als gevolg van MoMo de Welstands- en de Monumentencommissie samen tot één commissie Ruimtelijke Kwaliteit. In Weert is dit al jaren het geval en adviseert de Monumenten-welstandscommissie over aanvragen voor monumenten. Belangrijk blijft bij de advisering dat beide disciplines op grond van andere toetsingskaders moeten worden beoordeeld, namelijk enerzijds de Woningwet en welstandsnota en anderzijds de Monumentenwet en de erfgoedverordening. Bijna altijd liggen welstands- en monumentenadvies in elkaars verlengde, maar dat hoeft niet. Voorbeeld: een plan voor een monument kan uit welstandsoogpunt een goed ontwerp zijn, maar er gaan belangrijke historische waarden verloren. In dat geval is het welstandsadvies positief en het monumentenadvies negatief.

9.2.5 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) regelt vanaf 1 oktober 2010 de omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning bundelt een groot aantal vergunningen, meldingen en heffingen. Dit moet leiden tot verbeterde dienstverlening van de gemeente aan haar klanten en integrale advisering. Ook de bepalingen rondom wijzigingen van monumenten en wijziging van bestemming is onder de omgevingsvergunning gebracht.

Voor alle aanvragen om een omgevingsvergunning voor de activiteit monument, doet de gemeente mededeling aan de Rijksdienst van de ter inzage legging van het ontwerpbesluit. Bij rijksmonumenten die buiten de bebouwde kom liggen heeft de provincie een adviesrecht. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor de activiteit monument bij rijksmonumenten zijn er twee mogelijkheden. In beide gevallen is de gemeente het bevoegde gezag dat de vergunning verleent. In de meeste gevallen stelt de gemeente de Rijksdienst in kennis van de verleende vergunning. Hierbij wordt altijd het advies van de Monumenten-welstandscommissie ingewonnen. Als er sprake is van een bestemmingswijziging, reconstructie of (gedeeltelijke) sloop wint de gemeente ook het advies van de Rijksdienst in.

9.2.6 Wet ruimtelijke ordening

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) regelt hoe ruimtelijke plannen in Nederland tot stand komen en worden gewijzigd. Dit betreft structuurplannen, bestemmingsplannen, inpassingsplannen en projectbesluiten. Het bestemmingsplan is daarvan het belangrijkste instrument, dat ook juridisch bindend is. Bestemmingsplannen worden door gemeenten opgesteld. Indachtig MoMo moeten cultuurhistorische waarden worden verankerd in de ruimtelijke plannen. In paragraaf 2.A.V.a wordt nader ingegaan op de praktijk in de gemeente Weert.

9.3 Beleidsinstrumenten Provincie Limburg

De provincie heeft eigen bevoegdheden op het gebied van monumenten. Zij heeft de mogelijkheid monumenten van regionaal belang aan te wijzen als provinciaal monument. Van deze bevoegdheid maakt de provincie Limburg sinds 1 januari 2006 geen gebruik meer. Daarnaast kan zij een eigen subsidiebeleid op het gebied van monumenten hebben. Dit wordt hieronder toegelicht. De adviesplicht van de provincie voor rijksmonumenten die buiten de bebouwde kom liggen is per 1 januari 2009 gewijzigd in een adviesrecht. Onveranderd is dat een afschrift van vergunning-aanvragen voor deze monumenten aan gedeputeerde staten moet worden gestuurd.

9.3.1 Beleid provincie Limburg

De provincie Limburg legde haar beleid voor monumenten vast in het Beleidskader Cultuur 2013-2016. Cultuur, het samenstel van kunsten en erfgoed, ziet de provincie als een kerntaak. In het brede scala cultuur deelt de provincie monumenten in onder de noemer 'Natuurlijk Cultuur'. De provincie wil de combinatie tussen cultuur, erfgoed en landschap, die een positief effect heeft op de leefbaarheid rond stad en dorp, versterken.

De provincie kiest in de periode 2013-2016 voor restauratie en herbestemming van grotere, gebouwde monumenten in combinatie met landschap. Hoofddoel is de instandhouding van de monumenten in een omgeving die kwaliteit heeft, aantrekkelijk is en een bijdrage levert aan de Limburgse identiteit. Met grotere monumenten richt de provincie zich op industrieel erfgoed, molens, kastelen, boerderijen, kerken en kloosters. Hierbij wordt de omgeving van het monument en de impact dat het daarop heeft betrokken. Stimuleren van werkgelegenheid blijft ook een aandachtspunt. Voor de jaren 2013, 2014 en 2015 is per jaar € 1,7 miljoen gereserveerd voor erfgoed in ontwikkeling.

Met ingang van 2006 heeft de provincie afgezien van provinciaal beschermde monumenten. Voor Weert betrof dit een lijst van 27 monumenten, waaronder molens, boerderijen, kerken en kapellen. De bescherming van deze monumenten wordt gewaarborgd doordat deze panden of gemeentelijk of rijksbeschermd monument zijn. Hierop is een uitzondering, namelijk Oudesteeg 2. Dit pand is toegevoegd aan de actiepunten in hoofdstuk 6.

9.3.2 Provinciale subsidies

De provinciale subsidiekaders worden jaarlijks vastgesteld. Er zijn in 2013 voor monumenten twee provinciale subsidieregelingen:

- **MonuLisa 2013**
De provincie stelt jaarlijks nadere subsidieregels voor de regeling MonuLisa vast. In 2013 is het accent gelegd op rijksmonumenten voor de openbare eredienst. Voorwaarden zijn dat het een projectsubsidie voor instandhoudingskosten betreft en dat het Rijk subsidie heeft verstrekt. Dit betekent dat het alleen een meerjarig instandhoudingsplan kan betreffen. Er kunnen ook andere verplichtingen aan de subsidie worden verbonden, zoals inzet van leerlingen/stagiaires van de restauratie vakopleiding. Een subsidie van 20% kan worden verkregen. De subsidie ligt tussen € 5.000,- en € 65.000,-. Het totale aandeel aan subsidie van de overheid mag niet meer dan 90% bedragen.
- **Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming Monumenten 2012-2013**
Deze regeling heeft tot doel een extra stimulans te geven aan het behoud van monumenten. Voorwaarden zijn dat de gemeente de aanvraag indient en zelf een inspanning voor het project verricht. Dit is hetzij rechtstreekse subsidiëring, hetzij investering in de directe nabijheid van het monument. Aanvragen moeten voor 1 mei 2013 zijn ingediend. Er is eenmalig € 10,6 miljoen beschikbaar.
Aanvragen konden vanaf 1 mei 2012 worden ingediend. In 2012 is uit deze regeling bijna € 165.000,- verkregen voor werkzaamheden aan de St.-Martinuskerk. Op basis van dezelfde regeling is ook subsidie toegekend voor de Antoniusmolen op Laar, de Wilhelmus-Hubertusmolen aan de Oude Hushoverweg en molen De Hoop in Swartbroek. Ook is een aanvraag ingediend voor de Paterskerk.

9.4 Erfgoedverordening 2014

Erfgoedverordening Weert 2014

De raad der gemeente Weert;

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op het bepaalde in artikel 149 van de Gemeentewet, de artikelen 12, 14, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

b e s l u i t :

vast te stellen de "Erfgoedverordening Weert 2014".

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

- a *monument*
 - 1. een zaak die van algemeen belang is wegens haar schoonheid, betekenis voor de wetenschap, archeologische, bouwhistorische, natuurhistorische, historisch landschappelijke of cultuurhistorische waarde.
 - 2. een terrein of gebied dat van algemeen belang is wegens één of meerdere daar aanwezige of verwachte zaken als bedoeld onder 1;
- b *beschermd rijksmonument*
beschermd monument als bedoeld in artikel 1 onder d van de Monumentenwet 1988, met uitzondering van een beschermd archeologisch monument als bedoeld in artikel 1 onder c van die wet;
- c *gemeentelijk monument*
onroerend monument, als bedoeld onder a1, dat in overeenstemming met de bepalingen in artikel 4, lid 1 van deze verordening als zodanig is aangewezen;
- d *gemeentelijk stads- of dorpsgezicht*
monument als bedoeld onder a2, waarbij sprake is van een groep van zaken en/of terreinen die van algemeen belang zijn wegens schoonheid, onderlinge ruimtelijke en structurele samenhang, dan wel wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en dat in overeenstemming met de bepalingen in artikel 4, lid 1 van deze verordening als zodanig is aangewezen;
- e *kaart met stads- of dorpsgezichten*
kaart, die onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke erfgoedlijst, waarop de in overeenstemming met deze verordening aangewezen stadsgezichten zijn aangegeven;
- f *gemeentelijke archeologische zone:*
gebied of terrein waar, op basis van archeologisch onderzoek en/of historische bronnen en/of bodemkundige opbouw, archeologische vondsten of -sporen bekend zijn en/of te verwachten zijn.
De archeologische zones zijn op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangeduid als:
 - "gebied met (zeer hoge) archeologische waarde"
 - "gebied met archeologische waarde"
 - "gebied met verwachtingswaarde hoog"
 - "gebied met verwachtingswaarde middelhoog";
- g *gemeentelijk erfgoed*
de op grond van deze verordening beschermde
 - gemeentelijke monumenten,
 - gemeentelijke stads of dorpsgezichten,
 - gemeentelijke archeologische zones;
- h *gemeentelijke erfgoedlijst*
de lijst of het digitale systeem waarin de in overeenstemming met deze verordening als:
 - gemeentelijk monument,

- gemeentelijk stads- of dorpsgezicht,
 - gemeentelijke archeologische zones,
- aangewezen zaken, terreinen en gebieden zijn geregistreerd;
- i *religieus monument*
onroerend monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, kerkelijke gemeente, parochie of een kerkelijke instelling en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor de uitoefening van de eredienst;
 - j *Monumenten-welstandscommissie*
de op basis van artikel 15 van de Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak om het bevoegd gezag op verzoek te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, deze verordening en over aanvragen om omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 en 2.2. van de Wabo;
 - k *commissie Cultuurhistorie*
de op basis van het reglement op de adviescommissies aan burgemeester en wethouders, ingestelde commissie met als taak om het college op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, deze verordening en het erfgoedbeleid in het algemeen en met uitzondering van aanvragen om omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 en 2.2. van de Wabo;
 - l *onderzoek*
1. cultuurhistorische rapportage als bedoeld in hoofdstuk 5 van de Mor en
2. een onafhankelijk en deskundig onderzoek naar de kwaliteiten van het monument;
 - m *cultureel erfgoed*
wat door vorige generaties is gebouwd of gemaakt, thans nog bestaat en tegenwoordig monumentale of cultuurhistorische waarde heeft;
 - n *bevoegd gezag*
bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wabo;
 - o *het college*
het college van burgemeester en wethouders;
 - p *vergunning*
een omgevingsvergunning als bedoeld in als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, of 2.2 van de Wabo;
 - q *Wabo*
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
 - r *Bor*
Besluit omgevingsrecht, houdende regels ter uitvoering van de Wabo;
 - s *Mor*
Ministeriele regeling omgevingsrecht; Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, houdende nadere regels ter uitvoering van de Wabo en van het Bor;
 - t *de minister*
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
 - u *archeologische beleidskaart*
De topografische kaart behorende bij de beleidsnota archeologie die op 22 september 2010 door de raad is vastgesteld;
 - v *archeologisch bodemarchief*
alle informatie die in de bodem ligt opgeslagen en daarin terecht is gekomen door activiteiten van mensen en door natuurlijke processen;
 - w *plan van aanpak:*
concreet plan dat weergeeft hoe de archeologische uitvoerder het onderzoek gaat uitvoeren en dat voldoet aan het programma van eisen, indien aanwezig. Het bevat een beredeneerde keuze van de toe te passen methodiek;
 - x *programma van eisen:*
programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek;
 - y *archeologisch onderzoek:*
onderzoek verricht door of namens een dienst of instelling die over een opgravingsvergunning beschikt;
 - z *opgravingsvergunning:*
een vergunning als bedoeld in artikel 45 van de Monumentenwet 1988.

Artikel 2 Het gebruik van het monument

1. Bij de toepassing van deze verordening wordt rekening gehouden met de bestaande en mogelijke toekomstige gebruiksfuncties van monumenten.
2. Voordat het bevoegd gezag een besluit neemt over een religieus monument wordt overleg gevoerd met de eigenaar.

Artikel 3 De schriftelijke aanvraag

Een aanvraag als bedoeld in artikel 4.2 van het Bor voor een vergunning op grond van deze verordening en de daarbij te overleggen gegevens en bescheiden worden in 3-voud ingediend.

Hoofdstuk 2

Aanwijzing van gemeentelijk erfgoed

Artikel 4 De aanwijzing tot gemeentelijk erfgoed

1. Het college kan, al dan niet op verzoek van belanghebbenden, een monument aanwijzen tot beschermd gemeentelijk monument, beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht of beschermde archeologische zone.
2. De aanwijzing kan geen monument betreffen dat is aangewezen op grond van artikel 3 of artikel 35 van de Monumentenwet 1988.

Artikel 5 Termijnen advies en aanwijzingsbesluit

1. Voordat het college over de aanwijzing een besluit neemt, vraagt het advies aan de Commissie Cultuurhistorie.
2. Op de voorbereiding van het aanwijzingsbesluit is Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, met dien verstande dat, voor zover het ontwerpbesluit betrekking heeft op een gemeentelijk monument, het ontwerpbesluit voorafgaande aan de terinzagelegging wordt toegezonden aan degenen die als zakelijk gerechtigden in de kadastrale legger bekend staan en aan de ingeschreven hypothecaire schuldeisers, met vermelding van de mogelijkheid voor belanghebbenden om binnen een termijn als aangegeven in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht zienswijzen naar voren te brengen bij het college.
3. Indien de aanwijzing betrekking heeft op een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht of een beschermde archeologische zone, stelt de gemeenteraad ter bescherming een beschermend bestemmingsplan vast.
4. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht of een beschermde archeologische zone wordt door het college, gehoord de commissie Cultuurhistorie, bepaald in hoeverre het vigerende bestemmingsplan kan worden aangemerkt als beschermend bestemmingsplan in de zin van lid 3.

Artikel 6 Voorbescherming

1. Met ingang van de datum waarop de openbare kennisgeving van het ontwerpbesluit als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht heeft plaatsgevonden of de dag nadat de mededeling, als bedoeld in artikel 5, lid 3 aan belanghebbenden is toegezonden, tot het moment dat inschrijving in het register bedoeld in artikel 7 plaatsvindt, dan wel vaststaat dat het object of gebied niet wordt aangewezen, zijn de artikelen 9 tot en met 11 van overeenkomstige toepassing.
2. In afwijking van artikel 5 lid 2 kan in spoedeisende gevallen worden volstaan met een aankondiging van het voornemen tot aanwijzing zonder dat daarbij het ontwerpbesluit wordt toegezonden of ter inzage wordt gelegd. In dit geval treedt de voorbescherming als bedoeld in lid 1 in werking met ingang van de datum waarop de aankondiging van het voornemen tot aanwijzing is gepubliceerd of de dag nadat de aankondiging van het voornemen tot aanwijzing aan belanghebbenden is toegezonden.

Artikel 7 Registratie op de gemeentelijke erfgoedlijst

1. Het college registreert
 - het gemeentelijk monument,
 - het gemeentelijk stads- of dorpsgezicht,
 - de archeologische zone,op de gemeentelijke erfgoedlijst.
2. De gemeentelijke erfgoedlijst bevat de datum van de aanwijzing en een beschrijving van de cultuurhistorische en/of monumentale waarde het monument.
3. De gemeentelijke erfgoedlijst bevat tevens:
 - de plaatselijke aanduiding, de kadastrale aanduiding en de tenaamstelling of, indien het een groter gebied betreft dat meerdere kadastrale percelen omvat, de gebiedsaanduiding, die op één of meerdere kaarten, die deel uitmaken van het gemeentelijke erfgoedregister, is aangegeven.

Artikel 8 Wijzigen of intrekken van de aanwijzing

1. Het college kan een aanwijzingsbesluit wijzigen of intrekken.
2. Op de wijziging of intrekking is de procedure als bedoeld in artikel 5 van overeenkomstige toepassing.

3. Indien de wijziging naar het oordeel van het college van ondergeschikte betekenis is, blijft de overeenkomstige toepassing van tweede lid van dit artikel achterwege.
4. De inhoud en datum van de wijziging of intrekking worden op de gemeentelijke erfgoedlijst aangetekend.
5. Het college kan bepalen dat het gemeentelijk monument, het gemeentelijk stads- of dorpsgezicht, de archeologische zone moet worden gedocumenteerd aan de hand van foto's, tekeningen en beschrijvingen alvorens de aanwijzing wordt ingetrokken.
6. Een aanwijzingsbesluit vervalt van rechtswege, indien toepassing is gegeven aan artikel 3 of artikel 35 van de Monumentenwet 1988.

Hoofdstuk 3

Instandhouding van gemeentelijk erfgoed

Artikel 9 Verbodsbepaling gemeentelijke monumenten

1. Het is verboden om een gemeentelijk monument:
 - a te beschadigen of te vernielen;
 - b te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het in gevaar wordt gebracht.
2. Het is verboden om zonder vergunning van het bevoegd gezag een gemeentelijk monument te slopen, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen.

Artikel 10 Verbodsbepaling gemeentelijk stads- of dorpsgezicht

1. Het is verboden om een gemeentelijk stadsgezicht te verstoren, te beschadigen, te vernielen of te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht.
2. Het is verboden om zonder vergunning bouwwerken in, of onderdelen van een gemeentelijk stads- of dorpsgezicht af te breken.

Artikel 11 Verbodsbepaling gemeentelijke archeologische zones

1. Het is verboden om in een gemeentelijke archeologische zone het archeologisch bodemarchief te beschadigen of te vernielen.
2. Voor zover de gemeenteraad geen bestemmingsplan als bedoeld in artikel 5 lid 3 heeft vastgesteld, is het verboden om zonder of in afwijking van een vergunning:
 - a in een op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangegeven "gebied met (zeer hoge) archeologische waarde" over een oppervlakte groter dan 50 m² grondwerk te verrichten op een grotere diepte dan 40 centimeter onder het maaiveld;
 - b in een op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangegeven "gebied met archeologische waarde" over een oppervlakte groter dan 250 m² grondwerk te verrichten op een grotere diepte dan 40 centimeter onder het maaiveld;
 - c in een op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangegeven "gebied met verwachtingswaarde hoog" over een oppervlakte groter dan 250 m² grondwerk te verrichten op een grotere diepte dan 40 centimeter onder het maaiveld;
 - d in een op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangegeven "gebied met verwachtingswaarde middelhoog" over een oppervlakte groter dan 2500 m² grondwerk te verrichten op een grotere diepte dan 40 centimeter onder het maaiveld;
4. Indien de ingreep meerdere van de in lid 2 onder a t/m d genoemde zones bevat, geldt het voorschrift behorende bij de hoogste waarde
5. Het verbod, als bedoeld in lid 2 van dit artikel, is niet van toepassing als één van de volgende gevallen zich voordoet:
 - a de werkzaamheden betreffen vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte voor zover gelegen op of onder het bestaande maaiveld niet wordt uitgebreid;
 - b de werkzaamheden worden verricht zonder graafwerkzaamheden en zonder heiwerkzaamheden
 - c een rapport is overgelegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
 - het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
 - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
 - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.
 - d er sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.

Artikel 12 Opheffen verbodsbepalingen door nadere regels

De verbodsbepalingen als bedoeld in artikel 9 tweede lid, artikel 10 tweede en derde lid, artikel 11 tweede lid gelden niet indien het college nadere regels heeft gesteld met betrekking tot de wijze waarop ondergeschikte werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd.

Artikel 13 De vergunningaanvraag

Indien voor de vergunningaanvraag op grond van de Mor een onderzoek is vereist, kan het bevoegd gezag richtlijnen of beleidsregels vaststellen waarin is aangegeven bij welke van de ingrepen genoemd onder de artikelen 9 t/m 11 nader specifiek onderzoek nodig is.

Artikel 14 Voorbereiding en de beslissing op de aanvraag

1. Het bevoegd gezag zendt een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om vergunning voor advies aan de Monumenten-welstandscommissie.
2. De Monumenten-welstandscommissie brengt binnen 4 weken na de datum van verzending schriftelijk advies uit.
3. De vergunning kan slechts worden verleend indien het belang van het cultureel erfgoed zich daartegen niet verzet.

Artikel 15 Intrekken van de vergunning

Een vergunning kan door het bevoegde gezag worden ingetrokken indien blijkt dat:

- a. de vergunning ten gevolge van een onjuiste of onvolledige opgave is verleend;
- b. de vergunninghouder de aan de vergunning verbonden voorschriften niet naleeft;
- c. de omstandigheden aan de kant van de vergunninghouder zich zodanig hebben gewijzigd dat het belang van het cultureel erfgoed zwaarder dient te wegen;
- d. niet binnen twee jaar na het onherroepelijk worden van de vergunning, van de vergunning gebruik wordt gemaakt.

Hoofdstuk 4 Beschermd rijkmonumenten

Artikel 16 De aanvraag voor vergunning voor een beschermd rijkmonument

Indien voor de aanvraag op grond van de Mor een onderzoek is vereist, kan het bevoegd gezag richtlijnen of beleidsregels vaststellen waarin is aangegeven bij welke van de bovengenoemde ingrepen welk soort onderzoek nodig is.

Artikel 17 Vergunning voor een beschermd rijkmonument

Het bevoegd gezag zendt een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om vergunning voor advies aan de Monumenten-welstandscommissie.

Hoofdstuk 5 Aanvullende bepalingen voor archeologisch erfgoed

Artikel 18 Onderzoek

1. Indien binnen het grondgebied van de gemeente onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 sub h Monumentenwet 1988, dient, onverminderd de overige bepalingen van deze wet:
 - a. de verstoorder door een gekwalificeerd archeoloog een programma van eisen, als bedoeld in artikel 1 onder x van deze verordening, te laten opstellen, dat ter goedkeuring aan het college wordt overlegd;
 - b. het onder a genoemde programma van eisen te voldoen aan de uitgangspunten die in het gemeentelijke archeologiebeleid zijn opgenomen;
 - c. de verstoorder, indien noodzakelijk geacht door het college, voorafgaande aan het onderzoek, een plan van aanpak, als bedoeld in artikel 1 onder w van deze verordening, ter goedkeuring aan het college te overleggen.
2. Het college kan aan het onder a genoemde programma van eisen nadere regels verbinden.
3. In de nadere regels neemt het college bepalingen op met betrekking tot het toezicht op de feitelijke uitvoering van het plan van aanpak. Tijdens het onderzoek dienen aanwijzingen van het college in acht te worden genomen.
4. Om te kunnen beoordelen of het programma van eisen en plan van aanpak aan de uitgangspunten van het gemeentelijke archeologiebeleid voldoet, vraagt het college advies aan een door het college aangewezen archeoloog of deskundige zoals omschreven in de Wet op de archeologische monumentenzorg.

Hoofdstuk 6 Overige bepalingen

9.4.1.1 Artikel 19 Tegemoetkoming in schade

1. Indien en voor zover blijkt dat een belanghebbende schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, kent het bevoegd gezag hem op zijn aanvraag een naar billijkheid te bepalen tegemoetkoming toe, indien de schade in relatie staat tot:
 - a. de weigering van het bevoegd gezag een vergunning als bedoeld in de artikelen 9,10 of 11 te verlenen;
 - b. de voorschriften door het bevoegd gezag verbonden aan een vergunning als bedoeld in de artikelen 9,10 of 11;
 - c. de door het college gestelde regels als bedoeld in de artikelen 12 en 18, tweede lid;
 - d. een aanwijzing als bedoeld in artikel 18, derde lid, tweede volzin.
2. Op de behandeling van de aanvragen om schadevergoeding zijn de bepalingen van de verordening ter regeling van de procedure bij toepassing van hoofdstuk 6, afdeling 6, van de Wet ruimtelijke ordening van overeenkomstige toepassing.
3. Indien de kosten van de in lid 2 genoemde procedure, naar oordeel van het bevoegde gezag, niet in verhouding staan tot de te verwachte schade, kan het bevoegd gezag besluiten om de toepassing van lid 2 achterwege te laten.

Artikel 20 Strafbepaling

Naast feiten die reeds op grond van de Wabo strafbaar zijn gesteld, wordt overtreding van deze verordening gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 21 Toezichthouders

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van het college aangewezen personen.

Hoofdstuk 7

Slot bepalingen

Artikel 22 Intrekken oude verordening

De 'Erfgoedverordening 2012 gemeente Weert ', vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 8 februari 2012, wordt ingetrokken.

Artikel 23 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van de bekendmaking.

Artikel 24 Overgangsrecht

1. Het gemeentelijke erfgoed dat is aangewezen en geregistreerd op grond van de in artikel 22 genoemde verordening, worden geacht te zijn aangewezen in overeenstemming met de bepalingen van deze verordening.
2. De aanvragen die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld in overeenstemming met de bepalingen van de in artikel 23 genoemde verordening.

Artikel 25 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als '*Erfgoedverordening Weert 2014*'.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 12 februari 2014

De voorzitter,

De griffier,

Algemene toelichting

Aanleiding

Gelijktijdig met de vaststelling van deze verordening wordt ook het nieuwe Monumentenbeleidsplan vastgesteld. De implementatie van het aangepaste beleid maakt een herziening van deze verordening noodzakelijk.

Zoals in het monumentenbeleid aangegeven, voorziet deze verordening in een verplichte vergunning voor sloop van panden die zijn gelegen binnen een beschermd stads- of dorpsgezicht.

Daarnaast is er landelijk sprake van een aantal ontwikkelingen die herbezinning van het monumentenbeleid en aanpassing van deze verordening noodzakelijk maken. Voormalig minister Plasterk heeft onder de naam "Modernisering Monumentenzorg" (MoMo) een koerswijziging van de monumentenzorg aangekondigd. De modernisering van de monumentenzorg omvat twee hoofdlijnen: 'van objectgericht naar omgevingsgericht' (meer samenhang tussen monumentenzorg en ruimtelijke ordening) en van 'conserverend naar ontwikkelend' (behoud door ontwikkeling).

Dit betekent een verbreding van het werkkerrein. De zorg voor op zichzelf staande bouwwerken is verschoven naar de zorg voor de historisch gegroeide omgeving en als zodanig voor het cultureel erfgoed als geheel. Deze verbreding heeft niet alleen gevolgen voor de monumentenzorg maar ook voor de ruimtelijke planvorming. Het cultureel erfgoed (archeologie, gebouwde monumenten, historische bebouwingstructuren en cultuurlandschap) maakt steeds meer integraal onderdeel uit van de ruimtelijke ordening en bouwprocessen. De benutting van bestaande cultuurhistorische waarden in ruimtelijke processen draagt in belangrijke mate bij aan het behoud en de versterking van de identiteit van de gemeente. Deze verordening voorziet in deze nieuwe ontwikkelingen.

Tot slot is vanwege deregulering gekozen om de systematiek van de verordening aan te passen. Elders vastgelegde regelgeving is uit de verordening gehaald.

Systematiek

Deze verordening is grotendeels ontleend aan de modelverordening van de VNG. Op onderdelen is de verordening aangepast aan recente ontwikkelingen en regelgeving (zoals o.a. de Gemeentewet, Algemene wet bestuursrecht, Wabo en jurisprudentie). De afwijkingen ten opzichte van de VNG-modelverordening zijn in deze algemene toelichting en de artikelsgewijze toelichting van de verordening aangegeven en gemotiveerd. Voorts is de VNG-modelverordening aangevuld met de aanwijzing en bescherming van gemeentelijke stads of dorpsgezichten en gemeentelijke archeologische zones. In de verordening is, mede in het kader van de deregulering, waar mogelijk een koppeling gelegd tussen de verordening en de bescherming van het cultureel erfgoed in bestemmingsplannen. De verordening voorziet in een voorbescherming, die door het bestemmingsplan wordt overgenomen zodra een beschermend bestemmingsplan is vastgesteld.

Gemeentelijk beschermde stads- of dorpsgezichten

Tot enkele jaren geleden beperkte de gemeentelijke monumentenzorg zich tot bescherming van individuele objecten. Monumenten kunnen echter niet los worden gezien van hun omgeving. Het gemeentelijke monument is vaak ingebed in een historische context die als geheel waarde bezit. Dit heeft ertoe geleid dat in toenemende mate aandacht wordt besteed aan de omgeving van het monument en de gebiedsgerichte monumentenzorg. Indien de cultuurhistorische waarde haar grond vindt in het totaal van een gebied en veel minder in het individuele monument of complex en het gebied vooral een lokale betekenis heeft, kan de gemeente overgaan tot het aanwijzen van gemeentelijke stads- of dorpsgezichten. De aanwijzing is een instrument om de complete cultuurhistorische waarde van een gebied te beschermen. Voor wat betreft de procedure is aansluiting gezocht bij de aanwijzing en registratie van individueel beschermde monumenten. De (uiteindelijke) bescherming van stads- of dorpsgezichten vindt plaats op basis van het bestemmingsplan. Zolang voor het aangewezen stadsgezicht geen bestemmingsplan is vastgesteld, geldt op grond van de Erfgoedverordening een vergunning voor het slopen van panden in het beschermde gezicht. Het bestemmingsplan moet de basis bieden voor het beschermen van de structuurbepalende delen van het betreffende gebied door middel van een aanlegvergunningstelsel. Deze structuurbepalende delen worden benoemd in de beschrijving van het beschermd stads- of dorpsgezicht. De aanwijzing tot beschermd gezicht brengt ook een belangrijk psychologisch effect met zich mee; hierdoor ontstaat zowel bij de burger als de ambtelijke organisatie het bewustzijn dat behoedzaam met het gebied moet worden omgegaan.

Gemeentelijke archeologische zones

In 1992 is in Valletta het Verdrag van Valletta ('Malta') ondertekend. In dit verdrag zijn op Europees niveau afspraken over archeologie gemaakt. Met het verdrag van Valletta wordt beoogd

om archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in de bodem (*in situ*) te bewaren. Archeologische resten blijven namelijk het beste bewaard in hun oorspronkelijke context. Bovendien wordt ervan uitgegaan dat ons nageslacht met toekomstig nieuwe technieken bij opgravingen meer informatie over ons verleden kan achterhalen.

De afspraken van het Verdrag van Valletta zijn gecodificeerd in de Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ) In deze wet is bepaald dat gemeenten bij het opstellen van ruimtelijke plannen en bestemmingsplannen de archeologische waarden zullen moeten meewegen in de integrale belangenafweging. De gemeente zal bij het opstellen van een bestemmingsplan nog meer rekening moeten houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische relictten.

De gemeente heeft hiertoe archeologiebeleid ontwikkeld dat in september 2010 door de gemeenteraad is vastgesteld. Er heeft een inventariserend onderzoek plaatsgevonden naar het archeologische bodemarchief. De inventarisatie is verder uitgewerkt in een archeologische beleidskaart. Hierin is uiteindelijk vastgelegd hoe de gemeente met het bodemarchief omgaat. Het is immers niet de intentie van de gemeente om alles op te graven: archeologiebeleid houdt in dat er keuzes gemaakt worden. Voor wat betreft het archeologisch bodemarchief is onderscheid gemaakt tussen bekende waardevolle archeologische relictten en de archeologische verwachting van gebieden. Ter bescherming van het archeologische bodemarchief wordt in deze verordening de mogelijkheid geboden om gemeentelijk beschermde archeologische zones aan te wijzen. De aanwijzing van archeologische zones vindt plaats op basis van het gemeentelijk archeologie beleid en de archeologische beleidskaart. Deze verwachting is gebaseerd op bekende archeologische informatie en geomorfologische kenmerken (hoogteligging, bodemgesteldheid etc.) van een gebied. Het is de bedoeling dat archeologisch beleid wordt verankerd in de bestemmingsplannen. Voor een deel van het grondgebied van de gemeente is dat nog niet gebeurd. Om te voorkomen dat het archeologische bodemarchief tussentijds wordt verstoord is er voor gekozen om in deze verordening een juridisch instrument op te nemen dat vooruitlopende op de algehele herziening van de bestemmingsplannen, (voor)bescherming geeft aan het archeologische bodemarchief. Om te voorkomen dat belangrijke archeologische informatie ongezien verloren gaat, zal afhankelijk van de impact van de ingreep en de archeologische waarden of verwachtingen van het gebied al dan niet een vergunning moeten worden aangevraagd voor het uitvoeren van grondwerkzaamheden in gemeentelijk beschermde archeologische zones. Het college zal aansluitend aan de vaststelling van deze verordening overgaan tot aanwijzing van de beschermde archeologische zones.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1

Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

- a1 Bij de omschrijving van het begrip monument is aansluiting gezocht bij de omschrijving in de Monumentenwet 1988. Cultuurhistorische waarde is volgens de Memorie van Toelichting de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of gebied heeft gemaakt. Het begrip cultuurhistorische waarde is zo ruim dat het ook betrekking kan hebben op zaken en gebieden met een geschiedkundige waarde.
- a2 Het is niet vereist dat op de onder 2 bedoelde terreinen ook een bouwkundig monument voorkomt om van een monument te kunnen spreken. Een zaak is immers een veel ruimer begrip.
- b. Het is nodig om een begripsomschrijving van een beschermd (rijks)monument in de gemeentelijke verordening op te nemen, omdat als gevolg van artikel 15 van de Monumentenwet in de verordening ook de proceduregang van rijksmonumenten is geregeld. Archeologische monumenten vallen niet onder de werking van de Wabo. Om deze reden zijn archeologische (rijks)monumenten uitgesloten in de begripsomschrijving.
- c. In de begripsbepaling is sprake van een onroerend monument. Op basis van deze begripsbepaling worden roerende monumenten daarom niet beschermd. Reden hiervoor is dat het effectueren van de bescherming een probleem vormt. Roerende monumenten (zoals schepen, voertuigen, schilderijen, kerkschatten en gebruiksvoorwerpen) kunnen meestal eenvoudig worden verplaatst en daardoor ongemerkt over de gemeentegrens en daarmee buiten de werking van de verordening worden gebracht. Zaken die naar hun aard onroerend zijn (zoals een kerkorgel), kunnen wel de beschermde status krijgen.
- d. Bij de definitie van het begrip stads- of dorpsgezicht is aansluiting gezocht bij de omschrijving in de Monumentenwet 1988. Volgens de Memorie van Toelichting bestaat het

- aanwijzingscriterium voor een beschermd stads- of dorpsgezicht niet alleen uit een visueel schoonheidsaspect, maar ook uit andere factoren die het karakter van een gebied bepalen, zoals het historisch gegroeide stedenbouwkundig patroon, gevormd door de nederzettingsstructuur, de verhouding tussen de bebouwde en onbebouwde ruimten, de bouwvormen en de samenhang in het gebruik van grond en opstallen.
- e. Omdat een stads- of dorpsgezicht betrekking kan hebben op een groot aantal kadastrale percelen, is het niet mogelijk om elk perceel afzonderlijk in het erfgoedregister op te nemen. Om deze reden zijn de stads- of dorpsgezichten aangegeven op een kaart die onderdeel uitmaakt van het erfgoedregister.
 - f. Met de aanwijzing van gemeentelijke archeologische zones wordt beoogd om voorbescherming te geven aan de archeologische waarden en verwachtingen die op grond het archeologiebeleid en bijbehorende kaart zijn vastgesteld. Zodra er een beschermend bestemmingsplan is vastgesteld vervalt de bescherming vanuit deze verordening.
 - g. Gemeentelijk erfgoed is de verzamelnaam voor alle op grond van deze verordening aangewezen en beschermde objecten en terreinen.
 - h. De bescherming van een monument door plaatsing op de erfgoedlijst betreft, tenzij in het aanwijzingsbesluit anders is aangegeven, zowel het in- als uitwendige van het monument. De bescherming betreft, indien de beschrijving daartoe aanleiding geeft, mede het in de beschrijving opgenomen bijbehorende terrein met de zich daarop bevindende opstallen en begroeiing.
 - i. Het begrip religieus monument is afzonderlijk in de verordening opgenomen omdat voor de aanwijzing van een kerkelijk bouwwerk als beschermd gemeentelijk monument overleg met de eigenaar nodig is. Ook in de vergunningsprocedure voor het wijzigen van een beschermd kerkelijk monument moet, voor zover de wijzigingen betrekking hebben op onderdelen die verband houden met de eredienst, overleg worden gepleegd met de eigenaar.
 - j. Voor wat betreft advisering is onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige en uitvoerende zaken. De Monumenten- welstandscommissie adviseert over uitvoerende zaken in casu vergunningaanvragen. De Monumenten-welstandscommissie bestaat uit de reguliere Welstandscommissie, e.e.a. zoals aangegeven in art. 9.2. lid 1 van de bouwverordening van de gemeente Weert, uitgebreid met één extra lid, deskundig op het gebied van monumentenzorg en lid zijnde van de commissie Cultuurhistorie;
 - k. De commissie Cultuurhistorie adviseert over alle andere, meer algemene en beleidsmatige zaken, zoals o.a. de aanwijzing van gemeentelijk erfgoed. De commissie bestaat voor een groot deel uit afgevaardigden van historische verenigingen. De monumentendeskundige uit Monumenten-welstandscommissie maakt eveneens deel uit van commissie Cultuurhistorie.
 - l. Om de kwaliteiten van een monument te objectiveren kunnen verschillende soorten onderzoek nodig zijn voor de verschillende, op grond van deze verordening beschermde monumenten en beschermde gebieden. Hoewel het onderzoek zich concentreert op cultuurhistorische waarden is, afhankelijk van de monumentsoort, sprake van differentiatie en onderzoeksaccenten:
 - de architectonische, bouwhistorische, interieurhistorische, kleurhistorische, tuinhistorische, wetenschappelijke en/of cultuurhistorische waarde van een (rijks)beschermd monument of een gemeentelijk monument of
 - de esthetische kwaliteiten, de ruimtelijk (bouw)historische en kleurhistorische kenmerken evenals de wetenschappelijke en cultuurhistorische waarde van een gemeentelijk stads- of dorpsgezicht of
 - de aanwezigheid van archeologische relictten in de bodem.
 De waardstelling in het onderzoeksrapport kan worden benut als motivatie voor de aanwijzing en als instrument bij vergunningverlening. Uit het onderzoek moet blijken welke specifieke waarden aanwezig zijn. Omdat het onderzoek het toetsingskader voor de vergunningaanvraag vormt, is het noodzakelijk dat het onderzoek een onafhankelijk en deskundig karakter heeft. Daarnaast kan het onderzoek fungeren als inspiratiekader voor de plannenmaker. Tot voor kort waren de gegevens en bescheiden, die bij een vergunning aanvraag voor het wijzigen van een monument geregeld in deze verordening. Met de inwerkingtreding van de Wabo zijn de indieningvereisten grotendeels opgenomen in de Regeling Omgevingsrecht. In onderdeel 1 wordt de link gelegd naar de begripsomschrijving van de Regeling Omgevingsrecht. Tevens gelden voor onderzoek de bepalingen uit de Wabo.
 - m. Met het begrip cultureel erfgoed dat in deze verordening is gehanteerd, wordt aansluiting gezocht bij de landelijke trend, waarbij een verbreding plaatsvindt van een objectgerichte monumentenzorg naar een brede zorg voor het cultureel erfgoed. Het woord "tegenwoordig" in de begripsomschrijving moet ruim worden geïnterpreteerd. Hiermee is niet alleen het moment van vaststelling van de verordening bedoeld, maar de gehele tijdsspanne dat de verordening werkzaam is.
 - n. Tot voor kort lag de beslissing op aanvragen voor cultureel erfgoed bij het college. In het kader van de Wabo, is dit niet altijd het geval, vandaar dat in de verordening het begrip "bevoegd gezag" is geïntroduceerd.

- o. Deze begripsbepaling is vanzelfsprekend. Het college blijft wel bevoegd ten aanzien van de aanwijzing van cultureel erfgoed in het kader van deze verordening.
- p. t/m t. De regelgeving rond het aanvragen en de beslissing van vergunning is samengevoegd en vastgelegd in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De gemeentelijke verordeningen zijn ondergeschikt aan de formele wetgeving en moeten daarom in overeenstemming met de Wabo worden gebracht. De uitvoeringsregels van de Wabo zijn vastgelegd in het Bor. In de Mor zijn de bepalingen rond de indieningvereisten aangegeven.
- u. t/m z. Hierin zijn begripsbepalingen vastgelegd die verband houden met de archeologische onderzoeksbepalingen in deze verordening.

Artikel 2 Het gebruik van het monument

1. Het betreft hier de gebruiksmogelijkheid die de eigenaar/gebruiker toekent aan het pand. Het gebruik van het monument betreft niet zozeer de planologische bestemming van het monument, als wel de gebruiksmogelijkheid die de eigenaar daaraan toekent.
2. Bij aanwijzing en vergunningverlening wordt overleg gevoerd met de eigenaar van een religieus monument. Is er sprake van een vergunning voor het monument dan is overeenstemming tussen de eigenaar en de vergunningverlener nodig. Overleg en overeenstemming betreffen de wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het religieuze monument. Dat betekent dat voor bijvoorbeeld een pastorie of catechisatiekamer deze bepaling dan ook niet geldt.

Artikel 3 De schriftelijke aanvraag

De aanvraag in het kader van de Wabo kan zowel elektronisch als schriftelijk worden ingediend. Indien door de aanvrager wordt gekozen om de aanvraag schriftelijk in te dienen, staat in dit artikel het veelvoud van de gegevens en bescheiden die moeten worden ingediend.

Hoofdstuk 2

Aanwijzing van gemeentelijk erfgoed

Artikel 4 De aanwijzing van gemeentelijk erfgoed

1. In tegenstelling tot de VNG-modelverordening kan de aanwijzing niet alleen betrekking hebben op gemeentelijke monumenten maar ook op gemeentelijke stads- en dorpsgezichten of gemeentelijke archeologische zone. De aanwijzing als beschermd gemeentelijk erfgoed en het plaatsen op de erfgoedlijst zijn uit elkaar getrokken. Het aanwijzingsbesluit heeft rechtsgevolg, de registratie op de erfgoedlijst betreft daarna slechts een administratieve handeling. De gemeenteraad stelt het beleid en de juridische instrumenten, zoals deze verordening, vast. Het college geeft uitvoering aan het vastgestelde beleid. Gelet op het duale systeem is de aanwijzingsbevoegdheid dan ook neergelegd bij het college. Voordat tot aanwijzing wordt besloten worden eerst alle betrokken belangen afgewogen. De afweging van de belangen van de rechthebbende ten opzichte van de te beschermen cultuurhistorische waarden dient nadrukkelijk gemotiveerd in het besluit naar voren te komen (de indicatieve redengevende omschrijving). De aanwijzing geeft geen recht op schadevergoeding. De aanwijzing verandert immers niets aan het gebruik van het monument.
2. Monumenten of stads- en dorpsgezichten die al op de rijkslijst voorkomen, komen niet in aanmerking voor aanwijzing als gemeentelijk monument. Indien het rijk het voornemen heeft om de bescherming van rijkswege te laten vervallen, kan voorafgaande aan het vervallen van de rijksbescherming het object, terrein of gebied al worden aangewezen tot gemeentelijk monument of gemeentelijk stads- of dorpsgezicht. In dit besluit wordt dan opgenomen dat de bescherming van gemeentewege ingaat op het moment dat de rijksbescherming vervalt. Zo geldt nooit een dubbele bescherming en wordt voorkomen dat een object of gebied na het vervallen van de rijksstatus vogelvrij is. Anderzijds vervalt de gemeentelijke bescherming na aanwijzing van het object of gebied tot rijksmonument of rijksbeschermd gezicht.

Artikel 5 Termijnen advies en aanwijzingsbesluit

1. Voordat het college tot aanwijzing overgaat, moet het een advies vragen aan de commissie Cultuurhistorie. Omdat ten aanzien van het archeologische erfgoed specifieke kennis is vereist, die meestal niet in de commissie aanwezig is, wordt indien de aanwijzing betrekking heeft op archeologisch erfgoed, voorafgaande aan de behandeling door de commissie, advies gevraagd aan een gekwalificeerd archeoloog of deskundige die voldoet aan de kwaliteitseisen zoals deze in de Wet op de archeologische monumentenzorg zijn aangegeven. Deze verordening bindt dit advies niet aan bepaalde voorschriften over vorm en inhoud.
2. Na advisering door de commissie Cultuurhistorie wordt een ontwerpbesluit opgesteld dat aan belanghebbende wordt medegedeeld en gelijktijdig samen met de daarop betrekking hebbende stukken ter inzage wordt gelegd. Belanghebbenden kunnen gedurende een periode

van 6 weken hun zienswijze ten aanzien van het ontwerpbesluit naar voren brengen. Het bestuursorgaan neemt na zorgvuldige belangenafweging vervolgens een (definitief) besluit. Voor zover de aanwijzing betrekking heeft op een enkel object of beperkt gebied is in het derde lid nog eens expliciet bepaald dat de hypothecaire schuldeisers en degenen die als zakelijk gerechtigden in de kadastrale legger bekend staan afzonderlijk van het ontwerpbesluit in kennis worden gesteld en daarom in de gelegenheid zijn om hun zienswijzen kenbaar te maken. Bij de aanwijzing van grotere terreinen of gebieden is het ondoenlijk om alle belanghebbenden afzonderlijk aan te schrijven. In dit geval vindt de bekendmaking, in overeenstemming met de systematiek bij een bestemmingsplan, plaats door de gebruikelijke algemene publicatie in een plaatselijk dag- of nieuwsblad. Het artikel bevat geen bepalingen over bekendmaking van het besluit omdat de Algemene wet bestuursrecht dat afdoende regelt (afdeling 3.6).

3. en 4. Op grond van dit artikel stelt de gemeenteraad een bestemmingsplan vast ter bescherming van een gemeentelijk beschermd stads- en dorpsgezicht, beschermd of gemeentelijk groen- en landschapsmonument. Dit (gedetailleerde) bestemmingsplan moet de basis bieden voor het beschermen van het aangewezen cultureel erfgoed. In het bestemmingsplan kan ter verwezenlijking van de bescherming gekozen worden voor een aanlegvergunningstelsel. Daarnaast bestaat op grond van het tweede lid de mogelijkheid om andere instrumenten te ontwikkelen die een actieve bescherming van de aangewezen gezichten waarborgen, waarbij o.a. wordt gedacht aan een Masterplan of beeldkwaliteitplan. Deze instrumenten dienen wel een juridische verankering in het bestemmingsplan te krijgen.

Artikel 6 Voorbescherming

Om het potentieel van aan te wijzen gemeentelijke erfgoed zeker te stellen is een voorbescherming als in de Monumentenwet 1988 opgenomen. Normaliter wordt de voorbescherming van kracht nadat het ontwerpbesluit is opgesteld en bekendgemaakt. In spoedeisende gevallen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van bedreigd erfgoed en wanneer er een verzoek tot aanwijzing door een derden-belanghebbende wordt gedaan, kan het opstellen van het ontwerpbesluit achterwege blijven. Voor de voorbescherming kan worden volstaan met een aankondiging van het voornemen tot aanwijzing. Hierna wordt onderzoek verricht naar de monumentwaardigheid van een object, aan de hand waarvan vervolgens een ontwerpbesluit wordt opgesteld. De voorbescherming op grond van de aankondiging voorkomt dat het object tussentijds kan worden gesloopt. Indien tegen het besluit (hoger)beroep is ingesteld, blijft de voorbescherming van kracht totdat onherroepelijk op het (hoger) beroep is beslist, tenzij voorlopige voorziening is gevraagd en de voorzieningenrechter beslist de voorbescherming op te heffen.

Artikel 7 Registratie op de gemeentelijke erfgoedlijst

- 1 en 2. De registratie van de aanwijzing is een administratieve handeling. De bedoeling van het erfgoedregister is om een ieder snel inzicht te geven in welke zaken op grond van de gemeentelijke monumentenverordening zijn beschermd. Het gemeentelijk register hoeft niet meer uit papier te bestaan, maar kan ook een via internet raadpleegbare kaart of database zijn.
3. Omdat gebiedsaanduidingen moeilijk in een beschrijving kunnen worden vastgelegd, is ervoor gekozen om deze aan te geven op een kaart die deel uitmaakt van het gemeentelijke erfgoedregister. Ook deze kaart kan digitaal worden ontsloten.

Artikel 8 Wijzigen of intrekking van de aanwijzing

1. Via dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing te wijzigen of in te trekken.
2. t/m 3. Hiervoor geldt dezelfde voorbereidingsprocedure als voor de aanwijzing, tenzij de wijziging van ondergeschikte betekenis is. Onder wijzigingen van ondergeschikte betekenis worden kleine correcties en aanvullingen van de omschrijving bedoeld. Het betreft in elk geval wijzigingen die niet van invloed zijn op de omvang van de bescherming.
4. Wijzigingen of intrekking van de aanwijzing worden geregistreerd op de gemeentelijke erfgoedlijst.
5. Met dit lid wordt getracht te voorkomen dat voor het nageslacht waardevolle informatie verloren gaat.
6. Dit lid regelt dat een gemeentelijk monument of stads- of dorpsgezicht nadat het wordt aangewezen tot rijksmonument of rijksgezicht, vanaf het moment waarop het aanwijzingsbesluit tot rijksmonument of rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht onherroepelijk geworden is, niet meer zijn aangewezen op grond van de gemeentelijke verordening.

Hoofdstuk 3

Instandhouding van gemeentelijk erfgoed

Artikel 9 t/m 11 Verbodsbepaling

De opbouw en inhoud van de artikelen 9, 10 en 11 vertonen gelijkenis met het voormalige artikel 11 van de Monumentenwet 1988 en thans met artikel 2.1 eerste lid sub f van de Wabo. Tot de inwerkingtreding van de Wabo was de vergunningverlening ten aanzien van gemeentelijke erfgoed in handen van het college. Met het inwerking treden van de Wabo vindt de vergunningverlening plaats door het bevoegde gezag. In de meeste gevallen zal dat gewoon het college zijn. Bij samenloop van andere toestemmingen bestaat echter de mogelijkheid dat de beslissingsbevoegdheid bij de hogere overheid komt te liggen.

In lid 1 van artikel 9 t/m 11 zijn verbodsbepalingen opgenomen waarin is bepaald dat het verboden is het gemeentelijk monument, gemeentelijke gezicht of archeologisch bodemarchief van een beschermde archeologische zone te beschadigen of te vernielen. In het voormalige artikel 11, lid 2 sub b van de Monumentenwet 1988, was bepaald dat het verboden was om zonder of in afwijking van een vergunning "een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht". Deze bepaling is in de gemeentelijke verordening rechtstreeks onder de verbodsbepalingen gebracht omdat voor het herstel en gebruik van een monument op een wijze dat het in gevaar wordt gebracht nimmer een vergunning zal worden verleend. Onder herstel en gebruik van een monument op een wijze dat het in gevaar wordt gebracht, wordt tevens verstaan het bewust of passief verwaarlozen van het pand. Daarbij gaat het om het langdurig openlaten van daken, dakramen, ramen en deuren, waardoor hemelwater ongehinderd naar binnen gaat. Dat geldt eveneens voor het niet goed laten functioneren van goten en afvoeren.

In een uitspraak van de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State (Uitspraak 201101486/1/A2, d.d. 1 febr 2012) wordt geconcludeerd dat deze handelingen "het passief verwaarlozen van een monument betreffen en het verrichten van handelingen, een nalaten daaronder begrepen, waardoor het voortbestaan van een beschermd monument gevaar loopt, valt onder het opgenomen verbod". Na deze uitspraak staat hoe dan ook vast dat hier bij een rijksmonument handhavend tegen kan worden opgetreden. Omdat de verbodsbepaling in de gemeentelijke bepalingen analoog zijn aan die in de Monumentenwet geldt dit dus ook voor gemeentelijke monumenten. Over de verbodsbepaling in beschermde gezichten ten aanzien van "verstoren, beschadigen, vernielen of (laten) gebruiken van de op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar gebracht" is geen jurisprudentie. Dat geldt eveneens voor het beschadigen of vernielen van het archeologisch bodemarchief in een gemeentelijke archeologische zone.

Het begrip "ontsieren" van monumenten stond in de Erfgoedverordening 2012 in artikel 9 lid 1 opgenomen. Het is echter denkbaar dat (tijdelijke) ontsiering nodig is om een monument voor verder verval te behoeden. Denk hierbij aan het in afwachting van herbestemming dichtzetten van ramen. Dit is nu onder de werking van artikel 9 lid 2 gebracht en begrepen onder "het in enig opzicht wijzigen", zodat dit mogelijk is mits hiervoor een vergunning is verleend.

Lid 2 regelt dat een vergunning nodig is voor het wijzigen van een gemeentelijk monument of het uitvoeren van grondwerkzaamheden in een gemeentelijke archeologische zone. Onder het begrip 'zonder vergunning' is ook begrepen het in afwijking van de verleende vergunning wijzigingen aan een monument aan te brengen. Voor het afbreken van bouwwerken in het beschermde gezicht is op grond van artikel 10, tweede lid echter altijd een omgevingsvergunning met activiteit monument nodig.

Voor werkzaamheden in gemeentelijke archeologische zones (artikel 11) geldt een bijzondere regeling, waarbij is geanticipeerd op de toekomstige verdere verankering van cultureel erfgoed in bestemmingsplannen. Zolang nog geen beschermend bestemmingplan is vastgesteld moet voor bovengenoemde werkzaamheden een vergunning worden aangevraagd. Zodra een beschermend bestemmingsplan is vastgesteld, hoeft geen afzonderlijke vergunning meer te worden aangevraagd. Hiermee worden overbodige administratieve lasten voor de burger en de gemeentelijke overheid zoveel mogelijk beperkt.

Artikel 12 Opheffen verbodsbepaling door nadere regels

In dit artikel wordt de mogelijkheid geschapen voor het college om nadere regels te stellen die in de plaats kunnen worden gesteld van het verbod ten aanzien van de vergunningplicht. De Wabo ziet alleen op vergunningen en ontheffingen. Deze bepaling over het stellen van nadere regels valt daarom buiten de Wabo. Het college blijft hiervoor het bevoegde gezag. Het zal hierbij over het algemeen gaan om wijzigingen aan cultureel erfgoed die niet van ingrijpende aard zijn. Onderhoud waarbij kleur- en materiaalgebruik identiek blijven is niet vergunningplichtig. In de nadere regels kunnen dan expliciet die ondergeschikte aanpassingen worden benoemd waarin de burger geen vergunning hoeft aan te vragen. Indien echter duidelijk is wat het toetsingskader is voor grote (niet-reguliere) wijzigingen aan cultureel erfgoed, kan ook dit toetsingskader in algemene regels worden opgenomen, zodat burgers nog minder met administratieve lasten worden geconfronteerd. In de nadere regels (richtlijnen of programma's van eisen) kunnen de uitgangspunten, functionele toetsen en aanwijzingen in het kader van de monumentenzorg worden opgenomen. Hierbij dient de cultuurhistorische kwaliteit (behoudtechnische optiek) voorop te staan.

Artikel 13 De vergunningaanvraag

In de Mor is bepaald welke bescheiden bij welk soort aanvraag moeten worden ingediend. Een van deze bescheiden kan een cultuurhistorische rapportage zijn. De diepgang of omvang van deze rapportage is echter sterk afhankelijk van de wijziging of ingreep die aan het beschermde cultureel erfgoed wordt verricht. Om deze reden is het wenselijk dat het bevoegd gezag richtlijnen formuleert waarin is aangegeven bij welke ingreep welk onderzoek moet worden overgelegd. Hiervoor wordt een richtlijn opgesteld, die na vaststelling van deze verordening door het college zal worden vastgesteld.

Artikel 14 Voorbereiding en de beslissing op de aanvraag

- 1 Het eerste en tweede lid regelt de inschakeling van de Monumenten- welstandscommissie. Deze verordening bindt dit advies niet aan bepaalde voorschriften over vorm en inhoud. Wel is motivatie van het advies noodzakelijk.
- 2 In dit lid is de termijn opgenomen waarbinnen de commissie haar advies moet uitbrengen omdat anders mogelijk problemen met de vergunningstermijn kunnen ontstaan.
- 3 De Wabo stelt als eis dat in de verordening de gronden worden opgenomen waarop de vergunning kan worden verleend en/of geweigerd.

Artikel 15 Intrekken van de vergunning

- 1 Dit lid bevat mogelijke intrekkinggronden. De bepaling onder c heeft de volgende achtergrond. Als de omstandigheden bij de vergunninghouder ten aanzien van het monument wijzigen, dan zou het zo kunnen zijn dat, als er een nieuwe belangenafweging zou plaatsvinden, aan de cultuurhistorische belangen van het monument prioriteit dient te worden gegeven boven de belangen van de vergunninghouder. In dat geval dient het bevoegd gezag (meestal het college) de mogelijkheid te hebben de vergunning in te trekken. Het in kennis stellen van de vergunninghouder en het beargumenteren van het intrekkingbesluit is voldoende geregeld in de Algemene wet bestuursrecht en hoeft daarom niet in deze verordening te worden geregeld.

Hoofdstuk 4 Beschermd rijksmonumenten

Artikel 16 De aanvraag voor vergunning voor een beschermd rijksmonument

In de Mor is bepaald welke bescheiden bij welk soort aanvraag moeten worden ingediend. Veelal kan een cultuurhistorische rapportage gevraagd worden. De diepgang of omvang van deze rapportage is echter sterk afhankelijk van de wijziging of ingreep die aan het beschermde cultureel erfgoed wordt verricht. Om deze reden is het wenselijk dat het bevoegd gezag richtlijnen formuleert waarin is aangegeven bij welke ingreep welk onderzoek moet worden overgelegd. Hiervoor wordt een richtlijn opgesteld, die na vaststelling van deze verordening door het college zal worden vastgesteld.

Artikel 17 Vergunning voor een beschermd rijksmonument

In artikel 15 van de Monumentenwet 1988 is bepaald dat de gemeenteraad een verordening vaststelt waarin ten minste de inschakeling wordt geregeld van een commissie op het gebied van de monumentenzorg die in elk geval tot taak heeft te adviseren over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Dit artikel is in feite de grondslag voor deze verordening. De commissie op het gebied van monumentenzorg is in de gemeente Weert de Monumenten-welstandscommissie. Vaste jurisprudentie leert dat er altijd een advies van de Monumenten-welstandscommissie moet zijn. De vergunning kan dus niet worden afgegeven zonder dit advies.

Hoofdstuk 5 Aanvullende bepalingen voor archeologisch erfgoed

Artikel 18 Onderzoek

In dit artikel is gedeeltelijk afgeweken van de modelverordening en aansluiting gezocht bij de praktijk. In tegenstelling tot wat de Modelverordening vermeldt, is niet de gemeente maar een door de verstoorder in te schakelen gekwalificeerd archeoloog de opsteller van het programma van eisen (PvE). De opsteller van het PvE heeft vooraf overleg met de gemeente over de archeologische beleidsuitgangspunten die in het PvE moeten worden verwerkt. In gecompliceerde situaties moet het PvE nog worden vertaald in een plan van aanpak. Hierin geeft de verstoorder aan hoe hij het PvE in de praktijk zal gaan uitvoeren. Het PvE en plan van aanpak

moeten voldoen aan de Kwaliteitsnorm Nederlands Archeologie (KNA). In het PvE wordt vastgelegd waaraan een inventariserend veldonderzoek (IVO) of opgraving moet voldoen. Het opstellen van eisen waaraan een PvE moet voldoen heeft als doel de kwaliteit van de inhoudelijke vraagstelling te borgen. Een PvE kan daarnaast eisen stellen aan de onderzoeksmethode die het meest geschikt is om deze vraagstelling te beantwoorden. Daarmee speelt het PvE een belangrijke rol in het archeologische werkproces om te komen tot een hoogwaardige vormgeving van de archeologische kennisvorming en de archeologische monumentenzorg. Het Programma van Eisen is het instrument dat de voorwaarden en eisen inhoudt ten aanzien van uit te voeren archeologisch onderzoek. Aan het PvE kan de bevoegde overheid voorwaarden en eisen stellen. Het PvE bestaat uit zowel de wetenschappelijke eisen als eisen aan toestemming, vergunning, informatie en wijzigingen. Het PvE wordt opgesteld conform het als leidraad beschikbaar gestelde PvE voor Inventariserend Veldonderzoek, Proefsleuven en Opgraven. Het opstellen van een PvE volgens deze leidraad garandeert volledigheid van het document. Naast de minimum eisen conform de KNA, kunnen in het PvE ook aanvullende, specifieke eisen gesteld worden. Het PvE borgt daarnaast de inzet van specialistisch onderzoek. In gecompliceerde situaties wordt op basis van het PvE ook een Plan van Aanpak opgesteld. Hierin worden, naast de eisen en voorwaarden uit het PvE, de eisen en voorwaarden van de opdrachtgever meegenomen. Zowel het PvE als plan van aanpak worden, ter verkrijging van goedkeuring, ter toetsing voorgelegd aan een bevoegde overheid. Hiervoor geldt voor een deel dezelfde procedure als voor het gemeentelijke erfgoed. Deze bepalingen zijn in artikel 14, 15 en 16 vastgelegd.

Hoofdstuk 6 Overige bepalingen

Artikel 19 Tegemoetkoming in schade

1. Dit artikel regelt dat het bevoegd gezag een schadevergoeding kan toekennen, ter compensatie van schade ten gevolge van de weigering van een vergunning, of het verbinden van voorwaarden aan een vergunning als een rechtmatige overheidsdaad.

2. Voor het behandelen van het verzoek tot schadevergoeding geldt dezelfde procedure als voor de planschade als bedoeld in artikel 6.1 t/m 6.7 van de Wet Ruimtelijke Ordening evenals de verordening waarin de procedure van een verzoek om schadevergoeding is geregeld. Het aanwijzen, wijzigen of intrekken van de aanwijzing tot gemeentelijk monument is uit het schadevergoedingsartikel weggelaten. Dit heeft als reden dat eventuele schade pas optreedt als voor bepaalde activiteiten geen of niet de gewenste vergunning is verleend. De Afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft uitgemaakt dat ook een verordening zonder een schadevergoedingsregeling rechtsgeldig is (BR 86,604). Dit artikel is dus niet verplicht. Alternatief voor een schadevergoedingsregeling is de civielrechtelijke jurisprudentie over schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad (Boek 6, artikel 126 Burgerlijk Wetboek). Ten opzichte van de (on)rechtmatigedaad-procedure, heeft een schadevergoedingsregeling de volgende voordelen: Een lage drempel voor de burger en meer mogelijkheden voor overleg (administratieve voorprocedure); Er bestaat een samenhang tussen erfgoed en ruimtelijke ordening. Vandaar dat in het tweede lid voor de behandeling van de aanvragen de bepalingen van de verordening ter regeling van de procedure artikel 6.1. t/m 6.7 van de Wet Ruimtelijke Ordening van overeenkomstige toepassing zijn verklaard. Op dit moment is dat de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Weert. Dit zal echter binnenkort veranderen in verband met de inwerkingtreding van de Wet nadeelcompensatie. Voor het archeologische deel is de schadevergoedingsregeling voor excessieve opgravingkosten sinds 2009 niet meer van toepassing. Het veroorzaker-betaalt- principe, zoals dat in de memorie van toelichting van de Wet op de archeologische monumentenzorg is verwoord, staat bij de afweging tot toekenning van schadevergoeding voorop en geldt voor alle genoemde onderdelen (a t/m e). De gemeente zal zelf per geval moeten afwegen wat 'redelijk' of 'buitenproportioneel' is. Indien bij voorbaat blijkt dat de kosten van de in lid 2 genoemde procedure niet in verhouding staan met de te verwachten schade, kan het bevoegd gezag besluiten om de toepassing van de uitgebreide schadeprocedure achterwege te laten en de schade op andere wijze afwickelen.

Artikel 20 Strafbepaling

Met de komst van de Wabo is strafbaarstelling van overtreding van de omgevingsvergunning voor gemeentelijk erfgoed grotendeels geregeld in de Wet economische delicten (Wed). Het handelen zonder vereiste omgevingsvergunning of in strijd met de voorschriften daarvan wordt aangemerkt als economisch delict. Voor zover bestraffing van overtredingen van de verordening niet zijn geregeld via de Wet economische delicten (Wed) bestaat de mogelijkheid op grond van overtredingen te sanctioneren op grond van artikel 154, lid 1, van de Gemeentewet. Dit artikel met strafbepaling vormt dus het vangnet voor overige niet omgevingsvergunning gerelateerde overtredingen.

Artikel 21 Toezichthouders

In dit artikel worden toezichthouders aangewezen. Het aanwijzen van toezichthouders geschiedt door het college. Deze aanwijzingsbevoegdheid staat los van de vergunning- verlening en valt daarom buiten het bereik van de Wabo. De basis voor deze aanwijzing- bevoegdheid wordt gevonden in hoofdstuk 5 van de Awb, waarin algemene regels worden gegeven voor de bestuursrechtelijke handhaving van algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften. Toezichthouders worden in artikel 5:11 Awb omschreven als zijnde personen, die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift, zodat de aanwijzing van toezichthouders daarom in de Erfgoedverordening kan plaatsvinden. In artikel 5:13 Awb is het evenredigheidsbeginsel neergelegd, wat inhoudt dat een toezichthouder zijn bevoegdheid slechts mag uitoefenen voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is. Een toezichthouder kan daarom niet te allen tijde gebruik maken van alle bevoegdheden die in de Awb standaard aan toezichthouders worden toegekend. Steeds zal de afweging gemaakt moeten worden of het voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs noodzakelijk is. Bepalend hiervoor is de aard van het voorschrift op de naleving waarvan een toezichthouder moet toezien. Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Nadrukkelijk zij hier vermeld dat het college op grond van dit artikel niet zelf opsporingsambtenaren aanwijst als bedoeld in artikel 141 Strafvordering. Dat kan en hoeft het college ook niet te doen aangezien artikel 142 lid 1 sub c Wetboek van Strafvordering regelt dat bij verordening aangewezen toezichthouders ook opsporingsbevoegdheid toekomt. Deze buitengewone opsporingsambtenaren hebben in de regel een opsporingsbevoegdheid voor een beperkt aantal strafbare feiten.

Hoofdstuk 7
Slot bepalingen
Artikel 22 Intrekken oude regeling

Dit artikel regelt de intrekking van de oude verordening, zodat niet twee verordeningen van kracht zijn die hetzelfde onderwerp regelen. Om geen hiaten te laten ontstaan, vervalt de oude verordening op moment dat de nieuwe verordening in werking treedt.

Artikel 23 Inwerkingtreding

De verordening wordt na vaststelling zo spoedig mogelijk bekend gemaakt door de gebruikelijke publicatie op de gebruikelijke wijze. Op grond van artikel 142 van de Gemeentewet moet de bekendmaking ten minste acht dagen voor inwerkingtreding plaatsvinden. Om deze reden treedt de verordening acht dagen na bekendmaking in werking.

Artikel 24 Overgangsrecht

In de praktijk blijkt het overgangsrecht vaak problemen te geven. Indien bijvoorbeeld een regeling wordt ingetrokken, is het niet altijd duidelijk welke gevolgen de intrekking moet hebben voor op die regeling gebaseerde beschikkingen. Vanwege de rechtszekerheid en de eerbiediging van bestaande rechten is daarom in deze verordening een overgangsbepaling opgenomen. De bestaande rechten betreffen in dit geval de aanwijzing van gemeentelijk erfgoed en de vergunningverlening. In het eerste lid worden de op grond van de oude verordening op de gemeentelijke erfgoedlijst voorkomende objecten geacht te zijn aangewezen en geregistreerd in overeenstemming met deze nieuwe verordening. In het tweede lid is geregeld dat aanvragen om een omgevingsvergunning voor gemeentelijk erfgoed, die zijn ingediend vóór het van kracht worden van deze verordening, worden afgehandeld op grond van de oude verordening.

Artikel 25 Citeertitel

Dit artikel noemt de naam van de verordening.

9.5 Criteria gemeentelijk monument

I. Cultuurhistorische waarden

- belang van het complex als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische en geestelijke ontwikkeling;
- belang van het object als bijzondere uitdrukking van een geografische, landschappelijke en/of bestuurlijke ontwikkeling;
- belang van het object als bijzondere uitdrukking van zowel een technische als een typologische ontwikkeling;
- belang van het object wegens innovatieve waarde of pionierskarakter.

II. Architectuurhistorische waarden

- bijzonder belang van het object voor de geschiedenis van de architectuur en/of bouwtechniek;
- bijzonder belang van het object voor het oeuvre van een bouwmeester of architect;
- belang van het object wegens de hoogwaardige kwaliteiten van het ontwerp;
- belang van het object wegens bijzonder materiaalgebruik en/of ornamentiek;
- belang van het object wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur (onderdelen);

III. Stedenbouwkundige en ensemblewaarden

- betekenis van het object als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch en stedenbouwkundig van internationaal belang is;
- bijzondere betekenis van het object wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling/uitbreiding van de stad;
- bijzondere betekenis van het complex wegens de wijze van verkaveling, inrichting en de voorzieningen;
- bijzondere betekenis van het object voor het aanzien van de stad;
- belang van het object wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegens wateren en/of bodemgesteldheid;

IV. Gaafheid en herkenbaarheid

- belang van het object wegens de architectonische gaafheid van ex- en interieur;
- belang van het complex wegens de hoogwaardige architectonische kwaliteit van de samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, terreinaanleg e.d.)
- belang van het object in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de landschappelijke omgeving;

V. Zeldzaamheid

- belang van het object wegens architectuurhistorische, bouwtechnische, typologische en functionele zeldzaamheid, eventueel verbonden met een bijzondere ouderdom;
- uitzonderlijk belang van het object wegens één of meer van de onder I t/m IV genoemde kwaliteiten.

9.6 Criteria gemeentelijk stads- of dorpsgezicht

A. Sociale en cultuurhistorische waarde

- het object/terrein is verbonden met de geschiedkundige herinneringen in de ruimste zin des woords;
- het object/terrein vertegenwoordigt een fase in de ontwikkeling van stad, streek of dorp;
- het object/terrein vertegenwoordigt een aspect van de sociale of economische geschiedenis.

B. Informatiewaarde

- Mate waarin het object/terrein door de aanwezigheid in de omgeving alleen al aanschouwelijk onderwijs geeft en de passant informatie over het verleden ontvangt.

C. Architectonische en kunsthistorische waarde

- het object/terrein is een goed voorbeeld van een stijl of bouwtrant of van het werk van een architect, is gaaf van stijl en detaillering terwijl eventuele latere wijzigingen het architectonische beeld niet storen;
- het object/terrein vertegenwoordigt vanuit architectonisch historisch oogpunt gezien een bouwstijl die kenmerkend is voor een bepaalde periode en geeft afzonderlijk of samen met andere de historische stedenbouwkundige ontwikkeling aan;
- het object/terrein vertegenwoordigt een onvervangbare bouwstijl, techniek of typologie.

D. Planologische en landschappelijke waarde

- het object/terrein heeft een nauwe relatie met de geomorfologie en de landschappelijke omgeving;
- het object/terrein is gelegen in een gebied met oorspronkelijke perceelsstructuren en patronen van wegen en waterlopen;
- het object/terrein vormt met bijgebouwen, kleinere artefacten en erfbeplanting een karakteristiek geheel;
- het object/terrein is karakteristiek voor stad, streek of dorp.

E. Unieke waarde

- Mate van uniciteit van het gezicht als totaal voor Weert.

F. Gaafheid

- Mate van gaafheid van het gezicht als totaal.

G. Bouwkundige staat

- Waardering van de bouwkundige staat van onderhoud, waarbij aantasting van het gezicht als geheel door achterstallig onderhoud van onderdelen negatief wordt beoordeeld.

H. Ouderdom

- De minimale leeftijd van 50 jaar is uitgangspunt, in speciale gevallen kan hiervan worden afgeweken.

9.7 Lijst van aangewezen rijksmonumenten Weert

RIJKSMONUMENTEN		
Aantal 63		print datum: januari 2014
Rijksnr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
	Boshoven	
38460	Boshoverweg 20 > Oud Boshoven 18	Agrarische gebouwen
38462	Schansbeemdweg 11	Kerkelijke gebouwen
	Hushoven	
38463	Hushoverweg bij 34	Molens
	Laar	
38465	Neelenweg 17	Molens
38466	Rietstraat 26	Agrarische gebouwen
38467	St. Sebastiaanskapelstraat 5B	Kerkelijke gebouwen
	Stramproy	
34914	Bergerothweg 66	Agrarische gebouwen
34915	Grensweg 8	Molens
34916	Julianastraat 31	Agrarische gebouwen
34917	H. Willibrorduskerk Kerkplein 1	Toren
34918	Molenweg 16	Molens
34919	Veldstraat 54	Molens
34920	Wilhelminastraat 2 t/m 12	Agrarische gebouwen
527323	H. Willibrorduskerk Kerkplein 1	Kerkelijke gebouwen
	Swartbroek	
38468	Coolenstraat 24	Molens
38469	Pelmersheideweg 4	Kerkelijke gebouwen
	Tungelroy	
38470	Tungeler Dorpsstraat 66	Kerkelijke gebouwen
38471	Tungeler Dorpsstraat 75	Molens
	Weert	
38454	Altweertkapelstraat 6	Kerkelijke gebouwen
38455	Biest 1 Kasteel Nijeborg	Kastelen, landh. ed.
38456	Biest 43 Kerk, klooster, werkh.	Kerkelijke gebouwen
527320	Biest 10 villa Karelke/Cristine	Gebouw. Woonhuizen
38457	Biest 104	Gebouw. Woonhuizen
38458	Biest 106	Gebouw. Woonhuizen
38459	Biest 108	Gebouw. Woonhuizen
38459	Biest 110	Agrarische gebouwen
38431	Grashutdijk 1	Kerkelijke gebouwen
527319	Industriekade 12 Landbouwbelang	Bedrijfscomplex
527313	Industriekade 38 Meelfabriek	Gebouw. Woonhuizen
527317	Kazernelaan bij 1 Sluis 16	Weg- en waterwerken
38464	Keenterstraat bij 29A	Molens
38432	Korenmarkt 12, ea	Gebouw. Woonhuizen
38433	Korenmarkt 12, ea	Gebouw. Woonhuizen

RIJKSMONUMENTEN (vervolg)		
Aantal 63		print datum: januari 2014
Rijksnr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
	Weert (vervolg)	
38434	Langstraat 6	Gebouw. Woonhuizen
38435	Langstraat 20	Gebouw. Woonhuizen
527318	Lozerweg 118 Les Beaux Champs	Landhuis (complex met 527740)
527740	Lozerweg 118 Bakhuisje	Bakhuis (complex met 527318)
38436	Maasstraat 17	Kerkelijke gebouwen
527314	Maasstraat 10	Gebouw. Woonhuizen
38438	Markt 3	Gebouw. Woonhuizen
38439	Markt 7	Openbare gebouwen
38440	Markt 9	Gebouw. Woonhuizen
38441	Markt 11	Gebouw. Woonhuizen
38442	Markt 13	Gebouw. Woonhuizen
38443	Markt 15	Gebouw. Woonhuizen
38444	Markt 19	Gebouw. Woonhuizen
38437	Markt 2	Gebouw. Woonhuizen
38445	Markt 2	Gebouw. Woonhuizen
38446	Markt 8	Kerkelijke gebouwen
38448	Molenpoort bij 27 > St. Rumoldusstraat 1	Kerkelijke gebouwen
38447	Muntpromenade 7	Openbare gebouwen
527315	Noordkade bij 52 Kleiijpoven> Helmondseweg 0	Gebouw. Woonhuizen
38449	Oelemarkt 5	Gebouw. Woonhuizen
38450	Oelemarkt 7	Gebouw. Woonhuizen
527316	Oelemarkt 10	Gebouw. Woonhuizen
38451	Oelemarkt 11	Gebouw. Woonhuizen
38452	Oelemarkt 16	Gebouw. Woonhuizen
527321	Sint Donatuskapelstraat bij 1	Kerkelijke gebouwen
527322	St. Jozefkerkplein 1 R.K.Kerk	Kerkelijke gebouwen
527279	Stationsplein 19, ea	Spoorwegcomplex
	complex onderdelen	
527282	<i>Julianalaan 4</i>	<i>Spoortunnel</i>
527280	<i>Stationsplein 19, 21, 23</i>	<i>Stationsgebouw</i>
527281	<i>Stationsplein 19</i>	<i>Perronoverkapping en -gebouwen</i>
38453	Suffolkweg 26	Molens
527283	Kazernelaan 101	Kazerne complex
	complex onderdelen	
527283	<i>Privaat</i>	
527283	<i>Privaat</i>	
527283	<i>Trafo</i>	
527283	<i>Vlaggenmast</i>	
527283	<i>Exercitieterrein</i>	
527283	<i>Hekwerk noordzijde</i>	
527284	<i>Wachtgebouw</i>	
527285	<i>Bureelgebouw</i>	
527286	<i>Kantinegebouw</i>	
527287	<i>Keukengebouw</i>	
527288	<i>Legeringsgebouw (1)</i>	

RIJKSMONUMENTEN (vervolg)		
Aantal 63		print datum: januari 2014
Rijksnr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
527283	Kazernelaan 101 (vervolg)	Kazerne complex
	complex onderdelen	
527289	<i>Legeringsgebouw (2)</i>	
527290	<i>Legeringsgebouw (3)</i>	
527291	<i>Legeringsgebouw (4)</i>	
527292	<i>Legeringsgebouw (5)</i>	
527293	<i>Legeringsgebouw (6)</i>	
527294	<i>Gymnastiekzaal</i>	
527295	<i>Magazijn</i>	
531187	IJzerenmanweg 15	Lichtenberg
	complexonderdelen	
531191	<i>aanleg</i>	
531192	<i>openluchttheater met tribune, toneelgebouw en regietoren</i>	
531193	<i>Mariakapel</i>	
531194	<i>Gebouw voor sanitair</i>	
531188	<i>tennisbaan met melkhuisje</i>	
531189	<i>zwembad met ligweide, kleedhokjes, pomphuisje en instructeursgebouw</i>	
531190	<i>boogbrug</i>	
530952	<i>entree met muur</i>	
	Archeologische Monumenten	
46174	Boshoverheide	Urnenveld
	Peel- Raamstelling	Complex
527296	Peel-Raamstelling	Verdedigingswerk
527298	Suffolkweg bij 2 in spoorberg	Kazemat K 2
527299	Suffolkweg bij 34	Kazemat K 3
527300	Odamolenstraat 18, achterin tuin	Kazemat K 4
527301	Odamolenstraat 16, achterin tuin	Kazemat K 5
527302	Maasenweg bij 37	Kazemat K6
527303	Maasenweg bij 37	Kazemat K7
527304	Maasenweg bij 6	Kazemat K8
527305	Noordkade bij 16	Kazemat K 9
527306	Noordkade bij 17	Kazemat K10
527307	Helmondseweg ongenummerd AB0758 / D2199	Kazemat K11
527308	Helmondseweg ongenummerd AB0758 / D2199	Kazemat K12
527309	Noordkade bij 28	Kazemat K66
527310	Ringselvenweg ongenummerd L 1549	Inlaatsluis
527311	Kempenweg ongenummerd L 1937	Defensiedijk A
527312	Kempenweg ongenummerd L 1937	Defensiedijk B

9.8 Rijksbeschermd dorpsgezicht Budel Dorplein

RIJKS BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN		
Aantal	Besluit	printdatum:
	21 april 2011	januari 2014
	Naam/Adres/Locatie	
	Dorpsgezicht Budel-Dorplein (gemeenten Budel en Weert)	

9.9 Gemeentelijke Erfgoedlijst, monumenten Weert

GEMEENTELIJKE MONUMENTEN		
Aantal 179		print datum: januari 2014
Gem.nr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
Gemeentelijk	Bassin 16	woning
Gemeentelijk	Beekstraat 13	horeca / woning
Gemeentelijk	Beekstraat 55	woonhuis
Gemeentelijk	Begijnensteeg	tuinmuur / steeg
Gemeentelijk	Begijnenhofstraat 1 t/m 11	
Gemeentelijk	Bergerothweg 52	boerderij
Gemeentelijk	Biest 2	
Gemeentelijk	Biest 4	
Gemeentelijk	Biest 6	
Gemeentelijk	Biest 13	
Gemeentelijk	Biest 14a	
Gemeentelijk	Biest 15	
Gemeentelijk	Biest 17	
Gemeentelijk	Biest 19	
Gemeentelijk	Biest 21	
Gemeentelijk	Biest 23	
Gemeentelijk	Biest 27	
Gemeentelijk	Biest 35, 35b-c	dubbel woonhuis
Gemeentelijk	Biest 48	
Gemeentelijk	Biest 50	
Gemeentelijk	Biest 52	
Gemeentelijk	Biest 53	
Gemeentelijk	Biest 56	woonhuis
Gemeentelijk	Biest 66	
Gemeentelijk	Biest 68	
Gemeentelijk	Biest 70	
Gemeentelijk	Biest 72	
Gemeentelijk	Biest 74	
Gemeentelijk	Biest 80	horeca
Gemeentelijk	Biest 112	
Gemeentelijk	Biest 112a	
Gemeentelijk	Blaakvenweg - Geuzendijk	veldkruis
Gemeentelijk	Bochholterweg 112	vrijstaande kruiskerk
Gemeentelijk	Bonesmolen 2	romp Boonesmolen
Gemeentelijk	Breybaan 38	bakhuis
Gemeentelijk	Castertweg 2 ongenummerd	boerderij
Gemeentelijk	Coenraad Abelsstraat 17 t/m 25	
Gemeentelijk	Coenraad Abelsstraat 31 a	Fatimakerk
Gemeentelijk	Coenraad Abelsstraat 36 b	paterskapel / moskee
Gemeentelijk	Coolenstraat 34	kapel
Gemeentelijk	Dijkerakkerweg 5	voormalige boerderij
Gemeentelijk	Dijkerstraat 34	boerderij
Gemeentelijk	Dijkerstraat 36	boerderij
Gemeentelijk	Dijkerstraat 40	boerderij
Gemeentelijk	Dijkerstraat 42	boerderij
Gemeentelijk	Drakesteyn 2	vm Dienstwoning spoorwegen
Gemeentelijk	Dupesweg 1	bakhuis
Gemeentelijk	Eindhoveneweg 130	zuid-westelijke zijgevel boerderij

GEMEENTELIJKE MONUMENTEN (vervolg)		
Aantal 179		print datum: januari 2014
Gem.nr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
Gemeentelijk	Eindhovenseweg 130	bakhuis
Gemeentelijk	Ellerweg 1	Langgevelboerderij
Gemeentelijk	Emmasingel 12	voorm. Brouwerij
Gemeentelijk	Emmasingel 32	"Walburg"
Gemeentelijk	Emmasingel 37	St. Martinusschool
Gemeentelijk	Emmasingel 40	woonhuis
Gemeentelijk	Emmasingel 55	kantoor / woning
Gemeentelijk	Emmasingel 57	woonhuis
Gemeentelijk	Emmasingel 59	woonhuis
Gemeentelijk	Emmasingel 85	villa
Gemeentelijk	Emmasingel 93	woonhuis met praktijk
Gemeentelijk	Emmasingel ongenummerd	H.Hartbeeld
Gemeentelijk	Fr. Strouxstraat 2, 4, 4a t/m 4c	voorm. Gemeentehuis
Gemeentelijk	Fr. Strouxstraat 5 > 7 (hernummerd)	herenhuis
Gemeentelijk	Fr. Strouxstraat 6	woonhuis
Gemeentelijk	Geuzendijk bij gemeentegrens	veldkruis
Gemeentelijk	Grensweg 2	boerderij
Gemeentelijk	Grootvenweg 1	boerderij
Gemeentelijk	Heerweg 17	veldkruis
Gemeentelijk	Hegstraat 4	bedrijfspan
Gemeentelijk	Heijenroth "de Hei" gehucht	boerderijen en kapelletjes etc.
Gemeentelijk	Hoogstraat 15	woning / praktijkruimte
Gemeentelijk	Hoogstraat 22	woonhuis
Gemeentelijk	Hoogstraat 24 > 28	woonhuis
Gemeentelijk	Hoogstraat 27	woonhuis
Gemeentelijk	Hoogstraat 28 > 32	winkel / woning
Gemeentelijk	Hoogstraat 29	winkel / woning
Gemeentelijk	Horsterweg 9	boerderij
Gemeentelijk	Houtbroek 4	boerderij
Gemeentelijk	Houtbroek nabij 3	langgevelboerderij
Gemeentelijk	Hulsterdijk 10	boerderij
Gemeentelijk	Hushoverweg 77b	boerderij
Gemeentelijk	Ittervoorterweg 68	vrijstaande kruiskerk
Gemeentelijk	Ittervoorterweg bij nr. 68	grafkruis
Gemeentelijk	Ittervoorterweg bij 104	boerderij
Gemeentelijk	Ittervoorterweg - Hennestraatje	veldkruis
Gemeentelijk	Ittervoorterweg - Kremersweg	veldkruis
Gemeentelijk	Jean Amentstraat 15	boerderij
Gemeentelijk	Julianalaan 4	Hoekwoning
Gemeentelijk	Julianastraat 27	herenhuis (oude kapelanie)
Gemeentelijk	Kapelstraat 7	boerderij
Gemeentelijk	Kapelstraat 8	kapel
Gemeentelijk	Kapelstraat 9	boerderij, m.u.v. losstaand bijgeb.
Gemeentelijk	Kerkplein 2	voorm. Pastorie
Gemeentelijk	Kerkveldweg - Molensteeg	veldkruis
Gemeentelijk	Korenmarkt 1/2	winkel / woning
Gemeentelijk	Korenmarkt 3 - 3a	kantoor / woning
Gemeentelijk	Kroonstraat 1	bedrijfspan

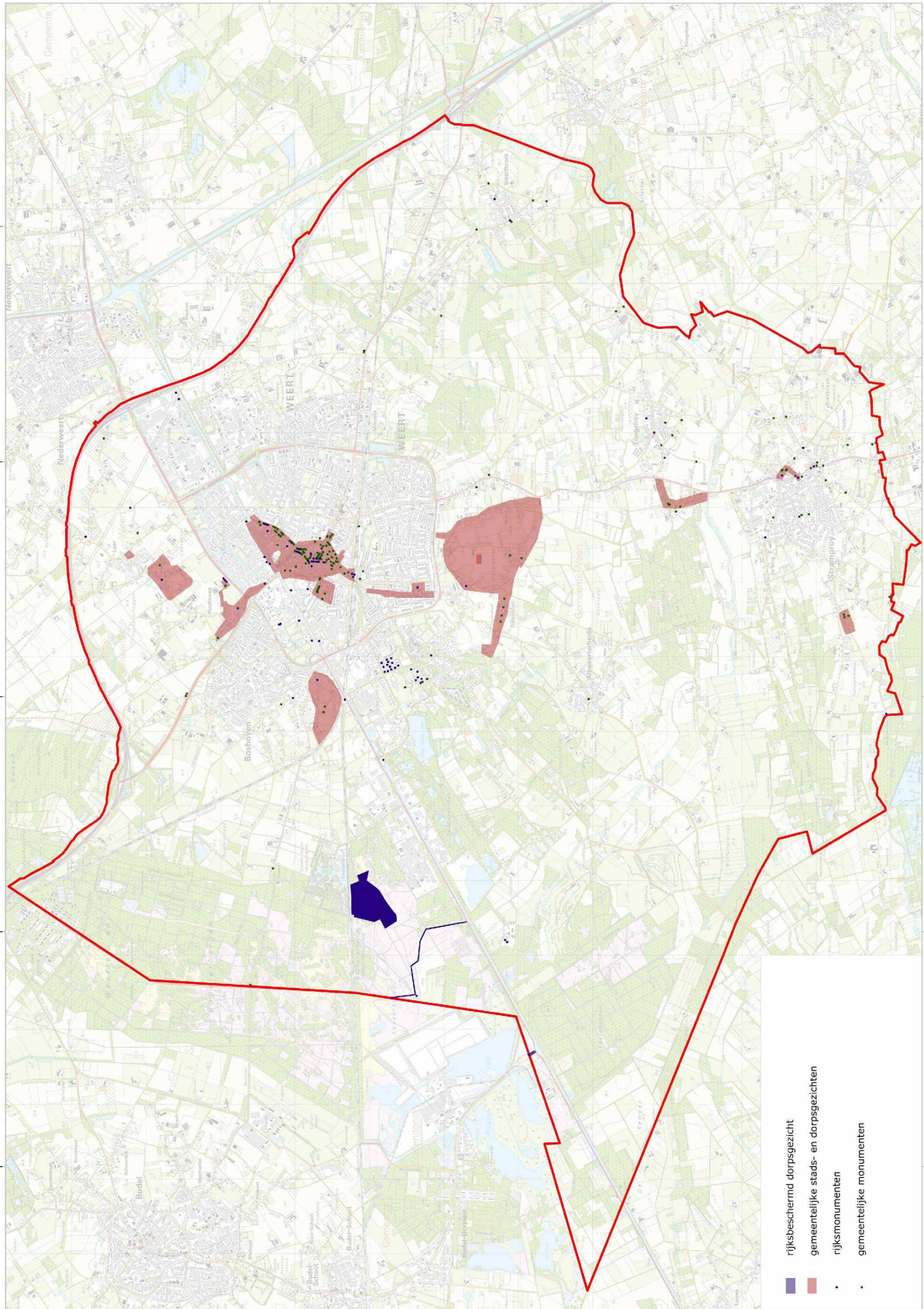
GEMEENTELIJKE MONUMENTEN (vervolg)		
Aantal 179		print datum: januari 2014
Gem.nr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
Gemeentelijk	Kroonstraat – Wilhelminastraat	straatbeeld
Gemeentelijk	Langpoort 1	kantoor / woning
Gemeentelijk	Langstraat 4	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 9	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 19	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 20	detailhandel
Gemeentelijk	Langstraat 41	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 46	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 47	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 48	winkel / woning
Gemeentelijk	Langstraat 49/49a	winkel / woning
Gemeentelijk	Loomolenstraat 2 t/m 10 en 23 t/m 59	
Gemeentelijk	Lutenakkersteeg 2	bakhuis
Gemeentelijk	Lutenakkersteeg 3	boerderij
Gemeentelijk	Maaseikerweg 200	boerderij
Gemeentelijk	Maasenweg 6	boerderij en schuur
Gemeentelijk	Maaspoort 2	winkel / woning
Gemeentelijk	Maaspoort 17	winkel / woning
Gemeentelijk	Maaspoort 18 – 20	kantoor/woningen
Gemeentelijk	Maaspoort 19	winkel / woning
Gemeentelijk	Maaspoort 24	winkel / woning
Gemeentelijk	Maaspoort 30	Ned. Hervormde Kerk
Gemeentelijk	Maasstraat 2	winkel / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 3	winkel / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 4	winkel / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 9	woning
Gemeentelijk	Maasstraat 11	woning
Gemeentelijk	Maasstraat 13	woning
Gemeentelijk	Maasstraat 14	kantoor / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 15	pastorie
Gemeentelijk	Maasstraat 18	vm. Woonhuis
Gemeentelijk	Maasstraat 26	winkel / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 28	kantoor / woning
Gemeentelijk	Maasstraat 46	horeca / woning
Gemeentelijk	Markt 17	winkel / woning
Gemeentelijk	Markt 21	horeca / woning
Gemeentelijk	Molenweg 18	boerderij
Gemeentelijk	Muntpromenade 2	winkel / woning
Gemeentelijk	Neelestraat 3a	boerderij
Gemeentelijk	Nelissenhofweg 1	gymzalen Boosten
Gemeentelijk	Oelemarkt 4	horeca / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 8	horeca / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 9	horeca / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 12	winkel / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 13	horeca / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 15	winkel / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 17	horeca / woning
Gemeentelijk	Oelemarkt 22	winkel / woning
Gemeentelijk	Oudkerkhof	straatwand

GEMEENTELIJKE MONUMENTEN (vervolg)		
Aantal 179		print datum: januari 2014
Gem.nr.	Naam/Adres/Locatie	Categorie
Gemeentelijk	Paradijsstraat 47-49	voorm. pakhuis
Gemeentelijk	Pelmersheideweg bij nr. 16	veldkruis
Gemeentelijk	Recollectenstraat 5- 5a	museum
Gemeentelijk	Roermondseweg 149	boerderij
Gemeentelijk	Roermondseweg 151	woonhuis
Gemeentelijk	Schonkenstraat 3	voormalige boerderij
Gemeentelijk	Schoolstraat 10	woonhuis
Gemeentelijk	Schoolstraat 18	woonhuis
Gemeentelijk	Schoolstraat 20	voormalige stadsboerderij
Gemeentelijk	Sint Hieronymusstraat 1	woonhuis
Gemeentelijk	Sint Sebastiaanskapelstraat t.o. 36	bakhuis
Gemeentelijk	Stationsplein 1, 3 en 5	horeca / kantoor / woningen
Gemeentelijk	Stationsstraat 7	vm hotel
Gemeentelijk	Stationsstraat 20	horeca / woning
Gemeentelijk	Truppertstraat 30	schuur
Gemeentelijk	Truppertstraat 40	bakhuis
Gemeentelijk	Tungeler Dorpsstraat 26	voormalige pastorie
Gemeentelijk	Tungeler Dorpsstraat 40	kapel
Gemeentelijk	Tuurkesweg 10	boerderij
Gemeentelijk	Tuurkesweg 12	bakhuis
Gemeentelijk	Veldstraat 45	boerderij
Gemeentelijk	Veldstraat 52	boerderij
Gemeentelijk	Walburgpassage 50	woning (Pandje Poell)
Gemeentelijk	Wallenweg 1	boerderij
Gemeentelijk	Wijffelterbroekdijk t.o. nr. 4	veldkruis
Gemeentelijk	Wilhelminasingel 10	postkantoor
Gemeentelijk	Wilhelminasingel 276	horeca
Gemeentelijk	Wilhelminastraat 7	woonhuis
Gemeentelijk	Wilhelminastraat 9	woonhuis
Gemeentelijk	Wilhelminastraat 20 -22	kantoor woonhuis
Gemeentelijk	Wilhelminastraat 23	woonhuis
Gemeentelijk	Wilhelminastraat 24	woonhuis, vm. Tramhalt

9.10 Gemeentelijke Erfgoedlijst, stads- en dorpsgezichten Weert

Gezicht	Representant	Kenmerken
I. Binnenstad met uitlopers	12 ^e eeuw e.v.	Middeleeuws stratenpatroon en belangrijke van oorsprong middeleeuwse gebouwen zoals de St. Martinuskerk (1139), het klooster op de Biest (Aldenborgh ca 1250), het klooster aan de Maasstraat (1442) en het kasteel op de Biest (1455)
II. Tuindorp Fatima	Begin 20 ^e eeuw en 1940-1960	Tenminste middeleeuws stratenpatroon met vroeg 20 ^e -eeuwse planmatige stadsuitbreiding en wederopbouw .
III. Kanaal tussen Stadsbrug en Biesterbrug (Verliefdenlaantje)	Begin 19 ^e eeuw e.v.	1 ^e aanleg Napoleontische tijd (1808), voltooid 1826, markant voor periode van industrialisatie in 19 ^e en 20 ^e eeuw met verhoogde aanleg laanbeplanting
IV. Kerkstraat Keent met RK Eiland	17 ^e eeuw en interbellum	Oude uitvalsweg richting België met meanderend wegenverloop met gevarieerde, ook agrarische, bebouwing met RK-eiland (in fases gerealiseerd vanaf 1931)
V. Laarderschans	17 ^e eeuw e.v.	Gaaf bewaard gebleven boerenschans, belangrijke representant van het 17 ^e -eeuwse leven in het buitengebied
VI. Laarakker	8 ^e eeuw e.v.	Goed herkenbaar bewaarde kransakker met het oorspronkelijke wegenpatroon, de vroeg middeleeuwse verkaveling met kransakkers en de karakteristieke bebouwing
VII. Hushoven	9 ^e eeuw e.v.	Een belangrijke schakel in de geschiedenis vanwege herinneringen aan het leven in het buitengebied uit een lange periode (ca 800 na Chr. tot nu)
VIII. Oude Steeg met Boshoverschans	17 ^e eeuw	Best bewaard gebleven vluchtschans en onverhard wegenpatroon
IX. Dijkerakker	9 ^e eeuw	Oorspronkelijke wegenpatroon, de vroeg middeleeuwse verkaveling met kransakkers, de driesen, waterlopen, de restanten van een schans en de karakteristieke bebouwing met bijbehorende groenstructuren
X. Tramtracé Tuurkesweg	Begin 20 ^e eeuw	Goed herkenbaar tramtracé Weert - Maaseik, in gebruik van 1910 tot 1934
XI. Julianastraat / Kroonstraat Stramproy	17 ^e eeuw e.v.	Verbindingsweg met karakteristieke bebouwing uit diverse periodes
XII. De Hei Stramproy	Begin 19 ^e eeuw	Landelijke opzet, het karakteristieke wegenpatroon en de aangrenzende bebouwing en groenstructuren

9.11 Overzichtskaart monumenten

9.12 Panden buiten gezichten waarvan de aanduiding als beeldbepalend pand is vervallen

Panden waarvan de aanduiding 'karakteristiek' en de aanlegvergunning zijn vervallen en die niet zijn opgenomen in een stads- of dorpsgezicht	
adres	opmerking
Achterstestraat 39	
Aldenheerd 10	
Aldenborghstraat 1	
Beemdenstraat 19	
Begijnenhofstraat 10, 12, 14	
Begijnenhofstraat 4	
Begijnenhofstraat 24	
Begijnenhofstraat 36	
Bernhardstraat 8	
Biest 114	
Biest 25	
Biest 29	
Biest 31, 33	
Biest 39, 41	
Biest 57	
Biest 59	
Biest 61	
Biest 63, 65	
Bocholterweg 108	
Bocholterweg 110	
Bocholterweg 114	
Bocholterweg bij 114	
Bocholterweg 116	
Bocholterweg bij 146	
Bocholterweg bij 29	
Bocholterweg 79	
Bocholterweg 22	
Boeketweg 75	
Boerhaavestraat 17	
Boerhaavestraat 21, 23	
Boerhaavestraat 28	
Boermansstraat13A	
Boermansstraat 15, 17, 19	
Boermansstraat 21, 23, 25, 27	
Boshoverweg 33	
Boshoverweg 38, 40	
Boshoverweg 51	
Boshoverweg 51, 53, 53A, 55, 55A	
Boshoverweg 60, 60A	
Boshoverweg 80, 82, 65, 67	
Boshoverweg 98	
Breybaan 30	
Coolenstraat 19	
Coolenstraat 44	
Croonstraat Jan v.d. 25	Bestaat niet meer (nu locatie appartementencomplex)
Doolhofstraat 14	
Drakesteyn 4	Bestaat niet meer (was tijdelijke loods Wegberg, BV3815 uit 1946), nr 2 is gemeentelijk monument

Groenstraat 15	
Groenstraat 5	
Heerlijkheidlaan 2	
Helmondseweg 15, 16	
Helmondseweg 17	
Helmondseweg 2-6, 3-7	
Helmondseweg 23	
Hennenstraat 1	
Heugterbroekdijk 8	
Hoek Industriekade / Uilenweg TO	
Hoolstraat 4, 7	nr. 7 is gesloopt
Houtstraat 11	als dit een woning is dan is deze gesloopt
Houtstraat 13	als dit een woning is dan is deze gesloopt
Houtstraat 25	als dit een woning is dan is deze gesloopt
Houtstraat 4	
IJzerenmanweg 3	
Industriekade 18-24	
Industriekade 27, 28	
Industriekade 58	
Ittervoorterweg 10	
Ittervoorterweg 60	
Ittervoorterweg 54	
Julianalaan BIJ	
Julianalaan TO 4	
Julianalaan 8, 10	
Kazernelaan 1-15	
Kazernelaan / Lozerweg Bij	
Kievitspeelweg 22	
Kloosterstraat 11	
Kloosterstraat 13	
Kloosterstraat 15	
Kloosterstraat 23	
Kloosterstraat 25	
Kloosterstraat 27	
Kloosterstraat 35	
Kraanweg 1	
Kruispeelweg 2	
Kruispeelweg 8	
Kruisstraat 20	
Kruisstraat 33	
Kruisstraat 47	
Kruisstraat 51, 53, 55, 57	
Laarderweg 35	
Laarderweg 4	is Oude Laarderweg 4
Laarderweg 47	
Laarderweg 5	is Oude Laarderweg 5
Laarderweg 6	is Oude Laarderweg 6
Laarderweg 70	
Laarderweg 8, 10	is Oude Laarderweg 8, 10
Laarderweg 9, 11	is Oude Laarderweg 9, 11
Laarveldweg 35	zie ook Laarderweg 35
Laarveldweg 47a	is Laarderweg 47A
Laarveldweg 49	is Laarderweg 49
Louis Regoutstraat 10, 11, 12, 13	

Louis Regoutstraat 5, 5A, 5B, 5C	
Maaseikerweg BIJ	
Maaseikerweg 107	
Maaseikerweg 13	
Maaseikerweg 140	
Maaseikerweg 17-21	
Maaseikerweg 236	
Maaseikerweg 249	
Maaseikerweg 251	
Maaseikerweg 259	
Maaseikerweg 29	
Maaseikerweg 352	
Maaseikerweg 36	
Maaseikerweg 38	
Maaseikerweg 40	
Maaseikerweg 42	
Maaseikerweg 82	
Maaseikerweg 84	
Maaspoort 64, 66	
Maassenweg 6 bij	
Mathiasstraat 3	is Sint Mathiasstraat 3
Middelstestraat 10	
Molenpoort 1, 1A, 3	
Molenpoort 14	
Molenpoort 25	
Molenpoort 8, 10	
Molenveldstraat 42-48, 19-25, 35-37	
Molenweg 12	
Molenweg 99	
Nazarethsteeg 33	
Nieuwstraat 17, 17A, 19	
Nieuwstraat 15	
Nieuwstraat 23	
O.L.Vrouwestraat 20	
O.L.Vrouwestraat 2	
O.L.Vrouwestraat 26	
O.L.Vrouwestraat 7	
Oudenakkerstraat 22	
Oudenakkerstraat 7	
Oudenakkerstraat 31	
Overweertstraat 17	
Overweertstraat 51	
Overweertstraat 76	
Overweertstraat 82	
Overweertstraat 86	
Overweertstraat 95	
Parallelweg 70, 71, 72	
Pelmersheideweg 1	
Pelmersheideweg 18	
Penitentenstraat 11	
Penitentenstraat 2, 4	
Princenweg 13	
Rakerstraat BIJ 10	
Regoutstraat, Louis 16-22, 17-21	

Regoutstraat, Louis 28-32, 29-33	
Regoutstraat, Louis 42, 43	
Rietsstraat 7	boerderij
Rietsstraat 13	boerderij
Rietsstraat 20	schuur
Rietsstraat 20	bakoven
Rietsstraat 26	boerderij
Rietsstraat 28	rechts
Rietstraat 37	boerderij
Roermondseweg 118	
Roermondseweg 43	
Roermondseweg 46	
Roermondseweg 60	
Roermondseweg 80, 82	
Roermondseweg 82A	
Rumoldusstraat, St. 14-14D	
Rumoldusstraat, St. 9	
Scheepsbouwkade 1	
Scheepsbouwkade 16, 17	
Scheepsbouwkade 21, 22	
Scheepsbouwkade 23	
Scheepsbouwkade 3	(inmiddels gesloopt)
Schuttebeemd 30	
Sprangstraat 4	
St.Hieronymusstraat 2, 4	
St.Hieronymusstraat 3, 5	
St.Hieronymusstraat 6, 8	
St.Hieronymusstraat 7, 9	
Straevenweg/Regoutstraat L., BIJ	
Suffolkweg 26A	
Suffolkweg 8, 9	
Truppertstraat 34	
Tungeler Dorpsstraat 29	
Tungeler Dorpsstraat BIJ 42	
Tungeler Dorpsstraat 47	
Tungeler Dorpsstraat 64	
Tungeler Dorpsstraat 69	
Tungeler Dorpsstraat 74	
Tungeler Dorpsstraat BIJ 77	
Tungeler Dorpsstraat 8	
Tungeler Dorpsstraat 81	
Tungeler Dorpsstraat 92	
Victor de Stuersstraat 28-30	
Voogdenstraat 4	
Vrakkerstraat 12, 14	
Vrakkerstraat 21	
Vrakkerstraat 26	
Weerterbeekweg 19	
Willem I Straat 11	
Willem I Straat 15	
Willem I Straat 17	
Willem I Straat 31, 33, 35	
Willem I Straat 32, 34	
Willem I Straat 36	

Willem I Straat 43, 45	
Willem I Straat 5	
Willem I Straat 52	
Willem I Straat 55	
Willibrordstraat, St. 11, 13	

Stramproy	
Amentstraat 15	
Amentstraat 17	
Amentstraat bij 17	
Kerkplein 3	(inmiddels gesloopt)
Molenweg 13	
Molenweg bij 13	
Nolensstraat, Mrg. 9	
Strouxstraat, F. 11	
Strouxstraat, F. 12	
Strouxstraat, F. 15	
Strouxstraat, F. 29	
Strouxstraat, F. 9	
Wilhelminastraat 11	
Wilhelminastraat 18	

9.13 Lijst van wegekruizen en kapellen

Object nummer	Objectnaam	Adres	Plaatsnaam	Lat	Lon
LB2517	Hotekruus	Herenvennenweg - Grotesteeg	Altweerderheide	51,2218	5,67059
LB3764	Pruuskruus	Stramproyergrensweg (voorbij Boberte)	Altweerderheide	51,1977	5,67826
LB2530	Dwaalkruus	Geuzendijk links voorbij restaurant	Boshoven	51,2588	5,64151
LB2531	Russelskruus	Geuzendijk bij Blaakvenweg	Boshoven	51,2586	5,64757
LB3128	Mariakapel	Princenweg t.o. 16	Boshoven	51,2543	5,68163
LB3129	St.Odakapel of Schanskapel	Schansbeemdweg 11	Boshoven	51,2533	5,68336
LB3130	St. Donatuskapel	St Donatuskapelstraat - Hushoven	Hushoven	51,2627	5,69751
LB2532	Teriumkruus	Heerweg bij 17	Laar	51,2717	5,71812
LB3131	St. Sebastianuskapel	St.Sebastiaankapelstraat 5b	Laar	51,2812	5,71097
LB3132	Mariakapelke	Boeketweg - Rakerstraat (op hoek)	Laar	51,2775	5,7069
LB3135	St. Jacobkapel	Leukerschansstraat 1	Leuken	51,2537	5,73727
LB2162	Eggelenkruus	Bergerothweg 70- Savelveld kruising	Stramproy	51,1991	5,70999
LB2163	Moeenekruus	Ellerweg bij 3	Stramproy	51,2007	5,73915
LB2164	Nûnskekruus	Eltenbosdijk- De Boerden (splitsing)	Stramproy	51,1986	5,70086
LB2165	Romeinskruus	Amentstraat/Maaseikerweg (bijTungelroysebeek)	Stramproy	51,2045	5,71946
LB2166	Gravekruus	Grensweg bij 11	Stramproy	51,1876	5,66384
LB2167	Dobbele kruus	Veldstraat bij 75	Stramproy	51,1963	5,71104
LB2168	Dirksnellekruus	Bergerothweg- Beeleweg (splitsing)	Stramproy	51,1974	5,71705
LB2169	Kattekruus	Rietbroek nabij 3	Stramproy	51,1886	5,73959
LB2170	Heuvelemanskruus / Vervedoorkekruus	Wilhelminastraat bij 28	Stramproy	51,1962	5,72445
LB2171	Missiekruus	Kerkplein tegen St. Willibrordus	Stramproy	51,1933	5,72398
LB2172	Lieenkruus	Julianastraat- Emmastraat op splitsing	Stramproy	51,1966	5,7213
LB2173	Mieeuwekruus	Kapelstraat/Lochtstraat (Y-splitsing)	Stramproy	51,1903	5,69694
LB3393	H.Hartkapel	Molenweg- Wilhelminastraat kruising	Stramproy	51,1944	5,72723
LB3394	Neelkeskapelke	Vloedmolenweg bij 10	Stramproy	51,1982	5,72444
LB3395	Klotjeskapelke	Horsterweg t.o. 48	Stramproy	51,1903	5,71548
LB3396	Helmonderskapelke	Molenweg nabij 28	Stramproy	51,1936	5,7459
LB3397	St Jobkapel (vroeger Beverskapel)	Lochtstraat bij 6	Stramproy	51,1908	5,69886
LB3398	Breyvinkapel (vroeger Beltekapel, Kaupmankapel)	Neelestraat nabij 7	Stramproy	51,1882	5,71713
LB3399	Heyerkapel (vroeger Smeetskapel)	Kapelstraat 8	Stramproy	51,1898	5,69572
LB3763	Tissekruus	Veldstraat hoek Kruisstraat	Stramproy	51,1928	5,71581
LB2527	Princenkruus	Ittervoorterweg	Swartbroek	51,2336	5,76991
LB2529	Heinkenskruus	Hennenstraatje - Ittervoorterweg	Swartbroek	51,2268	5,7756
LB3126	Drie Gezusterskapel	Coolenstraat	Swartbroek	51,2324	5,7785
LB3127	St.Servatiuskapel	ittervoorterweg 60	Swartbroek	51,2311	5,77052
LB2520	Steinenkruus	Telheidestraat	Tungelroy	51,2156	5,7154
LB2521	Meiekruus	Wijffelterbroekdijk-Tuurkesweg	Tungelroy	51,2109	5,71717
LB2522	t Staoperskruus	Molensteenweg - Kerkveldweg	Tungelroy	51,2076	5,72518
LB2525	Pelmersheidekruus	Pelmersheideweg - Hulsweg	Tungelroy	51,2162	5,75467
LB2526	Kiggenkruus	Kemperveldweg t.o. 4	Tungelroy	51,2191	5,7207
LB3124	Mariakapel ('t Kapelke)	Tungeler Dorpsstraat - Trupperstraat op T-kruising	Tungelroy	51,2117	5,72822

LB4435	Ongelukskruis	Maaseikerweg N 292	Tungelroy	51,2079	5,72009
LB4436	Paalkapelletje	Achter Tuurkesweg 18	Tungelroy	51,2079	5,71395
LB2513	Deijelkruis	Heltenbosdijk - Wijffelterbroekdijk kruising	Weert	51,207	5,69393
LB2514	Krieenkruis	Bocholterweg - Pastoorheihuisweg kruising	Weert	51,2089	5,65909
LB2515	Heigeurtekruis	Diesterbaan kruising Heihuisweg	Weert	51,2221	5,65748
LB2516	Beauchampskruis	Lozerweg inrijlaan 118a	Weert	51,232	5,63095
LB2519	Helenakruis	Bocholterweg - Mastenbroekweg	Weert	51,2247	5,68889
LB2533	Beesterbrukkruis	Helmondseweg - Wiekendreef bij Biesterbrug	Weert	51,2617	5,71388
LB2534	Patershoofkruis	Patersklooster	Weert	51,2596	5,71133
LB2535	Patersmoorkruis	Biest naast poort Patersklooster	Weert	51,2586	5,71283
LB2536	Missiekruis	Molenpoort 31 tegen Rumolduskapel	Weert	51,2543	5,70123
LB3125	St. Teuniskapel	Altweerterkapelstraat	Weert	51,2396	5,68816
LB3134	Kampershoekkapel	Edisonlaan	Weert	51,2693	5,72809
LB3136	Moeselkapel	Irenelaan 93	Weert	51,2418	5,71635
LB3137	Rumolduskapel	Molenpoort 31	Weert	51,2544	5,70093
LB3138	Ursulinenkapel	Ursulinenhof bij Nieuwe Markt	Weert	51,2522	5,70518

9.14 Lijst van schansen in Weert

1. Laarderschans (1637)
2. Boshoverschans (1633)
3. Leukerschans (1640)
4. Altweerterschans (1641 n.b. bronvermelding)
5. Dijkerschans (1633)
6. Moeselschans (vóór 1640)
7. Swartbroekerschans (1634)
8. Tungelderschans (1647)
9. Reinkeschans (XVII)
10. Grooneschans (XVII)

9.15 Verleende subsidies WeVIM

	Eenmalige subsidie voor fiscaal relevante eigenaar gemeentelijk monument, 30% van kosten tussen € 1.000,- en € 10.000,-	Eenmalige subsidie voor niet-fiscaal relevante eigenaar gemeentelijk monument, 30%, maximaal subsidie € 7.000,-	Eenmalige subsidie voor niet-fiscaal relevante eigenaar rijksmonument, 30%, maximaal subsidie € 7.000,-	Meerjarige subsidie fiscaal relevante eigenaar gemeentelijk monument, jaarlijks 3% van kosten tussen € 10.000,- en € 50.000,-
2008	Hoogstraat 29 € 2.826 Dijkerstraat 34 € 2.709 Ellerweg 1 € 3.000 Roermondsew 151 € 1.606 Maasstraat 14 € 3.000 Emmasingel 85 € 1.177 Emmasingel 12 € 3.000	Maaspoort 30 € 916	Antoniusmolen € 4.108 Wilh-Hub.molen € 7.000 Molen De Hoop € 7.000	Maasenweg 6 Totaal € 4.960,35
2009	Dupesweg 1 € 3.000 T. Dorpsstraat 26 € 1.108 Maaspoort 17 € 526 Maaspoort 19 € 579 Julianalaan 4 € 1.952	Maaspoort 30 € 359 C. Abelsstraat 31A € 2.861	Antoniusmolen € 7.000	
2010	Biest 74 € 536 Maasstraat 2A € 1.207 Walburgpas. 50 € 2.475 Markt 21 € 3.000 Langstraat 48 € 930		Molen De Hoop € 7.000	
2011	Julianalaan 4 € 1.580 Grootvenweg 1 € 1.350 T. Dorpsstraat 26 € 1.066	Emmasingel 55 € 7.000	Molen De Hoop € 7.000	
2012	Veldstraat 45 € 2.372	Bocholterweg 112 € 7.000	Molen De Hoop € 7.000	Biest 13 Totaal € 3.406 Biest 66 Totaal € 2.161
2013	Maasstraat 3 € 699 Schoolstraat 10 € 3.000 Maasstraat 2A € 3.917		Molen De Hoop € 7.000 Antoniusmolen € 1.384,40 (onvoldoende budget voor een bijdrage van € 7.000,-)	

